

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN
İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİNİN
ÖĞRETİMSEL LİDERLİK
DAVRANIŞLARINI SERGİLEMELERİNE
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(İZMİR-BUCA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

145235

145235

Yüksel SAĞLAM

Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Danışman:

Yrd.Doç. Dr. Mustafa METİN

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğinin
Eğitim Bilimleri İçin Öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır

İzmir

2003

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05 / 11 / 2003

Yüksel SAĞLAM

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

İşbu çalışmada, j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Y¼netimi ve Denetimi Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Mustafa MEZİN

Metriç

¼ye Yrd. Doç. Dr. Necip BEYHAN

N. Beyhan

¼ye Yrd. Doç. Dr. Namık ÖZT¼RK

Sunur

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

3.../1.../2003
Prof. Dr. Zehra G¼dner
Enstit¼ M¼d¼r¼
Zehra G¼dner

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No:

Konu kodu:

Üniv. Kodu:

Tezin yazarının

Soyadı: SAĞLAM

Adı: Yüksel

Tezin Türkçe adı: Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (İzmir-Buca Örneği)

Tezin yabancı dildeki adı: Teachers' Perceptions Of The Instructional Leadership Behaviors Of The Primary School Managers Who Have Completed Educational Management And Inspection Programs.

Tezin yapıldığı

Üniversite: DOKUZ EYLÜL

Enstitü: EĞİTİM BİLİMLERİ Yılı: 2003

Tezin Türü: Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

Sayfa sayısı:162

Tez Danışmanının

Ünvanı: Yrd. Doç. Dr.

Adı: Mustafa

Soyadı: METİN

Türkçe anahtar kelimeler:

İngilizce anahtar kelimeler:

- 1- Öğretmen
- 2- Müdür
- 3- Öğretimsel lider

1. Teacher
2. Headmaster
3. Instructional leadership

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada, lisans veya yüksek lisans düzeyinde, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri irdelenmiştir.

Araştırmanın problem durumu ortaya konulurken, öğretimsel liderlik, öğretimsel liderlerin özellikleri, okul yöneticisinin öğretimsel lider olarak sahip olması gereken temel roller, okul müdürünün öğretimsel lider olmasını sınırlayan etkenler, okul müdürünün öğretimsel liderlik davranışlarının boyutları, öğretimsel denetimin hedefleri, eğitim yönetimi ve liderliği konuları üzerinde durulmuştur.

Kendisini öğretimsel lider olarak gören okul müdürü; öğretmenlere gerekli olan öğretimsel materyalleri sağlayan, öğretmenlerin mesleki alanlarında gelişimleri için okulda uygun atmosferi oluşturan, öğretmenleri çalışmaya özendiren, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak okul ve sınıf içi atmosferin oluşturulmasında, eğitim ile ilgisi bulunan tüm tarafların görüşlerini alarak etkili bir şekilde gerekli girişimlerde bulunan, eğitim ile ilgili amaçların daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan, denetimin amacını eğitim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koyan, öğrenci performansındaki gelişmeleri izleyip performansın artırılması için gerekli girişimlerde bulunan, okul içinde iletişim kanallarını açık tutup okul çevre ilişkisini canlı tutan, çeşitli eğitim programları geliştirme çabalarına öncülük eden, öğretmenlerin çağdaş eğitim yöntemlerini öğrenmelerini ve uygulamalarını teşvik edip sınıflarda örnek dersler veren okul müdürüdür.

Okul müdürünün öğretimsel lider olmasını engelleyen etkenler konusunda yapılan araştırmaların bazıları, müdürlerin istenilen eğitim liderliği yapabilmek için yeterli zamanlarının olmadığını ve okul müdürlerinin eğitim liderliğini engelleyen en önemli etkenlerin yasal ve bürokratik sınırlamalar, öğretimsel konulara ayıracak zamanın yetersizliği ve çatışan rol beklentileri olduğunu ortaya koymaktadır. Vizyon, kararlılık ve cesaret eksikliği de okul müdürünün öğretimsel lider olmasını sınırlayan etkenlerdir. Diğer yandan, özellikle kıt kaynaklara sahip gelişmekte olan ülkeler için mali kaynak yetersizliği de yine önemli bir sınırlayıcı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmayla, okul müdürlerinin lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almış olup

olmaması durumunun da, öğretimsel liderlik davranışlarını, istenilen sıklıkta sergileyebilmeyi etkileyip etkileyemediği ortaya konulmuş olacaktır

Çalışmalarında beni destekleyen eşim Dr. Bahtınur Sağlam'a, çalışmalarım nedeniyle daha az zaman ayırmak durumunda kaldığım kızlarım, Kardelen ve Ceren'e en içten sevgilerimle teşekkür ederim.

Anketleri yanıtlayan ilköğretim okulu öğretmenlerine, verilerin istatistiksel çözümlemesinde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Yaşar Yavuz'a teşekkür ederim.

Çalışmamın sonuca ulaşmasında yardımlarını esirgemeyen, çalışmamda beni motive eden danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Metin'e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

İzmir, 2003

Yüksel Sağlam

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Öğretimsel Liderlik.....	1
1.3. Öğretimsel Liderlerin Özellikleri.....	6
1.4. Okul Yöneticisinin, Öğretimsel Lider Olarak Sahip Olması Gereken Temel Roller.....	8
1.4.1. Kaynak Sağlama Rolü.....	8
1.4.2. Öğretimsel Olarak Kaynaklık Etme Rolü.....	8
1.4.3. İletişim Sağlama Rolü	9
1.4.4. Görünür Bir Kişi Olma.....	11
1.5. Okul Müdürünün Öğretimsel Lider Olmasını Sınırlayan Etkenler...12	
1.5.1.Bürokratik Ve Yasal Engeller.....	12
1.5.2. Zaman Sınırlılığı:.....	13
1.5.3.Öğretim Liderliğini Sınırlayan Diğer Etkenler.....	13
1.6.Okul Müdürünün Öğretim Liderliği Davranış Boyutları.....	14
1.7. İlgili Araştırmalar.....	17
1.7.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	17
1.7.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	24
1.8. Problem Cümlesi.....	29
1.9. Alt Problemler.....	29
1.10. Araştırmanın Amacı.....	31
1.11. Araştırmanın Önemi.....	31
1.12. Sayıtlar.....	32
1.13. Sınırlılıklar.....	32
1.14. Tanımlar.....	32
2.YÖNTEM	33
2.1. Araştırmanın Modeli.....	33
2.2. Evren.....	33
2.3. Örneklem.....	34
2.4. Veri Toplama Aracı.....	40
2.5. Anketin Geçerliliği ve Güvenirliği.....	41

2.6. Anketin Uygulanması.....	43
2.7. Verilerin Çözümlemesi.....	43
3. BULGULAR VE YORUMLAR	44
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	58
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	70
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	101
3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	135
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	142
4.1. Sonuçlar.....	142
4.2. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	152
4.3. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	154
KAYNAK DİZİNİ.....	155
EK I: Öğretimsel Liderlik Envanteri	157
EK II:Anketin Uygulanmasına İlişkin Valilik Olur Yazısı	162

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1	Araştırmanın Evrenini Oluşturan İlköğretim Okullarındaki Öğretmen Sayısı	34
Tablo 2	Örneklem Kapsamına Alınan İlköğretim Okullarındaki Öğretmen Sayılarının Gruplara Göre Dağılımı, Toplanan Geçerli Anket Sayısı ve Yüzdeleri	35
Tablo 3	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Bulunduğu Okullardaki Öğretmenlerin Dağılımı	36
Tablo 4	Örneklem Kapsamına Alınan Okullar ve Bu Okullardaki Öğretmen Sayıları	37
Tablo 5	Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	38
Tablo 6	Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı	38
Tablo 7	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı	39
Tablo 8	Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı	39
Tablo 9	Öğretmenlerin Öğretmenlik Formasyon Durumuna Göre Dağılımı	40
Tablo 10	Ankette yer Alan Maddelerin Boyutlara Göre Dağılımı	41
Tablo 11	Ön Uygulama Geçerliğine İlişkin Bulgular	42
Tablo 12	1997 Yılında Polat Tarafından, 2003 Yılında Tarafımdan Uygulanan Testin Bütünü İçin Güvenirlik Katsayıları	42
Tablo 13	1997 Yılında Polat Tarafından, 2003 Yılında Tarafımdan Uygulanan Anketin Bölünmüş Yarılar İçin Güvenirlik Katsayıları	43

Tablo 14	Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait (Her Bir Madde İçin) Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	45
Tablo 15	Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait t Testi Sonuçları	51
Tablo 16	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	52
Tablo 17	Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	53
Tablo 18	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	54
Tablo 19	Mezun Olduğu Okula Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	54

Tablo 20	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	55
Tablo 21	Öğretmenlerin Branşlarına Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	56
Tablo 22	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Karşılaştırılması İle İlişkili t Testi Sonuçları	56
Tablo 23	Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait (Her Bir Madde İçin) Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	59
Tablo 24	Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait t Testi Sonuçları	64
Tablo 25	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	65
Tablo 26	Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	65

Tablo 27	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	66
Tablo 28	Mezun Olduğu Okula Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	67
Tablo 29	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	67
Tablo 30	Öğretmenlerin Branşlarına Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları	68
Tablo 31	Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Karşılaştırılması İle İlişkili t Testi Sonuçları	69
Tablo 32	Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	71
Tablo 33	Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları	72

- Tablo 34 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 73
- Tablo 35 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 73
- Tablo 36 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 74
- Tablo 37 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 75
- Tablo 38 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 75

- Tablo 39 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 76
- Tablo 40 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 77
- Tablo 41 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 77
- Tablo 42 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 78
- Tablo 43 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından İletişim ve Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 79

- Tablo 44 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 79
- Tablo 45 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 80
- Tablo 46 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 81
- Tablo 47 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 82
- Tablo 48 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 82

- Tablo 49 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 83
- Tablo 50 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 84
- Tablo 51 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 85
- Tablo 52 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 85
- Tablo 53 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 86

- Tablo 54 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 87
- Tablo 55 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 88
- Tablo 56 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 89
- Tablo 57 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 90
- Tablo 58 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 90

- Tablo 59 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 91
- Tablo 60 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 92
- Tablo 61 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 92
- Tablo 62 62 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 93
- Tablo 63 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 94

- Tablo 64 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu 95
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 65 Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim 96
Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 66 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu 96
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 67 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi 97
Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 68 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu 98
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

- Tablo 69 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi 99
Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının
Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu
Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili
Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 70 Öğretmenlerin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Eğitim 100
Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin,
Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları
Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları
- Tablo 71 Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan 102
İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının
Boyutlarına İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart
Sapma Değerleri
- Tablo 72 Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi 103
Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik
Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t
Testi Sonuçları
- Tablo 73 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 104
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından
Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları
Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre
Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 74 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi 105
Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik
Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki
Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans ve
Scheffe Analizi Sonuçları

- Tablo 75 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 106
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 76 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi 107
Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 77 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 108
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 78 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi 108
Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi ve Scheffe Analizi Sonuçları
- Tablo 79 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 109
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 80 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi 110
Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi ve Scheffe Analizi Sonuçları

- Tablo 81 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 111
- Tablo 82 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından İletişim ve Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 112
- Tablo 83 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 112
- Tablo 84 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 113
- Tablo 85 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 114

- Tablo 86 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 115
- Tablo 87 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 115
- Tablo 88 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 116
- Tablo 89 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 117
- Tablo 90 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 118

- Tablo 91 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 119
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 92 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve 120
Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 93 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 120
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri
- Tablo 94 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve 121
Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları
- Tablo 95 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu 122
Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

- Tablo 96 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 123
- Tablo 97 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 123
- Tablo 98 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 124
- Tablo 99 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 125
- Tablo 100 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 126

- Tablo 101 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşlara Göre, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 126
- Tablo 102 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 127
- Tablo 103 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 128
- Tablo 104 Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 129
- Tablo 105 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 129
- Tablo 106 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 130

- Tablo 107 Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 131
- Tablo 108 Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları 132
- Tablo 109 Öğretmenlerin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları 133
- Tablo 110 Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili t Testi Sonuçları 136
- Tablo 111 Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutları Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili t Testi Sonuçları 139

ÖZET

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır.

Tarama modelindeki bu araştırmanın evrenini, İzmir-Buca merkezdeki 42 ilköğretim okulunda görev yapan toplam 1476 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırma örnekleminin kapsamına, İzmir- Buca ilçe merkezinde, okul müdürü, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okulların hepsi (8 okul) alınmıştır. Daha sonra bu okullarla aynı sayıda, aynı düzeydeki sosyo-ekonomik koşullara sahip çevreden ve aynı semtlerde yer alan okullardan, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okullar seçilmiştir. Örneklem grubuna sadece öğretmenler alınmış, örnekleme oluşturan öğretmenlerin 122' si lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okul müdürlerinin bulunduğu okullarda görev yapan öğretmenlerden, 141'i lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okul müdürlerinin bulunduğu okullarda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırma ile elde edilen sonuçlar özetle aşağıda sunulmuştur.

1- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okul, branş ve öğretmenlik formasyonu durumlarına göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını

sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okul, branş ve öğretmenlik formasyonu durumlarına göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutları olan, amaçların gerçekleştirilmesi, öğretimin denetimi, öğretimsel iklim yaratma, öğrenci gelişiminin izlenmesi, iletişim - çevre, öğretimin planlanması, yöntem ve teknikleri kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin cinsiyete, mesleki kıdeme, mezun oldukları okullara, branşlarına ve öğretmenlik formasyonu durumuna göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutları olan, amaçların gerçekleştirilmesi, öğretimin denetimi, öğretimsel iklim yaratma, öğrenci gelişiminin izlenmesi, iletişim - çevre, öğretimin planlanması yöntem ve teknikleri kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerinden “cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okul, branş ve öğretmenlik formasyonu durumuna” göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sadece, amaçların gerçekleştirilmesi, öğretimsel iklim yaratma, öğrenci gelişiminin izlenmesi boyutlarına ilişkin olmak üzere, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

5- Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışların müdürlerce sergilemesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri ile lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında, her bir öğretimsel liderlik boyutuna göre, anlamlı bir fark bulunmuştur.

ABSTRACT

This study, intends to clarify the effects of leadership carried out by headmaster's who do or do not complete education management and supervision training at a bachelor's or master's degree level on junior-high and high school teacher.

This survey like research was carried out in 42 junior-high and high school in central Buca-İZMİR with 1476 teacher

Headmasters of district schools who had completed education management and supervision training at a bachelor's or master's degree level were included in this research. Then, 8 schools at the same socioeconomic level in the same area with headmasters who had not completed education management and supervision training at a bachelors or masters degree level were chosen. 122 teachers from schools where the headmasters had completed education management and supervision training at a bachelors or masters degree level, and 141 teachers from schools where the headmasters had not completed education management and supervision training at a bachelor's master's degree level where illustrated in this example.

A short summary of the result of this test has been given below :

1-Even though, there was an educational leadership carried out by the headmaster, who had completed educational management and supervision training at a bachelors or master's degree level, there were no particular differences related to junior-high and highschool teachers and haed masters except for sex, professional seniority, the type of school they graduated from, branch and teacher-training.

2-Even though there was an educational leadership carried out by the headmaster, who had not completed education management and supervision

training at a bachelor's or master's degree level, there were no particular differences related to the junior-high and high-school teachers and headmaster's except for, sex, professional seniority, the type of school they graduated from, branch and teacher-training.

3-The headmaster's who had completed education management and supervision training at a bachelor's or master's degree level showed educational leadership in: carrying out goals, supervising education providing, teaching environments, following the improvement of students communication and surroundings and the planning of teaching objectives and techniques. But the only difference between the headmasters and junior-high and high-school teachers were sex, professional seniority, the type of school they graduated from, the branch and teacher training.

4-The headmaster's who had not completed educational management and supervision training at a bachelor's or master's degree level showed educational leadership in: carrying out goals, supervising education, providing teaching environments, following the improvement of students, communication and surroundings and the planning of teaching, objectives and techniques, but the only difference between the headmaster's and junior-high and high-school teachers were sex, professional seniority, the type of school they graduated from, branch, teaching environment, following the improvement of students were there a difference in point of view between the headmaster and teachers

5-There were Differences, however, between how goals were carried out, how teaching environments were provided, how the improvements of students were followed and how lessons, objectives and techniques were planned: between both the junior-school and high-school teachers of school whose headmaster's had and had not completed educational management and supervision training at a bachelor's or master's or master's degree level.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amaçları, önemi, sayılıları, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Araştırmanın problem durumu ortaya konulurken, öğretimsel liderlik, öğretimsel liderlerin özellikleri, okul yöneticisinin öğretimsel lider olarak sahip olması gereken temel roller, okul müdürünün öğretimsel lider olmasını sınırlayan etkenler, okul müdürünün öğretimsel liderlik davranışlarının boyutları konularının üzerinde durulmuş ve lisans veya yüksek lisans düzeyinde, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri irdelenmiştir.

1.2. Öğretimsel Liderlik

Okul gelişimi konusunda yapılan araştırmalar, çoğunlukla okul müdürlerinin oynayacakları rollerle ilişkili olarak ele alınmıştır. Öğretimsel liderlikle ilgili yapılan araştırmalarda, öğretimsel liderlerin yönetim, kaynak sağlama ve öğrenciler ile öğretmenlere öğretimin etkili şekilde gerçekleşmesinde destek olma konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Okul müdürünün, öğretimsel lider olarak sınıf ortamında öğretmenin mesleki gelişiminde yardımcı olması, öğretimsel liderlikle ilgili ön plana çıkan bir alan olarak gözükmektedir(Chang, <http://www.prel.org>).

Öğretimsel liderlerin üzerinde yoğunlaşmaları gereken davranışlar özetle şunlardır:

1. Öğretim liderinin, sınıfta öğretimi gözlemleyerek öğretim ile ilgili yüksek performansın sağlanması için cesaretlendirici davranışlarda bulunması,
2. Öğrenci başarı sonuçlarını inceleyerek, öğrencilerin öğrenme ihtiyacı duyduğu konuların belirlenmesinde öğretmene yardımcı olma,
3. Personel gelişimi için daha fazla zaman ayırma,
4. Çağdaş öğretim yöntemlerinin kullanılmasını özendirme,
5. Öğretim ile ilgili plan ve programların yapılmasında öğretmenlere rehberlik etme,

Chang'e (2001: 4) göre öğretimsel liderlerin, öğretim ile ilgili hedeflerine etkili bir şekilde ulaşabilmek için, bilgi sahibi olmak durumunda oldukları konular özetle aşağıda maddeler halinde verilmiştir;

1. Sınıflarda her gün olup bitenlerden haberdar olma,
2. İstenilen düzeyde başarının sağlanması için, hangi sınıfta nelere ihtiyaç olduğunu bilme,
3. Öğrencilerin öğrenme açısından belirlenen hedeflere ne derecede ulaştıklarından haberdar olma,
4. Bütün personelin özelliklerini bilme,
5. Okulda, geliştirilmesi gerekli olan alanların neler olduğunu bilme,
6. Öğrencilerin, öğrenmeye ihtiyaç duyduğu alan ve konuların neler olduğunu bilme,
7. Denetim modelleri, özellikle kliniksel denetim modeli konusunda bilgi sahibi olma,
8. Toplumdaki politik dinamikler konusunda bilgi sahibi olma,

Öğretimsel liderin, öğretim ile ilgili hedeflerine etkili bir şekilde ulaşabilmek için sahip olması gereken beceriler aşağıda verilmiştir. Bunlar;

1. Kolaylaştırıcı olabilme,
2. Uzlaştırıcı olabilme,
3. Eşgüdümleyici olabilme,
4. Problem çözücü olabilme,
5. Empatik olabilme,
6. Gözlemci olabilme,
7. Risk alabilme,
8. Öğretmenler arasında iyi ilişkilerin kurulmasını sağlayabilme,
9. Geliştirici olabilme,
10. Sentez yapabilme,
11. Eğitim ile ilgili amaçlar üzerinde yoğunlaşabilme,
12. Zamanını etkili bir şekilde kullanabilme,
13. Öğretimin geliştirilebilmesi için gerekli olan standartları belirleyebilme,
14. Bütün öğrencilere nitelikli eğitimin verilebilmesini sağlamak için öğretmenleri destekleyebilme,

15. Öğrenci velileri ve okul çevresinden, öğretimin gelişimi kapsamındaki alanlarda, olumlu katkıların yapılmasını sağlayabilme (Chang,2001:4, <http://www.prel.org>).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesi ve çalışmalarında desteklenmesinde en önemli görev, öğretimsel lider olarak görev yapan okul müdürüne düşmektedir. Öğretimsel lider olarak okul müdürü, büyük ölçüde çalışanların moralini, öğretmenlerin performanslarını ve öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Öğretimsel liderlik, eğitim-öğretim sürecine katılanlarda gelişme isteği yaratarak, süreci geliştirmeyi hedefler. Süreci geliştirmenin en etkili yolunun, öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili kılınması olduğu kabul edilmektedir (Aydın, 1986: viii).

Öğretimsel liderliğin diğer önemli bir yanı da olumlu bir okul iklimi yaratmaktır. Okulda olumlu iklim yaratabilen okul müdürlerinin, çalışanların ve öğrencilerin iyi geçinmeleri, personelin kendi işlerine daha iyi odaklanabilmeleri, herkesin birbirine güven duyması, ve saygı göstermesi konularında etkili olabilecekleri söylenebilir.

Öğretmenlerin, sorumluluk alanları kapsamında yapmakta oldukları etkinliklerde okul müdürlerince de desteklenmeleri gerekmektedir. Eğitsel problemlerin çözümünde, eğitim-öğretim verimliliğinin artırılmasında ve faaliyetlerin yürütülmesinde, öğretmenlerin bir çok yönlerden yardıma ve rehberliğe ihtiyaçları olmaktadır. Bu nedenle görevlerini başarı ile yerine getirebilmeleri için öğretmenlerin, sürekli olarak yenilenmesi, yetiştirilmesi ve çalışmalarında desteklenmesi gerekmektedir (Karagözoğlu, 1977: 2-3).

Öğretimsel lider olarak okul müdürünün, öğretim ve programı kontrol ve koordine etme, gerektiğinde okulu yeniden yapılandırma sorumluluğu vardır. Çelik'e (1998: 431) göre

1980'li yıllarda okul yöneticisinin odak bir rolü olarak ortaya çıkan öğretimsel liderlik, öğretim ve programın kontrol ve koordine edilmesine dayanmaktadır. Ancak giderek okul liderliği alanında okulu yeniden yapılandırma yaklaşımı daha çok vurgulamaya başlamıştır. Her şeyden önce öğretimsel liderliğin meşruluğunun öğretmenler tarafından kabul edilmesi gerekir. Okul yöneticisinin liderlerin lideri olabilmesi, öğretmenler üzerinde öğretimsel liderlik rolünü oynamasına bağlıdır.

Erdoğan'a (2000) göre "Öğretimsel liderlik için öncelikle iyi bir yöneticilik gerekir. Ancak yöneticilik formasyonu ne kadar yeterli olursa olsun okulda görev yapan bir yöneticinin öncelikli olarak "öğretim lideri" olması gerekir. Aksi takdirde başarısız olur".

Öğretimsel lider olarak algılanan bir okul müdürünün, öğretimsel lider olarak algılanmayan okul müdürüne kıyasla; öğretmenlere gerekli olan öğretimsel materyalleri sağlama, öğretmenlerin mesleki alanlarında gelişimleri için okulda uygun atmosferi oluşturma, öğretmenleri çalışmaya özendirme, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak okul ve sınıf içi atmosferin oluşturma, öğretim ile ilgisi bulunan tüm tarafların görüşlerini alarak etkili bir şekilde gerekli girişimlerde bulunma, öğretimin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabilme konularında daha ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

Erdoğan'a göre öğretim lideri "programların geliştirilmesi ve planlanması, okulda genel olarak ve özel olarak gerçekleştirilen öğretimle kazandırılan bilgi, değer ve davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi gibi sorumluluklara sahip olmalıdır" (Erdoğan, 2000: 165).

Yukarıda yapılan değerlendirmelerden, öğretim liderliği kavramının, nitelikli öğrenci yetiştirme ve öğretmenlerin işini kolaylaştırmak için, uygun öğrenme koşulları sağlamaya yönelik olarak okulun çalışma ortamını tatmin edici ve üretken bir hale getirilmesi için yapılan eylemleri kapsadığını anlamak mümkündür.

Öğretim lideri güçlü bir yönetim sergiler ve okulun etkililiğinin devamını sağlar. Lider, kadroyu güdüler, pek çok yönden öğretici lider konumunu üstlenir, kaliteli eğitime inanır ve buna kendini adayarak okul gelişimini sağlar (Achilles' den aktaran Sağlam, 2002: 6).

Öğretimsel liderlik ile ilgili son yıllarda yapılan araştırmaların hemen hemen tümünde, öğretimsel liderliğin, temel olarak öğrenci başarısını arttırmayı hedeflediği ve bunu gerçekleştirecek görevlerden meydana geldiği vurgulanmaktadır (Gümüşeli, 1996: 11).

Hallinger & Murphy'e (1985) göre, literatürde yer alan öğretimsel liderlik tanımlarında çoğunlukla vurgulanan öğretimsel liderlik davranışlarını özetle üç boyutta sıralamak mümkündür.

Bu boyutlar;

- 1.Okulun vizyonunu ve misyonunu tanımlama,
- 2.Öğretim programının yönetimi,
- 3.Okulda olumlu bir öğrenme iklimi geliştirmedir.

Öğretimsel liderlik, “öğretmenler için verim ve doyum sağlayıcı bir çalışma çevresi, öğrenciler için çekici ve başarıya götürücü bir öğrenme ortamı yaratmak amacıyla gösterilen yönetimsel etkinlikleri anlatmaktadır (Greenfield’den aktaran Alıç, 1990:189).

Öğretimsel lider, eğitim öğretim sürecine katılanlarda gelişme isteği yaratarak, öğretmen ve öğrencilerin başarılarını, eğitimin verimliliğini arttırıp, bu yolla öğretim sürecin gelişimini sağlayan okul müdürleri için kullanılabilen bir kavram olduğu söylenebilir.

Öğretimsel lider olmak isteyen okul müdürünün, öğretmen gibi lider şeklinde algılanması durumunda karşılaşılabileceği sakıncaları Gordon aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

Liderler emirler veren, yeni politika ve kuralları açıklayan, işbaşında eğitim yapan kişilerdir. Ne yazık ki, bu önemli görevleri yerine getirmek için özel eğitim alanların sayısı çok azdır. Bunun için insanlara bir şeyi en iyi biçimde öğretmenin ne kadar zor ve karmaşık olduğunu kestiremezler.

İnsanların çoğunun, bir şeyler öğretilcek konumda görülmeye karşı koymalarını anlamak zordur. Alışılmış yollardan vazgeçmeyi gerektirdiği için yeni şeyler öğrenmek zor iştir. Değişim gerektirir ve değişim rahatsız edici, hatta zaman zaman tehdit edici olabilir. Ayrıca, “öğrencinin” “öğreten”le ilişkisindeki rolü küçültücü olarak algılanır; çünkü çoğumuz, okulda öğretmenlerimiz tarafından cezalandırıldığımızı, aşağılandığımızı unutamayız. Liderler öğretirken, çalışanların kendilerine çocuklara davranıldığı gibi davranıldığını hissetmemeleri için öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri kullanmamalıdır.

Liderin bir işgörenin işini doğru yapmadığını ve ona nasıl yapılacağını öğretilmesi gerektiğini farketmediği bir durumu ele alalım. Çalışanlar böyle bir duruma genellikle utanma, kızgınlık, savunma ve benzeri tepkiler verirler. Öğrencinin, başlarda liderin emirlerini ve işin yeni biçimini anlaması zordur. Çoğunlukla aşağıdaki tepkileri verirler:

- “Daha önce hep böyle yapardım.”
- “Benim yapış biçimimde ne var?”
- “Bana kimse bunun farklı yapılması gerektiğini söylemedi.”
- “ O sizin kendi yapış biçiminiz olabilir.”
- “Söylediklerinizi anlamıyorum.”
- “O tür yapılışı hiç öğrenemedim.”
- “Çok beceriksizim.”
- “Çok hızlı yapıyorsun.”
- “Anlayamadım aptal mıyım ne?”
- “Bu işi bu biçimde yapmayı hiç öğrenemeyeceğim.”

Bu iletiler, liderin işe karışmasının çalışana sorun yarattığının işaretleridir. Lider bu iletilerle karşılaştığında, etkin dinleme anlayışını, empatiyi ve kabulü göstermelidir. Çalışanların duygularını kabul etmez ve bu duyguların

boşaltılmasına yardımcı olunmazsa öğretilenlerin ya çok azı öğrenilir yada öğrenme hiç olmaz.

Öğrenme durumunda olanların aktif olmaları durumunda öğrenmenin daha kolaylaştığı bilinmektedir. Lider öğrenme durumunda olanlara öğrenme konuları ile ilgili daha fazla konuşma şansı vermelidir (Gordon, 1997: 85-87).

Yukarıda öğretmen gibi lider konusunda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, personelin kendini iyi hissetmesi ve okul müdürünü öğretimsel lider olarak kabullenmesi için, okul müdürünün personeli öğrenmeye istekli hale getirmeye özen göstermesi yerinde olur. Bunu sağlamak için de kliniksel denetim modeli ilkelerinin, öğretim sürecine uyarlanmasıyla, personelin öğrenme konusunda istekli hale getirilmesi sağlanabilir.

Kliniksel denetim modeli, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde yardımcı olduğu kadar okul müdürlerinin mesleki gelişimlerine de yardımcı olmaktadır. Bu modelle, okul müdürlerinin öğretim liderliklerinin geliştirilebileceği önerilmektedir (Seçkin, 1991:202).

1.3. Öğretimsel Liderlerin Özellikleri

Özden (2002: 141), öğretimsel liderde bulunması gereken özellikleri maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. Farklı öğretim yöntemlerinin kullanılmasını teşvik eder.
2. Öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekler.
3. Öğretimle ilgili sorunlarda öğretmenler tarafından başvuru alan kişidir.
4. Öğretimin içerik ve sunumu konusunda öğretmenlerle fikir alışverişinde bulunur.
5. Öğrenci başarısı ve öğretim uygulamaları konularındaki tartışmalara liderlik eder.
6. Sık sık sınıf gözlemleri yapar.
7. Daha etkili öğrenmeyi sağlamak için okulun ve çevrenin kaynaklarını harekete geçirir.
8. Okulun varlık gerekçesi hakkında net bir vizyona sahiptir.
9. Öğretmenlerin performansını değerlendirmedeki amacı, onların öğretmenliğinin gelişmesine katkıda bulunmaktır.
10. Öğrenme ve öğretme ile ilgili konularda öğretmenlerle iletişim içerisindedir.
11. Öğretmenlerce, öğretim konusunun tartışılacağı önemli bir kişi olarak görülür.
12. Öğretmenlerin, öğretim ile ilgili konuları tartışmak için kendisine kolayca ulaşabildikleri bir kişidir.
13. Okulda neyin daha önemli olduğunu vurgulamak için sık sık sınıfta ve koridorda görülür.
14. Öğretmenlere performansları konusunda sık sık dönüt sağlar.
15. Öğrenci başarısını ölçmede ve yorumlamada öğretmenlere yardımcı olur.

Öğretimsel liderlerin, bazı özelliklere ve becerilere sahip olmalarının gerektiği ileri sürülmektedir. Bu özellikler;

(a)Kişisel, (b)Yönetmel, (c) Mesleksel özellikler ve beceriler olmak üzere üç grupta toplanmaktadır.

Kişisel Özellikler ;

Öğretimsel liderler,

1. Öğretmenlere ve öğrencilere gerçek bir ilgi ve anlayış gösterirler
2. İyi bir mizah duygusuna ve arkadaşça davranışlara sahiptirler.
3. Kendilerine kolayca yaklaşılabilen kişilerdir.
4. Öğretmenlerin fikirlerini dinlerler ve iyi olanları kullanırlar.
5. Öğretmenlere, fikirlerinin neden kabul edilmediğine ilişkin nedenler gösterirler.
6. Anlaşmazlıkları yorumlamaksızın açık tartışmaları desteklerler ve kabul ederler.
7. Kendi görüşlerini astlarına iletme yeteneğine ve isteğine sahiptirler.
8. Doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik sergilerler.
9. Astları ile olan ilişkilerinde konumsal statülerini vurgulamazlar, onlara arkadaşça davranırlar.
10. Öğretmenlere ilişkin beklentilerinde gerçekçi ve esnekler.
11. Okulları ile gurur duyduklarını ifade ederler

Mesleksel Özellikler;

Öğretimsel liderler,

1. Toplumda meydana gelen olaylar hakkında bilgi sahibidirler ve güncelliklerini korurlar.
2. Öğretmenleri öğretim yöntemleri konusunda özgür bırakırlar.
3. Düzenli olarak okuldaki sınıfları ziyaret ederler.
4. Öğretmenler için yararlı hizmetiçi eğitim olanakları sağlarlar.
5. Öğretmenleri mesleki alanlarında gelişmeleri için güdülerler ve onlara kendi gizil güçlerini anlamalarına yardım ederler.
6. Yeni fikirleri denemeye çalışan öğretmenleri desteklerler.
7. Öğretme ve öğrencilerle sorunları olan öğretmenlere yardımcı olurlar.
8. Sorunları çözmeye ve yardım etmeye isteklidirler.
9. Olumlu pekiştirici verirler, yapıcı eleştiriler yaparlar.
10. Güçlü kuramsal temellerini uygulamaya yansıtırlar.
11. Meslek ahlakına uyarlar.
12. Diğer insanların değerlerine saygı gösterirler

Yönetmel Özellikler:

Öğretimsel liderler,

1. Öğretmenlerin devamını sağlamak için onların ders programlarını iyi ayarlarlar.
2. Sadece olağanüstü durumlarda yada bir haberi duyurmak için değil, öğretmenlerle doğrudan etkileşimde bulunmak için toplantılar düzenlerler.
3. Sorumluluğu dürüst ve eşit olarak dağıtırlar.
4. Öğretmenlerin bilgi sahibi olmalarına dikkat ederler.
5. Öğretmenlerin karar sürecine yeterli bir şekilde katılmalarını sağlarlar.
6. Politikaları yönetmede tutarlı ve kesindirler.
7. Yeterli ve doğru kararlar verebilmek için bilgi toplarlar.
8. Tüm personele taraf tutmadan eşit olarak davranırlar.
9. Öğretmenlerin yönetmel işlerle fazla uğraşmalarını sağlarlar.
10. Sorularla, sorunlarla ve tartışmalarla derhal ilgilenirler (Danley ve Burch'dan aktaran Tanrıoğen,1988: 18-19).

1.4. Okul Yöneticisinin, Öğretimsel Lider Olarak Sahip Olması Gereken Temel Roller

Okul yöneticisinin öğretimsel lider olarak sahip olması gereken temel rolleri dört şekilde sınıflayabiliriz: (1) Kaynak Sağlama Rolü, (2) Öğretimsel Olarak Kaynaklık Etme Rolü, (3) İletişim Sağlama Rolü, (4) Görünür Bir Kişi Olma Rolü (Erdoğan, 2000: 166).

1.4.1. Kaynak Sağlama Rolü

Yönetici, okulu amacına ulaştırmak için gerekli olan her türlü kaynağı bulur ve sağlar. Öğretmenlerin işlerini en iyi bir şekilde yapabilmelerini sağlayabilmek için gerekli çalışmaları yapar (Erdoğan, 2000: 166).

Kaynak sağlayıcı olarak müdür, okulun hedeflerini ve beklentilerini gerçekleştirmek için bireysel, örgütsel ve çevresel kaynakları bir düzene sokar ve kullanır. Okuldaki personeli, sahip oldukları niteliklerini dikkatli bir şekilde gözden geçirdikten sonra görevlendirir. Yeni kaynak arayışlarında iç ve dış olanakları araştırır. Okulun hedeflerine ve ivedilik taşıyan ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar olarak ele alınan bu olanaklar, çevrenin maddi ve manevi desteği, uzmanların vereceği konferanslar, kurslar ve gönüllü kuruluşlardır (Smith ve Andrews'den aktaran Şişman, 2002: 71).

Kaynak sağlayıcı olarak öğretimsel liderden beklenen davranışlar arasında, ders araç-gereçlerinin amaca uygun olarak seçme ve kullanımını sağlama, okul kütüphanesini her türlü eğitsel kaynak yönünden zenginleştirme, okul laboratuvarını malzeme bakımından yeterli hale getirme ve kullanıma hazır hale gelmesini sağlama sayılabilir.

1.4.2. Öğretimsel Olarak Kaynaklık Etme Rolü

Yönetici bu rolünü, sınıftaki öğrenme ortamını doğrudan geliştirmeye çalışarak yerine getirir. Bu doğrultuda yönetici, öğretmenlerle iletişim kurarak onların yeni öğretim materyallerini ve öğretim stratejilerini kullanmalarını sağlar (Erdoğan, 2000: 166).

Okul müdürlerinin öğretimsel olarak kaynaklık etme rollerine ilişkin sergileyebilecekleri davranışları aşağıda görüldüğü şekilde sıralanabilir:

1. Öğretimle ilgili program, plan, yöntem ve teknikler ile ilgili rehberliğe ihtiyaç duyan öğretmenlere rehberlik etme, deneyim ve bilgilerinden öğretmenlerin yararlanmasını sağlama,
2. Okul programını geliştirme sürecinde, okulun çevresel özellikleri, öğretimsel hedefler, öğrenci özellikleri, okulun fiziki özellikleri, öğretim kadrosunun özellikleri, gibi öğretimi etkileyebilecek tüm etmenleri dikkate alma,
3. Okul programını oluşturma sürecinde öğretmenlerin aktif katılımlarını sağlama,
4. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlayabilecek her türlü etkinliklere katılımlarını sağlamaya yönelik çaba gösterme,
5. Öğrencilerin daha etkin bir şekilde öğrenebilmelerini sağlayacak ortamları oluşturma,
6. Okul kadrosuna, öğrencilerin beklentilerini anlamalarında yardım etme
7. Öğretmenlerin sorun ve önerileriyle ilgilenme

1.4.3. İletişim Sağlama Rolü

...Göndericiden çıkan mesajlar alıcılar tarafından amacına uygun olarak alınır ve anlamlı biçimde değerlendirilerek kaynağına dönüş sağlanırsa etkin iletişim olgusundan söz edilebilir (Sabuncuoğlu, Tüz, 1998: 77).

Böyle bir sürecin gerçekleşmesinde yöneticiye düşen sorumluluklar şöyle özetlenmektedir;

1. Yönetici iletişimin anlam, ruh ve önemini kabul ve idrak etmelidir. Böylelikle en üstteki basamaktan en alttakine kadar, her kişi aynı şeyi düşünür, aynı şeyi duyar ve aynı şeyi yapar duruma gelebilir. İletişimin gereksizliğine inanmış bir yönetici veya yönetici grubunun yönetimindeki kuruluşlardan başarılı sonuçlar beklemek olası değildir.
2. Yönetici iletişim kavramının, başarının önemli bir parçası olduğuna inanmalıdır. Bu inanca sahip olmayan yöneticilerin bulunduğu bir kuruluşta yönetimi işleten çarklar geleneksel ilke ve kurallardır (Zoga'dan aktaran Sabuncuoğlu, Tüz, 1998: 77).

Yönetici bu rolünü de okulun vizyonunu, programını herkesin anlamasını sağlayarak yani okulda bulunan öğretim kadrosu arasındaki iletişimi güçlendirerek yerine getirir (Erdoğan, 2000: 166).

İletişim, belirli duyguların, düşüncelerin, bilgilerin iki yada daha çok kişi arasında paylaşılması, anlamların ortaklaştırılması sürecidir (Açıkgöz, 1994:16).

İletişimin önemi konusunda Aydın'ın (1991: 146) şu cümleleri dikkat çekicidir:

İletişim olmadan anlaşılmalı ve benimsenmiş ortak bir amaç, böyle bir amaca katkıda bulunmak isteyenlerin eşgüdümlemiş bir çabası söz konusu olamaz. İletişimin yeterli olduğu bir örgütte, örgütün amaçlarının doğru olarak anlaşılmalı ve kavranmış olması, örgüt üyelerinin bu amaçları gerçekleştirme doğrultusunda işbirliği içinde olmaları beklenir. İletişim, sadece işgörenlerin örgütün amaçlarını ve kendi görevlerini anlamalarını değil, birbirlerini tanımalarını ve benimsemelerini de sağlar.

İletişim konusunda yapılan bu açıklamalar irdelendiğinde, bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmede, sağlıklı bir iletişim ortamının sağlanmasının yadsınamayacak bir önemine olduğu söylenebilir. Bir örgütteki iletişimin kötüleşmesi, örgütün amaçlarını gerçekleştirmesini engeller. Böyle bir örgütte işgörenler ne yapacaklarını, nasıl yapacaklarını kestiremezler. Çünkü iletişimin taşıdığı bilgilerin bir kesimi de örgütte neyin nasıl yapılacağına ilişkindir (Başaran, 1988: 367).

Öğretimsel etkinliklerin tümünde ileti almak ve vermek söz konusu olduğundan, iletişim, okul yaşamının her boyutunda bulunur. Öğretmenler, görsel ve işitsel araçlar kullanarak ders verirler. Öğrencilerde öğrendikleri bilgileri aynı araçları kullanarak gösterirler. Bir anlamda öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler okuldaki yaşamlarını iletişim aracılığıyla sürdürürler. Okul müdürünün öğretmenlerle, öğretmenlerin birbirleriyle ve öğrencileriyle etkileşimi ve ilişkisi iletişim ile olanaklı olmaktadır (Tanrıöğen, 1994:1)

Andrews ve Smith'e (1989: 18) göre iletişimci olarak müdür, aşağıdaki becerileri gösterir:

1. İnsanları değerlendirme ve onlarla başa çıkabilme becerisini gösterir.
2. Örgütteki diğer bireylerle iki yönlü, açık, duyarlı ve güvenilir ilişkiler kurar ve sürdürür.
3. Karşılıklı tartışmalara, problem çözmeye, işbirliğine ve paylaşımına destek verir.
4. İletişimi sağlamak için hangi bilginin uygun olduğunun farkına varır.
5. Anlaşılır, öz konuşur ve yazar.
6. Sözlü ve yazılı iletişimde iyi organizasyon yetenekleri gösterir.
7. Sözlü ve yazılı iletişimde tutarlılık gösterir.
8. Örgütteki özel gruplarla uygun biçimde ilişkiye geçer ve ihtiyaçların farkına varır

1.4.4. Görünür Bir Kişi Olma

Okul liderliği alanında oldukça popüler hale gelen öğretim liderliği, okul yöneticisinin asıl yerinin geniş makam odası değil sınıf ve koridorlar olduğu görüşünü yaygınlaştırmaktadır (Özden, 2002: 140).

Yönetici, öğretimsel lider olarak sınıf ortamında, koridorlarda, bölüm toplantılarında bulunmalı, öğretmenlerle ve öğrencilerle sohbetler yapmalıdır. Okulun her yerinde kendisini hissettirmeli ve okulun sahip olduğu değerleri sürekli olarak davranışlarıyla güçlendirmelidir (Erdoğan, 2000: 166).

Yukarıdaki tanımlamadan da anlaşılacağı gibi görünür bir kişi olarak öğretimsel lider, personeli ve öğrencileriyle sınıflarda, koridorda ilişki içinde olan, toplantılara katılan ve öğretmenlerle sürekli diyalog içinde bulunan biridir.

Müdürler öğretmenlerle gerektiği zaman birlikte çalışır, öğretmen ve öğrencileriyle ilgilenir ve kendilerini öğretmeye adanlarsa, bu durum hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından olumlu sonuçlar doğurabileceği gibi, müdürün öğretmenler tarafından model alınmasını da sağlayabilir.

1.5. Okul Müdürünün Öğretimsel Lider Olmasını Sınırlayan Etkenler

Okul müdürünün öğretimsel lider olmasını engelleyen etkenler konusunda yapılan araştırmaların bazıları, müdürlerin istenilen öğretim liderliği yapabilmek için yeterli zamanlarının olmadığını ve okul müdürlerinin öğretim liderliğini engelleyen en önemli etkenlerin yasal ve bürokratik sınırlamalar, öğretimsel konulara ayıracak zamanın yetersizliği ve çatışan rol beklentileri olduğunu ortaya koymaktadır. Vizyon, kararlılık ve cesaret eksikliği de okul müdürünün öğretimsel lider olmasını sınırlayan etkenlerdir. Diğer yandan, özellikle kıt kaynaklara sahip gelişmekte olan ülkeler için mali kaynak yetersizliği de yine önemli bir sınırlayıcı olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretim liderliğini sınırlayan bu faktörleri aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür (Gümüşeli, 1996: 202-203).

1.5.1. Bürokratik ve Yasal Engeller

Eğitimle ilgili yasa ve yönetmeliklerin bazıları, müdürün liderlik tutumunu olumsuz yönde etkileyen engellerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerinden yönetilen sistemlere göre, özellikle katı bir merkeziyetçiliğin olduğu sistemlerde bu durum daha etkili bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Merkezden yönetim bir bakıma müdürü daha çok formal lider olarak davranmak zorunda bırakmakta, informal liderlik özelliklerini göstermesine ortam yaratmamaktadır (Bursahoğlu, 1991: 40).

Okul müdürünün etki alanlarının, yasa veya yönetmeliklerle sınırlandırılmasına ilişkin Gümüşeli (1996:203)'nin görüşleri aşağıda verilmiştir;

Okulların her geçen gün büyümesi ve karmaşıklaşması karşısında, bu okulların yöneticilerinin yetkileri eğitimle doğrudan veya dolaylı mevzuatla sınırlanmaktadır. Bu konuda yapılan bir araştırma; okul müdürlerinin giderek daha fazla yasa ve kuralların sınırlayıcılığı ile karşılaştıklarını, artan bir kamu baskısının altına girdiklerini, ve dolayısıyla okul yönetimindeki kontrollerini yavaş yavaş kaybettiklerini ortaya çıkarmıştır.

Merkezi yönleri ağır basan eğitim sistemlerinin bulunduğu ülkelerde özellikle işgören alma, yetiştirme, okul programı ve bütçesini kararlaştırma gibi yetkilerin merkezde toplanmış olması, müdürün eğitim ve öğretim, yetiştirme, değerlendirme ve ödüllendirme gibi öğretim liderliği etkinliklerinin üzerindeki kontrolünü önemli ölçüde sınırlandırmaktadır. Aracı üst sistemler dediğimiz il yada ilçe yönetimlerinin kararları ve emirleri de çoğu kez müdürlerin öğretim liderliğini engelleyici bir ortam yaratmaktadır. Yönetim kademeleri bir yandan okul yöneticilerine yeterli yetki ve kaynağı aktarmayarak

müdürlerin öğretim süreçleri üzerindeki etkililiklerini azaltmakta, öte yandan da raporlama işleri ve dolayısıyla kırtasiyecilik görevlerini arttırarak onların öğretim ile ilgili konulara gereken zamanı ayırmalarını olanaksız hale getirmektedir. Merkez yöneticileri yada yerel yöneticilerin öğretim liderliğine göre yönetsel liderliğe daha öncelik tanınması, okul yöneticilerininin bu yönde davranış gösterme eğilimini arttırmaktadır buna bağlı olarak müdürlerin öğretim liderliği davranışları ile ilgili olarak genellikle daha az ödüle yada cezaya layık görülmesi, onların yönetsel konulara daha fazla eğilim göstermelerini sağlamakta, öğretim liderliğine ilişkin yetersizliklerine bahane bulmalarına zemin hazırlamaktadır (Bossert, Griffin, Hallinger ve Murphy, Thomas ve Vunberg'den aktaran Gümüşeli, 1996: 202-203).

1.5.2. Zaman Sınırlılığı:

İlköğretim okulundaki şube ve branş sayısının fazlalığı, okul müdürünün öğretimsel liderlik davranışlarını yeterli düzeyde sergileyebilmesi açısından yeterli zamanı ayıramamasına neden olabileceği söylenebilir

Yazışmalar ve yazılı belgeleri inceleme, müdürün zamanının büyük bir kısmını almaktadır. Bu olumsuz durum eğitimi planlama ve değerlendirme, dersleri izleme ve öğretmenlerle toplantı yapma gibi etkinliklere yeterli zaman ayırmayı engellemektedir (Gümüşeli, 1996:204).

1.5.3. Öğretim Liderliğini Sınırlayan Diğer Etkenler

Öğretim liderliğini sınırlayan etkenler olarak bürokratik ve yasal engeller ile zaman sınırlılığından başka, çatışan rol beklentileri durumunun bulunması, vizyon, kararlılık ve cesaret eksikliği de okul müdürünün öğretimsel lider olmasını sınırlayan diğer etkenlerdir. Diğer yandan, mali kaynak yetersizliği de yine önemli bir sınırlayıcı olarak ortaya çıkmaktadır.

Müdürlerin aynı zamanda birer öğretim lideri olarak görev yapabilmesini kolaylaştırmak, dolayısıyla okulların etkili çalışmasına katkıda bulunmak, bu sınırlayıcıların okul yönetimindeki etkisinin azaltılması ile olanaklı olabilir.

Üst sistem olan Bakanlık, okul yöneticilerinin daha özerk çalışmasını olanaklı kılan düzenlemeler yaparak, okulların oluşturduğu temel sistemlere daha çok kaynak ayırarak, gereksiz bürokratik işlemleri kaldırmaya yönelik değişiklikler yaparak, okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemesine yardımcı olabilecek müdür yardımcılarını ve uzman personelin istihdamını sağlayarak, aracı üst sistemler olan eğitim müdürlüklerini bu yönde teşvik ederek, okul yöneticilerinin özellikle eğitim programı ve öğretim konusunda hizmet içi eğitimlerle yetişmelerine olanak sağlayarak yukarıda belirtilen sorunların çözümüne katkıda bulunabilir. Okul müdürleri ise, okulu yönetmenin aslında eğitim programı ve öğretimi yönetme olduğunun bilincinde olarak girişken, cesur, özverili çalışarak, genel yönetimle birlikte eğitim ve öğretim konusunda sürekli olarak kendisini yetiştirip, geliştirerek öğretim lideri olma yolunda yol alabilirler. (Gümüşeli, 1996: 202-203,206-208).

Okulların içinde bulunduğu çevrenin özellikleri, okullardaki öğretim koşullarını etkileyebileceğinden, çevresel koşullar okul müdürlerinin sergileyecekleri öğretimsel liderlik davranışlarının sıklığını da etkileyebilir. Okul müdürü, okulda öğretim ile ilgili bütün işleri kendisi yapamayacağından, okulda paylaşma merkezli bir okul kültürü ve öğrenme kültürü oluşturmakla, öğretimsel liderlik davranışlarını yeterli düzeyde sergileyebilme şansını artırabilir

1.6.Okul Müdürünün Öğretim Liderliği Davranış Boyutları

Müdürlerin öğretim liderliği davranışları ile ilgili literatürde bazı sınıflamalar yapılmıştır. Bu sınıflamalar;

Okulun vizyon, misyon ve amaçlarının belirlenip açıklanması, amaçlarda uzlaşma oluşturulması, öğretim için gerekli kaynakların sağlanması, programın ve öğretimin eşgüdümü, yönetimi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, kadro arasında yakın ilişki ve işbirliğinin oluşturulması, düzenli öğretim ve öğrenme iklimi, toplum ve çevre desteğinin sağlanması, okul yöneticisinin bizzat öğretim kaynağı ve bir model olması, üzerinde durulan başlıca boyutlar içinde yer almaktadır (Krug,1992; Andrews & Soder, 1987; Blank,1987; De Bevoise, 1984; Wildly &Dimmock, 1993; Heck & Others, 1990; Reed & Others, 1988; Hallinger & Murphy, 1985; 1986; Daresh &Ching-Jen, 1985'den aktaran Şişman, 2002:141-142).

Şişman'a göre (2002: 75-107) Okul müdüründen, öğretimsel lider olarak sergilemesi beklenen davranışları aşağıda görüldüğü şekilde sıralamak mümkündür;

- 1- Okulun Vizyon ve Misyonunun Yönetimi,

- 2- Okulun Vizyon ve Misyonunun Açıkça Belirlenmesi,
- 3- Okulun ve Eğitimin Amaçlarının Açıkça Belirlenmesi,
- 4- Okulun ve Eğitimin Amaçlarının Paylaşılması,
- 5- Amaçların Uygulamaya Yansıtılması: Okul amaçlarının ideal bir şekilde belirlenmiş ve ifade edilmiş olması, uygulamaya yansıtılmadığı sürece bir anlam ifade etmez. Bu nedenle okul ve sınıf içindeki her türlü eğitsel uygulamalarda belirlenen amaçların göz önünde bulundurulması ve uygulamalara yansıtılması önem taşımaktadır. Araştırmalara göre, öğretim yönünden etkili okullar, açık bir biçimde tanımlanmış ve öğrenci başarısı üzerinde yoğunlaşan eğitsel amaçlara sahip olmakla kalmayıp aynı zamanda söz konusu amaçlar, okul toplumunu oluşturan üyelerce paylaşılmakta ve uygulamalara yansıtılmaktadır. Ayrıca gerek okul toplumunun üyeleri gerekse okul dışı toplumun temsilcileri ve aileler, okul amaçlarının gerçekleştirilmesi çalışmalarına katılmaktadır (Şişman, 2002:80-81). Okul müdürü, sınıf ziyaretleri, sınıf ve okul toplantıları yaparak, okulun her yerinde sık görünerek, öğretme- öğrenme sürecinin işleyişini izleyebilir. "Müdürün öncelikli görevlerinden biri, okul amaçlarının, okul ve sınıf içindeki uygulamalara yansıtılmasını sağlamak ve okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Okullarda gerek çalışanlar, gerekse öğrenciler açısından, özellikle içsel denetim mekanizmalarının güçlendirilmesine dönük uygulamalara yer verilmelidir. Çalışanlar, yaptıkları işlerin görülmesi, bilinmesi ve takdir edilmesi için denetimi kendileri isteyebilir hale gelmelidir. Bunun için de okulun vizyon ve misyonunun belirlenmesinden başlayarak okul süreçlerinde üst düzeyde bir katılıma yer verilmesi, karşılıklı bir güven ortamının oluşturulması önemlidir (Şişman, 2002:91-92).
- 6- Okul Kaynaklarının Amaçları Gerçekleştirmeye Yoğunlaştırılması,
- 7- Öğrencilerle İlgili Yüksek Standart ve Beklentilerin Oluşturulması,
- 8- Okul Programının Yönetimi; "Eğitim programının yönetimi, derslerin öğretmenlere göre dağılımı, yıllık, haftalık ve günlük ders planlarının ve programlarının yapılması, eğitsel kol, kutlama ve anma etkinliklerinin planlanması, öğretimi destekleyici nitelikte olan araç ve gereçlerin kullanımı ve okul aile ilişkilerinin yönetilmesi gibi birçok etkinlikleri kapsar. Eğitim programının yönetilmesi uzmanlık gerektiren bir iştir. Bu yüzden yönetici bu işin daha kapsamlı ve bilimsel olarak yapılması amacıyla okulunda yeni bir yapılanma gerçekleştirmelidir. Bu çerçevede okulda Program Geliştirme Merkezi oluşturabilir. Bu merkezin çalışmalarını yürütecek kişinin program geliştirme uzmanı olmasına özen gösterilmelidir (Erdoğan, 2000:166)".
- 9- Okulun Eğitim Programının Oluşturulması,
- 10- Okul Programında Beklentilerin Dikkate Alınması,
- 11- Okuldaki Programlar Arasında Koordinasyonun Sağlanması,
- 12- Programla İlgili Materyallerin Sağlanması,
- 13- Programda Temel Beceriler Üzerinde Yoğunlaşılması,
- 14- Öğrenci Gelişimi Konusunda Öğretmenlerle Toplantılar Yapılması,
- 15- Program Geliştirme İhtiyaçlarının Belirlenmesi,
- 16- Okul Programının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi,
- 17- Okuldaki Zamanın Etkili Yönetimi,
- 18- Sınıfta Zamanın Planlanması ve Etkili Kullanılması,
- 19- Öğretme-Öğrenme Sürecinin Denetlenmesi ve Değerlendirilmesi,
- 20- Öğrencilerle Yakın Temas Halinde Olma,
- 21- Öğrenci Gelişimini ve Başarısını Sürekli İzleme: "Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretmenlerin dışında yöneticiler için de önemlidir. Çünkü okulda yapılan ölçme değerlendirme çalışmalarının sonucunda elde edilen bilgiler, yöneticinin kaynak tahsisi, fiziki kapasite, personel gelişimi ve araç gereçler gibi konularda kararlar vermesinde katkı

sağlayabilir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme okul çapında önem verilen bir etkinlik olmalıdır. Bu anlamda okulun öncelikle bir bütün olarak, daha sonra dersler, sınıflar ve dönemler bazındaki başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekir. Ölçme ve değerlendirme ile ilgili yapılacak çalışmalar öğretmen ve öğrencilerin gelişme seyrini ortaya koyabilmelidir. Bu çerçevede ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretmenlerin hedeflediği bilgi, beceri ve davranışları ne kadar kazandırabildiklerini görebilmeleri sağlanmalıdır. Diğer taraftan öğrenciler de gösterdikleri gelişmeyi çok yönlü karşılaştırmalar çerçevesinde görebilmelidir. Öğrencilerin öğretim yılı içindeki gelişimlerinin, yılda iki kez verilen karnelerle değerlendirilmesi yetersizdir (Erdoğan, 2000 :173-174)”.

- 22- Öğretimin İlgili Konularda Öğrencilerle Ortak Standartlar Oluşturma,
- 23- Öğrencilerin Durumlarıyla İlgili İstatistikler Tutma,
- 24- Okul Başarısı Hakkında İlgilileri Bilgilendirme,
- 25- Öğrenci Başarısının Tanınması ve Ödüllendirilmesi,
- 26- Okul Kadrosunun Geliştirilmesi,
- 27- Okul Kadrosu İçin Bir Model Olma,
- 28- Öğretmenlerin İhtiyaç Duydukları Kaynakları Sağlama,
- 29- Okul Personelinin Performansını Değerlendirme: “Öğretmenlerin mesleki açıdan gelişmelerine müdürlerin katkı sağlayabileceği en uygun ortam sınıflardır. Dolayısıyla yöneticinin öğretmenin sınıfta gerçekleştirdiği öğreticiliğe katkı yapması gerekir.Yönetici, Öğretimin ve öğrenmenin kalitesinin kontrolü, Öğretmenin mesleki gelişmesi ve öğretmenin güdülenmesi amaçlarını gerçekleştirmek için öğretmenleri izlemeli ve değerlendirmelidir; Bir öğretimsel lider olarak okul müdürü, değerlendirmenin temel amacının, eğitim öğretim sürecini geliştirmek olduğunun bilincinde olmalıdır. Yöneticinin değerlendirmeyi yaparken başvurduğu standartlar belli ve açık olmalıdır. Değerlendirme gelişigüzel değil, planlı bir şekilde yapılmalıdır. Değerlendirme korkutucu değil özendirici olmalıdır. Öğretmenin değerlendirme yapılacağı zaman herhangi bir korku yaşamaması sağlanmalıdır. Okul ortamında öğretmenlerin değerlendirilmeleri için “Klinik Teftiş”olarak adlandırılan model etkili bir yöntem olarak düşünülebilir.(Erdoğan, 2000 :169-170)”.
- 30- Öğretmenlerle Sürekli İletişim ve Temas Halinde Olma,
- 31- Öğretmenler İçin Mesleki Gelişme Fırsatları Hazırlama,
- 32- Çalışanları Yenilik ve Risk Alma Konularında Teşvik Etme,
- 33- Öğretmenler Arasında Bilginin paylaşılmasını Sağlama ve Bilginin Üretilmesi ve Dağıtılması Sürecinin Yönetimi:
- 34- Çalışanların Başarılarının Ödüllendirilmesi,
- 35- Okul İkliminin ve Kültürünün Yönetimi,
- 36- Paylaşma ve Güvene Dayalı Öğrenme İklimi Oluşturma,
- 37- Örgütsel Çatışmaları Etkili Bir Biçimde Çözme,
- 38- Okulda Takım Ruhu ve Biz Anlayışını Yerleştirme,
- 39- Örgütsel Değişmeyi Başlatma ve Yönetme,
- 40- Ailenin Okula Katılım ve Destegini Sağlama ve Okul Aile İlişkilerinin Yönetimi; “Aile, çocuğun eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir.Bu yüzden eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemli bir gerekliliktir. Okul aile ile ilgili toplantılar, disiplin ağırlıklı bilgilendirmelerin ve uyarıların yapıldığı bir eksen etrafında yürütülmeye çalışılmaktadır. Eğitim sistemimizde okul aile ilişkisi denince akla çok fazla üretken olmayan sıkıcı toplantıların yapıldığı etkinlikler gelmektedir. Etkili bir okul aile ilişkisinin geliştirilmesi ile sunulan eğitim öğretim etkinlikleri zenginleşir. Çünkü ailenin etkinleşmesi eğitim için yeni girdilerin sağlanması ile

sonuçlanabilir. Aile eğitim öğretimde etkin kılındığı ölçüde okulu yaşam ile ilişkili bir kurum haline getirebilir. Okul aile işbirliğinin gelişmesi, çocukların okul ve öğretmenler hakkında olumlu duygular geliştirmesinde rol oynar. Dolayısıyla yönetici okul aile ilişkilerini, eğitimi zenginleştiren bir alan olarak görmeli ve bu etkileşimin sağlıklı bir şekilde yürütmesi için özen göstermelidir (Erdoğan, 2000:178,179,180)".

1.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öğretimsel liderlik ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalar özet olarak verilmiştir

1.7.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Alıç, (1985) tarafından, okul müdürlerinin liderlik davranışları ile öğretmen morali arasındaki ilişkilerin saptandığı araştırmasında, Eskişehir'de 17 ilkokulda çalışan 381 öğretmenin görüşünden yararlanılmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1- Öğretmenlerin, okul müdürlerinin liderlik davranışlarına ilişkin algıları, liderlik boyutlarına göre farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin algılarına göre, okul müdürleri en fazla "yapıyı kurma" boyutundaki davranışları, en az da "belirsizlik hoşgörüsü" boyutundaki davranışları göstermektedir.

2.a- Okul müdürlerinin liderlik davranışlarını algılama yönünden erkek ve kadın öğretmenler arasında anlamlı bir fark vardır. Söz konusu liderlik davranışlarını erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere kıyasla daha olumlu algılamaktadırlar.

b- Okul müdürlerinin liderlik davranışlarını algılama yönünden yaş grupları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu konuda en olumlu algı en genç gruba aittir.

c- Aynı okuldaki hizmet süresi fazla olan öğretmenler, okul müdürlerinin "anlayış gösterme" boyutundaki liderlik davranışlarını, öteki kıdem gruplarına kıyasla daha olumsuz algılamaktadırlar.

d- Öğretmenlerin, okul müdürünün liderlik davranışına ilişkin algıları, öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Söz konusu liderlik davranışlarını orta

öğrenimli öğretmenler, yüksek öğrenimli öğretmenlere kıyasla daha olumlu algılamaktadırlar.

3.a-Moral değişkeni yönünden, kadın ve erkek öğretmenler arasında yaş grupları arasında, kıdem grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

b- Yüksek öğrenimli öğretmenlerle, orta öğrenimli öğretmenler kendi moral durumlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Orta öğrenimli öğretmenlerin kendi moral durumlarına ilişkin algıları, yüksek öğrenimli öğretmenlerin kendi moral durumlarına ilişkin algılarına kıyasla daha yüksektir.

4- Okul müdürlerinin liderlik davranışlarıyla öğretmenlerin moral düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tanrıöğen (1988) tarafından “Okul Müdürlerinin Etkililikleri İle Öğretmen Moral Düzeyleri Arasındaki İlişkiler”in analiz edildiği araştırma, Elazığ liselerinde çalışan 110 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Okul müdürünün etkililiği ile öğretmen morali arasında olumlu ve doğrusal bir ilişki vardır.

2- Okul müdürünün teknik becerileri ile öğretmen moralinin (a)öğretmenin okul müdürü ile uyumu, (b) öğretmenin mesleğinden elde ettiği doyum, (c) öğretmenin diğer öğretmenlerle olan uyumu, (d) öğretmen maaşları, (e) öğretmenin iş yükü, (f) eğitim-öğretim programına ilişkin sorunlar, (g) öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, (h) eğitimin toplumda gördüğü destek, (ı) okulun olanakları ve hizmetleri, boyutları arasında olumlu ve doğrusal bir ilişki vardır.

3- Okul müdürünün “teknik”, “insana ilişkin”, “kavramsal” becerileri ile öğretmen moralinin “toplumsal baskı”boyutu arasındaki ilişkiler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4- Okul müdürünün “insana ilişkin” becerileri ile öğretmen moralinin; (a)öğretmenin okul müdürü ile uyumu, (b) öğretmenin mesleğinden elde ettiği doyum, (c) öğretmenin diğer

öğretmenlerle olan uyumu, (d) öğretmen maaşları, (e) öğretmenin iş yükü, (f) eğitim-öğretim programına ilişkin sorunlar, (g) öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, (h) eğitimin toplumda gördüğü destek, (ı) okulun olanakları ve hizmetleri, boyutları arasında olumlu ve doğrusal bir ilişki vardır.

5- Okul müdürünün “kavramsal” becerileri ile öğretmen moralinin; (a) öğretmenin okul müdürü ile uyumu, (b) öğretmenin mesleğinden elde ettiği doyum, (c) öğretmenin diğer öğretmenlerle olan uyumu, (d) öğretmen maaşları, (e) öğretmenin iş yükü, (f) eğitim-öğretim programına ilişkin sorunlar, (g) öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, (h) eğitimin toplumda gördüğü destek, (ı) okulun olanakları ve hizmetleri, boyutları arasında olumlu ve doğrusal bir ilişki vardır.

Temiz (1989) tarafından yapılan “Ankara Merkez İlkokul Müdürlerinin Liderlik Özellikleri ve Başarıları Arasındaki İlişkiler” başlıklı araştırma, 23 ilkokuldaki 220 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Okul müdürlerinin başarı düzeylerini belirlemede kullanılan bilgiler için ilköğretim müfettişlerince okul müdürleri için düzenlenen teftiş raporları, okul müdürlerinin liderlik özellikleri ve gösterdikleri liderlik türünü belirlemede kullanılan bilgiler için ise öğretmen görüşleri esas alınmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1- Okul müdürlerinin ilköğretim müfettişlerince saptanan ve teftiş raporlarında belirlenen başarı düzeylerine göre %88 çok başarılı, %12’si başarılıdır. Başarı düzeyi “orta” veya “yetersiz” olan bulunmamaktadır. Bu durum Türk Eğitim Sisteminde objektif bir değerlendirme yapıldığı konusunda kuşku uyandırmaktadır.

2- “çok iyi” rapor alan okul müdürlerin tamamı “demokratik liderlik” özelliği gösterdiği halde, “iyi” raporu alan okul müdürlerinin %86’sı “demokratik liderlik” özelliği göstermektedir. “otoriter” liderlik özelliği gösteren okul müdürlerinin bulunmayışı ilginç bir durum arz etmektedir.

3-Okul müdürlerinin, başarı derecelerine göre liderlik özellikleri düzeyleri ile ilgili olarak elde edilen bulgular, rapor derecesi “çok iyi” olan okul müdürlerinin, liderlik özelliğine sahip olma yüzdesi, anlamlı bir şekilde, rapor derecesi “iyi” olan okul

müdürlerinden farklılık göstermektedir. Araştırmanın bu sonuçlarına dayanarak, liderlik özelliklerine sahip olan okul müdürlerinin daha başarılı olduğu söylenebilir

4- Bulgulardan ilkokul müdürlerinin çoğunluğunun, (%57) liderlik özelliğine sahip olmada yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

5- Rapor derecesi “çok iyi” olan okul müdürlerinin, tamamının demokratik liderlik özelliğine sahip olması ve aritmetik ortalamasının rapor derecesi “iyi” olan okul müdürlerinin aritmetik ortalamasından anlamlı derecede farklılık göstermesi, liderlik özelliğine sahip olan okul müdürlerinin daha başarılı olduğunu göstermektedir.

Gümüşeli'nin (1996) araştırması, İstanbul ilindeki 110 ilköğretim okulunda yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini ilgili okullarda görevli 110 okul müdürü ile her okuldan ikişer kişi olmak üzere toplam 220 öğretmen oluşturmuştur. Geçerli sayılan anket sayısı 299 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları, (1) okul misyonunu tanımlama, (2) eğitim programı ve öğretimi yönetme, (3) olumlu öğrenme iklimi geliştirme olmak üzere üç boyutta ve 11 maddede toplanmıştır. Araştırmada okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ile bazı bireysel ve bağlamsal değişkenler arasında ilişkiler aranmıştır.

Araştırmanın bulguları şöyle özetlenebilir:

Okul müdürleri, öğretim liderliği kapsamında yer alan on bir görev içinden

1. Okul amaçlarını açıklama,
2. Varlığını hissettirme,
3. Öğretmenleri çalışmaya özendirme,
4. Öğrencileri öğrenmeye özendirme görevlerini “ her zaman”;
5. Okul amaçlarını geliştirme,
6. Öğretimi denetleme ve değerlendirme,
7. Eğitim programını eşgüdümleme,
8. Öğrenci başarısını izleme,
9. Öğretim zamanını koruma,
10. Öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlama,

11. Akademik standartlar geliştirme ve uygulama görevlerini, “çoğunlukla” yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler, yukarıda sıralanan ve okul müdürlerinden yapmaları beklenen görevlerden;

1. Okulun amaçlarını açıklama,
2. Okulun amaçlarını geliştirme,
3. Eğitim programını eşgüdümleme,
4. Öğretim zamanını koruma,
5. Varlığını hissettirme,
6. Öğretmenleri çalışmaya özendirme,
7. Akademik standartlar geliştirme ve uygulama,
8. Öğrencileri öğrenmeye özendirme görevlerini “çoğunlukla” yerine getirdiklerini;
9. Öğretimi denetleme ve değerlendirme,
10. Öğrenci başarısını izleme,
11. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlama görevlerini “arasıra” yaptıklarını algılamışlardır.

Müdürlerin öğretim liderliği davranışlarına ilişkin algıları ile örgütsel ve bireysel değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öğretmenlerden A ve B tipi okul öğretmenleri, C tipi okul öğretmenlerine göre; ikili öğretim yapan okullarda görev yapan öğretmenler, normal öğretim yapan okullarda görev yapan öğretmenlere göre; öğrenci sayısı kalabalık olan okullardaki öğretmenler, öğrenci sayısı az olan okullardaki öğretmenlere göre; mesleki ve yöneticilik kıdemi fazla olan müdürlerin bulunduğu okul öğretmenleri, deneyimsiz müdürlerin bulunduğu okul öğretmenlerine göre müdürlerin öğretim liderliği görevlerini daha yüksek düzeyde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Polat’ın (1997) “İlkokul ve İlköğretim Birinci Kademe Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Müdürünün Öğretimsel Liderlik Rolüne İlişkin Algı ve Beklentileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, araştırmacı tarafından geliştirilerek uygulanan Öğretimsel Liderlik Envanteri anketinin kapsamında, 60 maddeden oluşan öğretimsel liderlik davranışları yer almakta olup, bu anketler Kars il merkezinde bulunan ilkokullar ve ilköğretim okullarındaki toplam 160 öğretmene uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1- Öğretmenler, öğretimsel liderlik davranışlarının müdürler tarafından, orta düzeyde sergilendiği görüşündedirler. Öğretimsel liderlik davranışlarının sergilenmesi hakkında, öğretmen algılarının en düşük olduğu davranış, “Okul müdürünün örnek dersler vermesi” şeklinde ifade edilen davranış, öğretmen algılarının en yüksek olduğu davranış ise, “Okul içinde kendisine rahatça erişebilme” şeklinde ifade edilen davranış olmuştur.

Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme derecelerine ilişkin öğretmen algıları , kişisel değişkenlerden “yaş” ve “cinsiyet”e göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Genç öğretmenler, kendilerinden daha yaşlı öğretmenlere göre, müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme derecelerini daha olumsuz algılamaktadırlar.

Müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme derecelerine ilişkin bayan öğretmenlerin algıları, erkek öğretmenlerin algılarına göre daha düşük düzeyde ve olumsuz gerçekleşmiştir.

2- Öğretmenler, müdürlerden ortanın üstünde bir düzeyde öğretimsel liderlik beklentisi içerisindeydirler. Öğretmen beklentilerinin en düşük olduğu davranış, “velileri başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirme” davranışdır. Öğretmen beklentilerinin en yüksek olduğu davranış ise, “eğitim öğretim programlarının gerçekleştirilebilmesi için en uygun ortamı hazırlama” davranışdır.

Öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen beklentileri kıdeme göre anlamlı farklılık göstermektedir. Mesleklerinde 21-30 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin beklentileri, kendilerinden daha az kıdeme sahip öğretmenlere göre daha düşüktür.

3- Öğretimsel liderliğin tüm boyutlarına ilişkin öğretmen algı ve beklentileri arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmaktadır. Öğretmenlerin algıları düşük, beklentileri ise algılarına göre daha yüksektir.

Şişman (2002), 1997 yılında, İlköğretim okulu müdürlerinin, öğretim liderliği davranışları kapsamında (a) okul amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması, (b) eğitim

programı ve öğretim sürecinin yönetimi, (c) öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi, (d) öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi, (e) düzenli öğretme- öğrenme çevresi ve ikliminin yaratılması olmak üzere beş boyutta ve 50 maddede yer alan davranışları ne ölçüde gösterdiklerini belirleme amacı ile yapılan bu araştırmada, 18 ilköğretim okulundan 317 öğretmenden anketle sağlanan verilerden elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

1. Okul müdürleri, beş boyutta toplanan öğretim liderliği davranışlarından, öğretmenlerin algılamalarına göre okullar genelinde, ortalama olarak “ öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi” boyutunda yer alan davranışları “ara sıra”, diğer boyutlarda yer alan davranışları ise “ çoğunlukla ” göstermektedir.

2. İlköğretim okulu müdürlerinin, öğretim liderliği davranışlarına ilişkin öğretmenlerin algılamalarının, bütünde değerlendirilmesi ve müdürlerin yöneticilik kıdemine göre karşılaştırılması sonucu, söz konusu davranışların gösterilmesi yönünden genelde kıdemli müdürler lehine anlamlı bir fark vardır.

3. Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışlarına ilişkin öğretmenlerin algılamalarının, okulun bulunduğu çevre (merkez-kenar) yönünden karşılaştırılması sonucu müdürlerin öğretim liderliği davranışları yönünden okul kümeleri arasında genelde anlamlı bir fark yoktur.

4. İlköğretim okullarının akademik başarı düzeyleri yönünden (başarıyı yüksek-başarısız düşük) sınıflandırılarak müdürlerin öğretim liderliği davranışlarına ilişkin öğretmenlerin algılamalarının söz konusu okul kümelerine göre karşılaştırılması sonucu, “okul amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması” boyutunda yer alan öğretim liderliği davranışları dışında, diğer boyutlarda yer alan davranışlar yönünden okul kümeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Türkiye’de yapılan araştırmalar genellikle okul müdürlerinin liderlik davranışları, liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen algı ve beklentileri, müdürlerin liderlik davranışları ile başarıları arasındaki ilişkiler ve okul müdürünün liderlik davranışları ile öğretmen morali arasındaki ilişkiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye’de öğretimsel liderlikle doğrudan ilgili, sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır.

1.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Andrews ve Soder (1987), yaptıkları araştırmada öğretimsel liderliğe ilişkin davranışları tanımlamaktan ziyade, bu davranışların özellikle düşük düzeyde başarılı olan öğrencilerin performanslarını nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Araştırma Seattle ve Washington'da bulunan 67 ilkokul ve 290 ortaokulda görev yapan öğretmenlere anketler uygulayarak gerçekleştirmişlerdir. Müdürler ve öğretmenler arasında ortaya çıkan 80 farklı etkileşimi, dört başlık altında değerlendirmişlerdir. Bu dört başlık; kaynak sağlayan kişi olarak müdür, öğretimsel kaynak olarak müdür, iletişimi sağlayan kişi olarak müdür ve görülebilir kişi olarak müdür şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileyebilen okul müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğrencilerin okuma ve matematik derslerindeki başarılarının, öğretimsel liderlik davranışlarını yeterince sergileyemeyen okul müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğrencilerin başarılarına kıyasla daha iyi olduğunu ortaya koymuştur.

Daresh ve Ching Jen'in (1985), araştırmasında ABD'de Ohio Bölgesinde tesadüfi yöntemle 107 lise örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada okul müdürlerinin ve bölüm başkanlarının, kendileri ile ilgili öğretim liderliği davranışlarını nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla Öğretim Liderliği Davranışları Anketi kullanılmıştır. Bu ankette yöneticilerin öğretim liderliği davranışlarıyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bulunan 30 soru yer almıştır. Bunlar da (1) okul öğretim kadrosunun geliştirilmesi, (2) öğretmenlerin denetimi ve değerlendirilmesi, (3) öğretimin kolaylaştırılması, (4) kaynak sağlama ve (5) öğrenci sorunlarının çözümü başlıkları altında toplanmıştır.

Öğretim liderliğiyle doğrudan ilişkili davranışlar, (1) denetim, (2) değerlendirme, (3) hizmet içi eğitim alanlarıyla ilgilidir. Dolaylı olarak ilgili davranışlar, (1) öğretimi kolaylaştırma, (2) kaynak sağlama, (3) sorunların çözümü, (4) risk alma gibi başlıklar altında toplanmıştır. Bütün yöneticiler bazında ortalamalar yönünden en yüksekten en düşüğe doğru gösterilen davranışlar ise (1) öğrenci sorunlarının çözümü, (2) kaynak sağlama, (3) öğretimi kolaylaştırma, (4) öğretmenlerin denetimi ve değerlendirilmesi, (5) kadronun geliştirilmesi davranışları olmaktadır.

Araştırma sonucunda lise müdürlerinin, öğretim liderliği ile ilgili doğrudan davranışlardan daha çok dolaylı davranışları gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Etkili okullarla diğer kümelerde yer alan okullar karşılaştırılmış, yöneticilerin öğretim liderliği davranışları etkili okullar lehine daha yüksek çıkmıştır. Öğretim liderliğinin okulun etkililiğinde kritik bir faktör olduğu sonucuna varılmıştır.

Okul büyüklüğü, yöneticilik kıdemi, müdür yardımcısı sayısı gibi değişkenlerle müdürlerin öğretim liderliği davranışları arasında (etkili okullarda) anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Okulun geçmişine ilişkin özelliklerin yöneticilerin öğretim liderliği hizmetlerinde olumlu yada olumsuz yönde çok az bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Persell ve Cookson 1982'de, öğretimsel liderlikle ilgili 75 ayrı araştırmayı tarayıp sentezleyerek başarılı müdürlerin aşağıdaki davranışları gösterdiklerini saptamışlardır:

1. Akademik amaçlara bağlılıklarını gösterirler,
2. Yüksek beklentilerin olduğu bir iklim yaratırlar
3. Öğretimsel liderler olarak görev yaparlar,
4. Lider olarak güçlü ve dinamiklerdir,
5. Diğerlerine sürekli danışırlar,
6. Düzen ve disiplin yaratırlar,
7. Kaynakları dağıtırlar,
8. Zamanı iyi kullanırlar,
9. Alınan sonuçları değerlendirirler (Persell ve Cookson 'dan Aktaran Göker, 1999: 130).

Stevens 1996'da ilkokullarda yaptığı araştırmasında, öğretmen müdür ve merkez örgütü (eyalet eğitim konseyi) denetçileri, araştırma kapsamına alınmıştır. Kuzeybatı Pennsylvania'da yedi okul örneklem olarak seçilmiştir. Toplam 154 denek araştırma kapsamına alınmış, yukarıdaki üç grubun alguları karşılaştırılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla geliştirilen ankette, Hallinger'ın geliştirdiği araçtan yararlanılmıştır. Araştırma sonunda üç grubun, okul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışlarına ilişkin algılarının, .05 düzeyinde anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna varılmıştır (Stevens'tan aktaran Şişman, 2002:135-136).

Brunn'un 1996 yılında yaptığı araştırmasında, New Jersey'in merkez ve kenar mahallelerindeki devlet ilkokullarında okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları incelenmiştir. Etkili bir okulda yöneticinin günlük etkinliklerde önemli bir rolünün olabileceği öne sürülerek, yöneticinin liderlik biçiminin, öğrenme konusunda bir etken olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonunda okul müdürlerinin sergilediği öğretim liderliği davranışlarının, okulun öğretim kadrosunu da etkilediği sonucuna varılmıştır. Araştırmada okul müdürünün göstereceği liderlik biçiminin, olumlu yönde etkileri olabileceği gibi öğrenci, öğretmen, aileler ve toplum açısından olumsuz bazı etkilerinin de olabileceği belirtilmiştir (Brunn'dan aktaran, Şişman, 2002:136)

Faulkenberry'nin 1996 yılında yaptığı araştırmasında öğretmenlerin, öğretimle ilgili etkinliklerde ne tür öğretim liderliği davranışlarını önemli bulduklarını belirlemeye çalışmış; daha sonra da etkili okul araştırmalarının sonuçları ile öğretmenlerin algıları arasında karşılaştırma yapılmıştır. Araştırma Güney Carolina bölgesinde okul öncesi eğitim kurumları ile ilkokullarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 175 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada Likert tipi ölçekte yer alan maddelerin karşısında beşli bir seçenek kullanılmıştır. Söz konusu davranışlar, çok önemliden çok önemsiz doğru derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan davranışlar, öğretmenlerin %70'i tarafından önemli yada çok önemli bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerce ilk sıralarda önemli görülen başlıca öğretim liderliği davranışlarının, yöneticinin kaynak sağlayıcı olma, görünürlük, iletişim, öğretim desteği verme alanlarıyla ilgili olduğu sonucuna varılmıştır (Faulkenberry'den aktaran, Şişman, 2002:136)

Bovis'in 1996 yılında yaptığı araştırmasında, işbirliğine dayalı öğrenmenin geliştirilmesinde öğretim liderliğinin etkisi araştırılmıştır. Florida bölgesindeki ilkokullarda gerçekleştirilen araştırmada öğretim liderliği davranışları, okul kadrosunun algılarına göre ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmada, geliştirilen anketle, işbirliğine dayalı öğrenmeyi gerçekleştirmeyle ilgili olarak (1) öğretmenlerin okul/sınıf ortamında gösterdikleri davranışlar, (2) yöneticilerin gösterdikleri davranışlar ve (3) demografik veriler olmak üzere üç tür veri toplanmıştır. Araştırma sonunda, okul yöneticilerinin işbirliğine dayalı öğrenmeyi teşvik ettikleri ve bu öğrenmeyi gerçekleştirmeye dönük öğretim davranışlarına ilişkin bilgi sağladıkları sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin, öğretim liderliği davranışlarına ilişkin algılarının, bazı bireysel değişkenler açısından da farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır (Bovis'den aktaran, Şişman, 2002:137).

Jackson, Logston ve Taylor tarafından geliştirilen, müdürlerin öğretimsel liderlik davranışları ile ilgili 41 maddeden oluşan, Okuldaki Öğretimsel İklim Anketi, şehir merkezindeki sekiz ilkokuldaki toplam 97 öğretmene uygulanmıştır. Okulların bir kısmının etkili, bir kısmının da etkisiz okullar olarak gruplandırıldığı araştırmada, etkililik ölçütü olarak okul öğrencilerinin %50'sinin, temel becerileri ölçmeye yönelik testlerden başarılı not almaları koşulu aranmıştır. Etkili okullarda müdürlerin, öğretmenlere sorun çözmede yardımcı oldukları, okul ortamında öğrencilerle etkileşim içinde oldukları, öğrencilerin temel becerilerle ilgili başarı durumlarının bilindiği, açık ve uygun bir disiplin politikasının olduğu, okul etkinliklerinde açıklığın ilke olarak dikkate alındığı görülmüştür. Etkili olmayan grupta yer alan okul müdürlerinin, öğretimin iyileştirilmesi için okul kadrosuyla yeterince tartışmadıkları ve öğretmen performansını arttırmak için yeterince öncülük etmedikleri belirlenmiştir (Jackson, Logston ve Taylor'dan aktaran Duke, 1987).

Brown'un 1993 yılında, denetmenlerin öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin Georgia Eyaleti'nde çalışan 184 denetmen üzerinde yaptığı araştırmasında 12 öğretimsel liderlik davranışı bulmuştur. Bunlar;

1. Amaçları ortaklaşa gerçekleştirme,
2. Öğretimsel etkililiği değerlendirme,
3. Bütçe aracılığı ile öğretimi kolaylaştırma,
4. Öğretimi planlama,
5. Öğretimi denetleme,
6. Öğretimsel programları izleme,
7. Okul müdürlerini öğretimsel liderler olarak geliştirme,
8. Öğretimsel politikalar geliştirme,
9. Araştırmaları gözden geçirme,
10. Personel seçme,
11. Personelin geliştirilmesinin kolaylaştırılmasını sağlama,
12. Sistemin beklentilerini iletme

Araştırmada, yukarıda sıralanan öğretimsel liderlik davranışları ile denetmenlerin cinsiyet, deneyim, kıdem gibi bazı kişisel ve mesleki özellikleri içeren bağımsız değişkenler arasındaki ilişki aranmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, denetmenlerin öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemeleri açısından cinsiyete göre bir fark bulunmamıştır. Denetmenlerin deneyim durumları ile öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme arasında negatif bir korelasyon bulunmuştur. Ayrıca deneyim ile personel gelişmesini kolaylaştırma boyutu arasında, deneyim ile ortaklaşa amaç geliştirme ve sistemin beklentilerini iletme boyutları arasında negatif korelasyonlar elde edilmiştir (Brown'dan aktaran, Polat, 1997).

Edmonds'un 1979 yılında, okul etkililiği ile öğretimsel liderlik arasındaki ilişkilere ortaya çıkartmaya çalıştığı araştırmasında, 20 okulda öğrenim gören 2500 öğrencinin okuma ve matematik başarılarını analiz etmiştir. Araştırma sonuçları, okullar arasındaki farklılıkların ailelerin mesleki yapısı ve sosyo-ekonomik faktörlerden değil, okulların özelliklerinden kaynaklandığını, ortalamanın üzerinde başarılı olan okulların müdürlerinin aynı zamanda öğretim konularında güçlü liderlik geliştirdiklerini, öğretmen ve öğrencilerden beklentilerini açıkça ortaya koyduklarını ve onlara ilettiklerini, öğretim programının başarısı için bir yönetim sistemi geliştirdiklerini ortaya koymuştur (Edmonds'dan aktaran, Polat, 1997).

Faulkenberry (1996) öğretimsel liderlik davranışlarının öğretmen etkililiği üzerindeki etkisini araştırdığı araştırmasında, Smith ve Andrews tarafından geliştirilen 4 öğretimsel liderlik boyutunu ölçüt olarak kullanmıştır. Araştırma örnekleminde bulunan 174 ilkökul öğretmenine 55 maddelik Likert tipi bir ölçek uygulanmış ve öğretmenlerden maddeleri önem sırasına koymaları istenmiştir. Öğretmenler ankette bulunan öğretimsel liderlik davranışlarının hepsini de önemli görmekte birlikte, seçilen dört boyutu aşağıdaki gibi önem sırasına sokmuşlardır;

- 1- kaynak sağlayıcı olarak okul müdürü,
- 2- görünür bir varlık olarak okul müdürü,
- 3- iletişimci olarak okul müdürü,
- 4- öğretimsel kaynak olarak okul müdürü.

1.8. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi, “İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışları ve bu davranışların boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir? Öğretmenlerin bu görüşleri, onların bazı kişisel ve mesleki özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde oluşturulmuştur.

1.9. Alt Problemler

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,

- Cinsiyetlerine,
- Mesleki kıdemlerine,
- Mezun oldukları okullara,
- Branşlarına,
- Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

2 . İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,

- Cinsiyetlerine,
- Mesleki kıdemlerine,
- Mezun oldukları okullara,
- Branşlarına
- Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

3- Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- Amaçların gerçekleştirilmesi,
- Öğretimin denetimi,
- Öğretimsel iklim yaratma,
- Öğrenci gelişiminin izlenmesi,

- e) İletişim ve çevre,
 f) Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,
- a) Cinsiyetlerine,
 b) Mesleki kıdemlerine,
 c) Mezun oldukları okullara
 d) Branşlarına,
 e) Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

4.Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- a) Amaçların gerçekleştirilmesi
 b) Öğretimin denetimi
 c) Öğretimsel iklim yaratma
 d) Öğrenci gelişiminin izlenmesi
 e) İletişim – çevre
 f) Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin;
- a) Cinsiyetlerine,
 b) Mesleki kıdemlerine,
 c) Mezun oldukları okullara,
 d) Branşlarına,
 e) Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

5- Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Öğretmenlerin bu görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- a) Amaçların gerçekleştirilmesi
 b) Öğretimin denetimi
 c) Öğretimsel iklim yaratma
 d) Öğrenci gelişiminin izlenmesi

e) İletişim – çevre

f) Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Öğretmenlerin bu görüşler arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

1.10. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmalar, okul müdürlerinin, öğretmenlere gerekli olan öğretimsel materyalleri sağlamaları, öğretmenlerin mesleki alanlarında gelişimleri için okulda uygun atmosferi oluşturmaları, öğretmenleri çalışmaya özendirmeleri, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak okul ve sınıf içi atmosferin oluşturmalarında öğretim ile ilgisi bulunan tüm tarafların görüşlerini alarak etkili bir şekilde gerekli girişimlerde bulunmalarının, öğretimin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabileceğini ve bunları başarabilen okul müdürlerinin öğretimsel lider olarak algılandıklarını ortaya koymaktadır

Bu araştırmanın amacı, lisans veya yüksek lisans düzeyinde, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını ortaya koymaktır.

1.11. Araştırmanın Önemi

Çağdaş eğitim sistemlerinde, okul müdürleri öğretimsel lider olarak algılanmaktadır. Bu araştırma, ilköğretim okullarımızda görev yapan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretmenlerce ne derecede öğretimsel lider olarak algılandığını ortaya koyarak, öğretimin daha etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için bu konuda yapılabilecek çalışma veya düzenlemeler için bilgi sağlayabileceğinden dolayı önemlidir.

Bu araştırma, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını ortaya koymakla, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alanın öğretimsel liderlikle olan ilişkisini ortaya koyabilecek verileri sağlayarak bu konuda yapılacak araştırmalara bir ön hazırlık zemini oluşturabileceğinden dolayı önemlidir.

1.12. Sayıtlar

- 1- Araştırmada örnekleme oluşturan öğretmenler, evreni temsil edecek sayıda ve niteliktedir.
- 2- Araştırmada kullanılan Öğretimsel Liderlik Envanteri Anketi, öğretmenlere uygulamaya uygundur.
- 3- Anketten elde edilen veriler var olan durumu yansıtmaktadır.

1.13. Sınırlılıklar

Araştırma kapsamına, İzmir- Buca ilçe merkezinde, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okulların tümü alınmıştır. Daha sonra bu okullarla aynı sayıda, aynı düzeydeki sosyo-ekonomik koşullara sahip çevreden ve aynı semtlerde yer alan, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okullar seçilmiştir. Araştırma, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

1.14. Tanımlar

Öğretmen: İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerdir.

Müdür: İlköğretim okullarında, kanun, yönetmelik, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yürütmeye, düzene koymaya, denetlemeye yetkili ve okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden sorumlu kişidir (M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 72).

Öğretimsel lider: Öğretmenlere gerekli olan öğretimsel materyalleri sağlayan, öğretmenlerin mesleki alanlarında gelişimleri için okulda uygun atmosferi oluşturan, öğretmenleri çalışmaya özendiren, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak okul ve sınıf içi atmosferin oluşturulmasında, öğretim ile ilgili bulunan tüm tarafların görüşlerini alarak etkili bir şekilde gerekli girişimlerde bulunan, öğretim ile ilgili amaçların daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan, denetimin amacını öğretim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koyan, öğrenci performansındaki gelişmeleri izleyip performansın artırılması için gerekli girişimlerde bulunan, okul içinde iletişim kanallarını açık tutup okul çevre ilişkisini canlı tutan, çeşitli eğitim programları geliştirme çabalarına öncülük eden okul müdürüdür.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracı, aracın geçerlik ve güvenirlik sonuçları, aracın uygulanması ve elde edilen bulgulara uygulanan istatistiksel Teknikler üzerinde durulmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan müdürlerin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Bu çalışmada, 1997 yılında yüksek lisans tezi için, Ercan Polat tarafından geliştirilen ve uygulanan “Öğretimsel liderlik Envanteri Anketi” örneklem kapsamında yer alan okullardaki öğretmenlere uygulanarak, kendilerine ulaşıldığı andaki görüşleri saptanmıştır.

2.2. Evren

Bu araştırmanın evrenini, İzmir-Buca merkezdeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırma evreninin kapsamında, 42 ilköğretim okulu yer almakta olup bu okullarda toplam 1476 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 1’de araştırmanın evrenini oluşturan ilköğretim okullarındaki öğretmen sayısı verilmektedir

Tablo 1
Araştırmanın Evrenini Oluşturan İlköğretim Okullarındaki Öğretmen Sayısı

Gruplar	Evren N
Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan müdürlerin bulunduğu okullardaki öğretmen sayısı	213
Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan müdürlerin bulunduğu okullardaki öğretmen sayısı	1263
TOPLAM	1476

Kaynak : Buca İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilköğretim okullarının genel durumu çizelgesi

2.3. Örneklem

Araştırma örneklemini belirlerken, İzmir- Buca ilçe merkezinde, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okullar belirlenerek, bu okulların tümünü oluşturan 8 okul örneklem kapsamına alınmıştır. Daha sonra bu okullarla aynı sayıda, aynı düzeydeki sosyoekonomik koşullara sahip çevreden ve aynı semtlerde yer alan okullardan, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okullar seçilmiştir. Örneklem grubuna sadece öğretmenler alınmış, okul müdürleri ile müdür yardımcıları kapsam dışı bırakılmıştır.

Tablo 2’de örneklem kapsamına alınan ilköğretim okullarındaki öğretmen sayılarının gruplara göre dağılımı, toplanan geçerli anket sayısı ve toplanan geçerli anketlerin grupta yer alan öğretmenlerin yüzde kaçını oluşturduğunu gösteren değerler verilmektedir.

Tablo 2
Örneklem Kapsamına Alınan İlköğretim Okullarındaki Öğretmen Sayılarının
Gruplara Göre Dağılımı, Toplanan Geçerli Anket Sayısı ve Yüzdeleri

Gruplar	N	Toplanan Geçerli Anket Sayısı	Geçerli Anket Sayısının Grupta Yer Alan Öğretmenler içindeki yüzdesi, %
Örneklem kapsamına alınan, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan müdürlerin bulunduğu okullar	213	122	57
Örneklem kapsamına alınan, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan müdürlerin bulunduğu okullar	246	141	57
TOPLAM	459	263	

Tablo 2’ de görüldüğü gibi, İzmir- Buca ilçe merkezinde, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan 8 okuldaki toplam öğretmen sayısı 213 olup, bu öğretmenlerin 122 tanesinden geçerli olan anketler toplanmıştır. Böylece bu grup için evrenin %57’ sine ulaşılmıştır. Birinci grup için evrenin tümü örneklem kapsamına alındığından, aynı zamanda örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin de %57’ sine ulaşılmıştır

İzmir- Buca ilçe merkezinde, okul müdürü lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan 34 okuldaki toplam öğretmen sayısı 1263’tür. Bu gruptan öğretmenlerin 141 tanesinden geçerli olan anketler toplanmıştır. Böylece bu grup için evrenin %11’ ine ulaşılmıştır.

Tablo 2' de görüldüğü gibi, bu grup için evreni temsil eden 34 okul içinden örneklem kapsamına alınan 8 okuldaki toplam öğretmen sayısı olan 246 öğretmenden 141'inden geçerli olan anketler toplanmıştır. Böylece bu grup için de örneklem kapsamına alınan okullardaki öğretmenlerin %57'sine ulaşılmıştır.

Tablo 3'te eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin dağılımı verilmektedir.

Tablo 3
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu
Müdürlerinin Bulunduğu Okullardaki Öğretmenlerin Dağılımı

Gruplar	N	%
Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okul müdürlerinin bulunduğu ilköğretim okullarındaki öğretmenler	122	46,4
Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okul müdürlerinin bulunduğu ilköğretim okullarındaki öğretmenler	141	53,6
TOPLAM	263	100,0

Tablo 3' te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okul müdürünün bulunduğu okullardaki öğretmenlerin sayısı, araştırma kapsamına alınan tüm deneklerin % 46,4'ünü, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan okul müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin sayısı ise, araştırma kapsamına alınan tüm deneklerin % 53,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 4'te örneklem kapsamına alınan okullar, bu okullardaki öğretmen sayısı ve yüzde dağılımı verilmektedir.

Tablo 4

Örneklem Kapsamına Alınan Okullar ve Bu Okullardaki Öğretmen Sayıları

Okullar	N	%
1 AHMET KUTSİ TECER İ.Ö.O.	14	5,3
2. BURHAN ÖZFATURA İ. Ö. O.	11	4,2
3. İRFAN NADİR İ.Ö.O.	7	2,7
4. İSMAİL ŞEKİP UYSAL İ.Ö.O.	23	8,7
5. KIBRIS ŞHD.YZB.CENGİZ TOPEL İ.Ö.O.	14	5,3
6. MİMAR KEMALETTİN İ.Ö.O.	21	8,0
7. TÜTÜN İHRACATÇILAR BİRLİĞİ İ.Ö.O	13	4,9
8. UFUK İ.Ö.O.	19	7,2
9. ÇAKABEY İ.Ö.O.	17	6,5
10. BETONTAŞ İ.Ö.O.	10	3,8
11. FIRAT İ.Ö.O.	26	9,9
12. HÜSEYİN AVNİ ATEŞOĞLU İ.Ö.O.	18	6,8
13. TUĞSAVUL İ.Ö.O.	24	9,1
14. ÖTÜKEN İ.Ö.O.	10	3,8
15. İSMET YORGANCILAR İ.Ö.O.	16	6,1
16. SABRİ KOLÇAK İ.Ö.O.	20	7,6
TOPLAM	263	100,0

Tablo 4' deki ilk sekiz okul, İzmir- Buca ilçe merkezinde, örneklem kapsamına alınan, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan okul müdürlerinin bulunduğu ilköğretim okullarıdır. Tabloda görüldüğü gibi, örneklem kapsamında yer alan ve geçerli anketlerin toplandığı lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan okul müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin toplam sayısı 263' tür.

Tablo 5'te örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 5
Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	103	39,2
Kadın	160	60,8
TOPLAM	263	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, % 60,8'lik oranla, araştırma kapsamında yer alan deneklerin içinde kadınların sayısı daha fazladır.

Tablo 6'da örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin mesleki kıdeme göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 6
Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	N	%
0 – 10 yıl	122	46,4
11 – 20 yıl	77	29,3
21 yıl ve üstü	64	24,3
TOPLAM	263	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdemi bulunan öğretmenler, % 46,4'lük oranla, araştırma kapsamında yer alan deneklerin içinde en fazla sayıda bulunmaktadır.

Tablo 7' de örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin, mezun oldukları okullara göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 7
Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Mezun Olduğu Okul	N	%
Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	99	37,6
Eğitim Fakültesi	93	35,4
Fen – Edebiyat Fakültesi	37	14,1
Diğer (İşletme Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Açıköğretim Lisans Tamamlama, Eğitim Ön Lisans, Konservatuar, İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ...)	34	12,9
TOPLAM	263	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulundan mezun olan öğretmenler, % 37,6’lık oranla, araştırma kapsamında yer alan deneklerin içinde en fazla, “Diğer” seçeneği ile belirtilen okullardan mezun olan öğretmenlerin sayısı ise en az sayıda bulunmaktadır (% 12,9).

Tablo 8’de örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin, branşlarına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 8
Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

Branş	N	%
Matematik - Fen	28	10,6
Türkçe – Sosyal Bilgiler	57	21,7
Sınıf Öğretmeni	146	55,5
Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi	32	12,2
TOPLAM	263	100,0

Tablo 8’de görüldüğü gibi, Sınıf Öğretmenleri % 55,5’lik oranla, araştırma kapsamında yer alan deneklerin içinde en fazla, Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler ise % 12,2 ‘lik oranla en az sayıda bulunmaktadır.

Tablo 9’da örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonu durumuna göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 9
Öğretmenlerin Öğretmenlik Formasyon Durumuna Göre Dağılımı

<u>Öğretmenlik Formasyonu Durumu</u>	N	%
Öğretmenlik Formasyonu Var	244	92,8
Öğretmenlik Formasyonu Yok	19	7,2
TOPLAM	263	100,0

Tablo 9’da görüldüğü gibi, öğretmenlik formasyonunu alan öğretmenler, araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin % 92,8’ini oluşturmaktadır.

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilen veriler, yargısal veri türündendir. Verilerin kaynağı, örneklem kapsamında yer alan öğretmenlerin, müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşlerini, dörtlü Likert ölçeği üzerindeki işaretlemelerine dayanmaktadır. Likert ölçeği ile toplanan öğretmen görüşleri, sürekli değişkenden elde edilen veri cinsindedir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan süreksiz değişkenler ise öğretmenlerin kişisel ve mesleki özellikleridir.

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak, Ercan Polat tarafından geliştirilen Öğretimsel Liderlik Anketi kullanılmıştır

Araştırmada kullanılan Öğretimsel Liderlik Envanteri Anketi üç bölümden oluşmuştur. Anketin ilk bölümünde, anket yanıtlayıcılarına seslenen ve anketin amacını, içeriğini, soruların nasıl yanıtlanacağını bir örnekle açıklayan bilgi yer almaktadır. Anketin ikinci bölümü, kişisel ve mesleki bilgiler kısmını oluşturmaktadır. Son bölümü ise Öğretimsel Liderlik Envanteri Anketi’ndeki soruları içermektedir. Anket Ek I’de sunulmuştur.

Öğretimsel liderlik davranışları 6 boyuttan oluşmuş olup, ankette yer alan maddelerin boyutlara göre dağılımı aşağıda tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10
Ankette yer Alan Maddelerin Boyutlara Göre Dağılımı

<u>Öğretimsel Liderliğin Boyutları</u>	<u>Madde No</u>
Amaçların Gerçekleştirilmesi	1,2,3,4,5,
Öğretimin Denetimi	6,7,8,9,10,11
Öğretimsel İklim Yaratma	12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22, 23,24,25,26,27,28,
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	29,30,31,32,
İletişim – Çevre	33,34,35,36,37,38,39,40,41,42, 43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,
Öğretimin Planlaması – Yöntem ve Teknikleri	53,54,55,56,57,58,59,60

Öğretimsel Liderlik Envanteri Anketi kapsamında yer alan soru maddelerinin karşısında, “Sergileme Derecesi” başlığı altında bulunan seçeneklerden; hiç (1), az (2), orta (3), çok (4) seçenekleri sıralanmıştır. Bu seçeneklerde, hiç: 1–1,74, az: 1,75–2,49, orta: 2,50–3,24, çok: 3,25–4,00 şeklinde puanlanmıştır.

2.5. Anketin Geçerliliği ve Güvenirliği

Anketin güvenilirlik ve geçerliğini sağlamak için aşağıdaki işlemler yapılmıştır. Anketin güvenilirlik hesaplamaları, ön uygulamadan ve gerçek uygulamadan sonra olmak üzere iki kez yapılmıştır.

Anketin geliştirme ve çoğaltma işlemleri bitirildikten sonra, geçerlik ve güvenirliliğin belirlenmesi için ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama için 100 öğretmene anket verilmiş olup, bu anketlerden 85 ‘i geri dönmüştür. Ön uygulamada anketin güvenirliliği için Cronbach Alpha tekniği uygulanmıştır. Bu teknikte her madde grupları için bir güvenilirlik katsayısı bulunarak analiz yapılır (Ergün, 1995: 220). Aşağıda ön uygulama geçerliliğine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 11’de ön uygulama geçerliliğine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 11
Ön Uygulama Geçerliğine İlişkin Bulgular

Denek Sayısı	85
Madde Sayısı	59
Alpha	.9746

Ön uygulamada anketin 31. maddesinin bilgisayarda eksik yazılması nedeniyle madde değerlendirmeye alınmamış, analiz işlemleri 59 madde üzerinden yapılmıştır.

Asıl uygulamada testin güvenirlik çalışması tekrar yapılmıştır. Bu çalışmada hem Cronbach Alpha modeli, hem de ikiye bölme modeli (Bölünmüş Test) kullanılmıştır (Karasar, 1996: 150; Ergün, 1995: 220-221).

Asıl uygulamaya ilişkin güvenirlik bulguları tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12
1997 Yılında Polat Tarafından ve 2003 Yılında Tarafımdan Uygulanan Testin Bütünü İçin Güvenirlik Katsayıları

	1997 Yılı Değerleri	2003 Yılı Değerleri
Denek Sayısı	142	263
Madde Sayısı	60	60
Alpha	.9866	.9822

Tablo 13’te bölünmüş yarılar için güvenirlik katsayısı verilmektedir.

Tablo 13
1997 Yılında Polat Tarafından ve 2003 Yılında Tarafından Uygulanan Bölünmüş
Yarılar İçin Güvenirlik Katsayıları

	1997 Yılı Değerleri	2003 Yılı Değerleri
Denek Sayısı	142	263
Madde Sayısı	60	60
Bölünmüş Yarılar Arası Korelasyon	.9493	.9060
Guttman Split-Half	.9740	.9507
Equal Length Spearman-Brown	.9740	.9507
Unegual- Length Spearman	.9740	.9507
Birinci Bölüm Alpha (30 Madde)	.9718	.9594
İkinci Bölüm Alpha (30 Madde)	.9768	.9749

İstatiksel çözümlenmeler sonucunda anketin güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyen ve işlemeyen test maddesi çıkmamıştır.

2.6. Anketin Uygulanması

Anket, araştırmacı tarafından, örneklem kapsamında bulunan okullardaki öğretmenlere uygulanmış, anketlerin cevaplandırılması anında müdürlerin bulunmamasına dikkat edilmiştir. Anketler öğretmenlerden kontrol edilerek teslim alındıktan sonra eksik ve düzensiz anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

2.7. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımsız ve bağımlı değişkenleri göz önüne alınarak istatiksel çözümleme yöntem ve Teknikleri belirlenmiştir. Bunlar; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Scheffe analizi ve t- testi gibi Teknikleridir.

İstatiksel çözümlenmeden elde edilen bulgular, problem ve alt problemlerde belirtilen soruların yanıtlanmasında kullanılmıştır. Bulguların ışığında varılan sonuçlar, araştırmanın amacına uygun olarak yorumlanmıştır. Tüm analizlerde .05 güven düzeyi benimsenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, her alt probleme ilişkin olarak veri toplama ve istatistiksel çözümleme Teknikleri ile elde edilmiş olan bulgular verilmekte ve yorumlanmaktadır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi aşağıdaki gibidir;

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,

- a) Cinsiyetlerine,
- b) Mesleki kıdemlerine,
- c)Mezun oldukları okullara,
- d)Branşlarına,
- e)Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 14'te öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşlerine ait (her bir madde için) aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmektedir.

Tablo 14

Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait (Her Bir Madde İçin) Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

<u>Maddeler</u>	\bar{X}	SS
1. Okul amaçlarının anlaşılması ve doğru yorumlanmasına çalışmaktadır.	3,28	,75
2. Eğitim amaçlarının öğrencilerin gelişim ve gereksinimlerine uygunluğunu izlemektedir.	3,15	,74
3. Başarılı öğretmenleri yazılı veya sözlü olarak ödüllendirmektedir.	2,85	,89
4. Personelin görev ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olmaktadır.	3,13	,84
5. Okulun amaçlarını her fırsatta vurgulamaktadır.	3,16	,90
6. Denetimin amacını, öğretim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koymaktadır.	3,04	,78
7. Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla, sınıf içi gözlemler yapmaktadır.	2,39	,98
8. Öğretmenlere, öğretme davranışlarına ilişkin dönüt vermektedir.	2,57	1,02
9. Değerlendirme yaparken, öğretmenlerin sadece yetersiz yanlarını değil, güçlü yanlarını da açığa çıkarmaktadır.	2,89	,98
10. Değerlendirme çalışmalarını güvenilir ölçütlere dayandırmaktadır.	3,00	,88
11. Yapılan denetimlerin ışığında, başarıların artırılması yolunda önlemler almaktadır.	3,02	,86
12. Öğretmen ve öğrenciler arasında güvene dayalı ilişkiler geliştirilmesine yardım etmektedir.	2,84	1,00
13. Ödül ve ceza sistemlerini sadece verimi ve morali yükseltmek amacıyla uygulamaktadır.	2,77	1,01
14. Okul personelinin yaptığı "iş"ten doyum sağlamasına önem vermektedir.	2,77	,97

Tablo 14'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
15. Eğitim sürecine ilişkin kararlara öğretmenlerin katılımlarını desteklemektedir.	3,11	,93
16. Eğitim-öğretim programlarının gerçekleştirilebilmesi için en uygun ortamı hazırlamaktadır.	2,96	,87
17. Velileri, başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir.	2,46	1,06
18. Yetkilerini, personel için tehdit unsuru olarak kullanmaktan kaçınmaktadır.	3,00	1,07
19. Öğretmenler arasında ayırım yapmamaktadır.	2,86	1,02
20. Karar alma sürecinde öğretmenlerin özgür davranmalarına özen göstermektedir.	3,02	,97
21. Öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenler arasında işbirliği sağlamaktadır.	2,91	,86
22. Öğretmenler arasında kaynak kişi durumundadır.	2,71	1,08
23. Öğretmen-öğrenci-veli arasındaki çatışmaları okulun verimliliğini arttıracak yönde çözmektedir.	2,91	1,02
24. Stajer öğretmenlerin görevlerine alışmalarını kolaylaştırmaktadır.	3,02	,93
25. Okul personelini, öğrencileri ve velileri okuldaki etkinliklere ilişkin görüş bildirmeye teşvik etmektedir.	2,97	,95
26. Eğitim – öğretim ile ilgili sorunların çözümünde öğretmenlerle birlikte hareket etmektedir.	3,07	,90
27. Öğretmenlerin duygu, düşünce ve gereksinimlerine önem vermektir.	3,03	,95
28. Öğretmenlerin özel sorunlarının çözümünde yardımcı olmaktadır.	2,92	1,01
29. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sosyal etkinliklerde görev almalarına yardımcı olmaktadır.	3,11	,88
30. Öğrenci isteklerinin dikkate alınmasını sağlamaktadır.	2,98	,91
31. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını ailelerine duyurmaktadır.	3,21	,71
32. Öğrenci performansındaki gelişmeleri izlemektedir.	2,86	,90
33. Okul içinde iletişim kanallarını açık tutmaktadır.	2,98	,96
34. Çevre- okul ilişkisini teşvik etmektedir ve canlı tutmaktadır.	3,02	,90

Tablo 14'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
35. Eğitim bilimlerindeki gelişme ve değişmelerden öğretmenleri haberdar etmektedir.	2,96	1,00
36. Okul programına ilişkin her türlü bilgiyi öğretmenlere iletmektedir.	3,18	,90
37. Okulda yapılacak değişikliklerden personeli haberdar etmektedir.	3,10	,99
38. Öğretmenleri velilerle sık sık toplantı yapma yolunda desteklemektedir.	3,22	,83
39. Okul – çevre ilişkisini güçlendirmek için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.	2,94	,98
40. Okul ile çevre arasında etkili bir iletişim sistemi oluşturmaktadır.	2,82	,93
41. Eğitim ile ilgili yüksek beklentilerini öğretmen ve öğrencilere iletmektedir.	3,14	,86
42. Okul içinde kendisine rahatça erişilebilmektedir.	3,37	,92
43. Eğitim öğretim planlarının hazırlanmasında öğretmenlere yardımcı olmaktadır.	2,85	1,03
44. Öğretmenleri mesleklerinde ilerlemeleri ve gelişmeleri doğrultusunda teşvik etmektedir.	3,02	,97
45. Sınıfların öğrencileri güdüleyici biçimde düzenlenmesine yardımcı olmaktadır.	2,74	,97
46. Ders araç – gereçlerinin amaca uygun olarak seçimini ve kullanımını sağlamaktadır.	2,95	,94
47. Okulda eğitim – öğretim etkinliklerinin tartışılacağı toplantılar düzenlemektedir.	2,91	1,02
48. Okul kütüphanesini her türlü eğitsel kaynak bakımından zenginleştirmektedir.	2,83	,95
49. Öğretim etkinliklerinin planlanmasında öğretmen – öğrenci işbirliğini sağlamaktadır.	2,85	,89
50. Okul laboratuvarını malzeme bakımından yeterli düzeyde hazır bulundurmaktadır.	2,90	1,06
51. Hizmet- içi eğitim programlarına katılmaları için öğretmenleri güdülemektedir.	2,75	1,00
52. Ders araç gereçlerini gerektiğinde kullanılabilir şekilde hazır bulunmasını sağlamaktadır.	2,87	,97

Tablo 14'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
53. Çeşitli eğitim programları geliştirme çabalarına öncülük etmektedir.	2,84	,92
54. Eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde, tüm görevlilerin rol almasını sağlamaktadır.	2,98	,95
55. Öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemlerini öğrenmelerini ve uygulamalarını teşvik etmektedir.	3,12	,86
56. Okul kütüphanesini, öğrencilerin rahatça yararlanabilecekleri hale getirmektedir.	3,00	1,02
57. Öğretimin verimli olması için, elde bulunan tüm kaynakları öğretmenlerin hizmetine sunmaktadır.	3,07	,93
58. Sınıflarda örnek dersler vermektedir.	1,89	1,08
59. Haftalık ders dağılımını, öğrencilere en iyi öğrenme olanağı hazırlayacak şekilde düzenlemektedir.	2,77	1,01
60. Öğretmenleri, birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir.	2,32	1,10
TOPLAM	2,92	,70

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını genel olarak “orta” derecede ($\bar{X}=2,92$) sergilediklerini belirlemiştir.

Tablo 14'te görüldüğü gibi, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen algılarına göre, ortalamaları genel ortalamadan daha düşük olan puanların ilk onu 58, 60, 7, 17, 8, 22, 45, 51, 13, ve 14 numaralı maddelerde bulunmaktadır.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüş belirtirken, “Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla, sınıf içi gözlemler yapmaktadır”ı içeren 7. madde , “ Velileri, başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir”i içeren 17. madde , “Sınıflarda örnek dersler vermektedir”i içeren 58. madde ve “Öğretmenleri, birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir.”i

içeren 60. maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışlarının, müdürlerce “az” derecede sergilendiğini belirtmektedirler ($\bar{X}=2,39$, $\bar{X}=2,46$, $\bar{X}=1,89$, $\bar{X}=2,32$)

Araştırmalar, okul yöneticilerinin eğitim-öğretim problemlerinden çok yönetim problemlerine zaman ayırmak zorunda kaldıklarını göstermektedir (Bursalıoğlu, 1991: 178) Yukarıda belirtilen öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce yeterli düzeyde sergilenememesi, müdürlerin bürokratik işlerinin çokluğu, zamanlarının sınırlılığı ve iş yüklerinin çokluğu gibi etkenlerin bir sonucu olabilir. Yapılan araştırmalar okul müdürlerinin öğretim liderliğini engelleyen en önemli etkenlerin yasal ve bürokratik sınırlamalar, öğretimsel konulara ayıracak zamanın yetersizliği ve çatışan rol beklentileri olduğu anlaşılmaktadır (Griffin'den aktaran Gümüseli, 1996: 202).

Öğretmenlerin 7. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “Az” derecede gerçekleştiğini belirtmelerinin nedeni; sınıflarda sınıf tahtası, tebeşir gibi klasik öğretimsel materyalin dışında, sınıflarda öğretimsel etkinliklerin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabilecek tepegöz, bilgisayar gibi çağdaş eğitim sisteminde sıkça kullanılan öğretimsel materyalin bulunmaması ve bu gibi öğretimsel materyallerin sağlanmasının parasal kaynak gerektirdiği için, okul müdürünün sorumluluğunun dışında olmasının bir sonucu olabilir. Eğitim sistemimizde müdür; İlköğretim okullarında, kanun, yönetmelik, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yürütmeye, düzene koymaya, denetlemeye yetkili ve okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden sorumlu kişidir(M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 72).

Öğretmenlerin, “Okul müdürümüz, velileri başarılı öğretmenleri takdir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir” ifadesini içeren 17. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “Az” derecede gerçekleştirdiğini belirtmeleri, eğitim sistemimizde eğitim- öğretim ile ilgili, öğrenci velilerinin öneri ve görüşlerine dikkate alan ve velileri eğitim öğretim ile ilgili kararların alınmasında eğitim sistemi içinde etkin bir öge olarak gören bir anlayışın hala oluşmamasının bir sonucu olabilir.

Öğretmenlerin, “Okul müdürümüz sınıflarda örnek dersler vermektedir” ifadesini içeren 58. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını

“az” derecede gerçekleştirdiğini belirtmeleri, müdürlerin sınıflarda örnek ders verme zorunluluklarının olmaması, örnek ders verilebilecek sınıfların sayıca çok olması, müdürlerin örnek ders verme konusunda isteksiz veya yetersiz olmaları, öğretmenlerin müdür tarafından verilecek örnek dersi izlemeye isteksiz olmaları gibi nedenlerin bir sonucu olabilir.

Öğretmenlerin, “Okul müdürümüz, öğretmenleri bir birlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir” ifadesini içeren 60. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “az” derecede gerçekleştirdiğini belirtmeleri, “öğretmenleri bir birlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etme” davranışının müdürlerce yeterli düzeyde sergilenemediğinin bir göstergesi sayılabilir. Bu durum, öğretmenlerin birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma konusunda istekli hale gelmesi için, yapılacak etkinliklerin amacı, yararları, nasıl gerçekleştirileceği konusunda okul müdürleri ve öğretmenler arasında ayrıca öğretmenlerin kendi aralarında yeterli derecede görüş alışverişinde bulunarak planlama yapmamalarının bir sonucu olabilir. Okul müdürü, öğretmenleri bir birlerinin sınıflarında gözlem yapmaları doğrultusunda teşvik etmeden önce bu gözlemlerin önemi ve yararları konusunda öğretmenleri bilgilendirip istekli hale getirmezse, gözlemlerin belli bir plan dahilinde yapılması için gerekli ön hazırlıkları yapmazsa, böyle bir gözlem için öğretmenlerin birbirlerine güvenebildiği bir örgütsel iklim yaratmadan işe koyulursa, öğretmenler arasındaki ilişkilerin bozulması riski ile karşı karşıya kalabilir. Bu risk durumu, okul müdürlerinin 60. madde konusunda teşvik edici davranışları yeterli düzeyde sergilemesini engelleyen etkenlerden biri olabilir.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken “Okul amaçlarının anlaşılması ve doğru yorumlanmasına çalışmaktadır”ı içeren 1. madde ve “Okul içinde kendisine rahatça erişilebilmektedir”i içeren 42. maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışlarının, müdürlerce “çok” derecede sergilendiğini belirtmektedirler ($\bar{X}=3,28$, $\bar{X}=3,37$).

Öğretmenlerin, öğretimsel liderliğe ilişkin bu maddelerdeki davranışların, müdürlerce “çok” derecede sergilendiğini belirtmeleri, şu etmenlere bağlı olarak açıklanabilir:

Öğretmenlerin 1. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “çok” derecede gerçekleştirdiğini belirtmeleri, okul amaçlarının müdürlerce fazla bir zaman ve emek gerektirmediği için sıklıkla ifade edilmesinin bir sonucu olabilir.

Öğretmenlerin 42. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “çok” derecede gerçekleştirdiklerini belirtmeleri, okul müdürlerinin bürokratik iş ve işlemleri genelde müdür odasında gerçekleştirmeye meşgul olmaları nedeniyle, müdür odasında kendilerine rahatlıkla ulaşılabilmenin bir sonucu olabilir

Öğretmenler 1, 7, 17, 42, 58 ve 60. maddeler dışındaki maddeler ile ilgili olarak, lisans veya yüksek lisans düzeyinde, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarının sergileme sıklığını “orta” derece olarak belirlemişlerdir.

Tablo 15’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında, cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 15

Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t	Sd	P
Erkek	43	3,02	,69	1,18	120	,237
Kadın	79	2,86	,70	1,19	88,18	,235

Tablo 15'te, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin cinsiyete göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 15'de, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, erkeklere ve kadınlara göre aritmetik ortalamaları, öğretimsel liderlik davranışlarının "Orta" derecedeki sıklıkta sergilendiğini göstermektedir.

Tablo 16'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 16

Eitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Mesleki	N	\bar{X}	SS
Kıdem			
0 – 10 yıl	62	2,80	,66
11– 20 yıl	35	3,02	,68
21 yıl ve üstü	25	3,06	,78
TOPLAM	122	2,92	,70

Tablo 16'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdemin tüm seçeneklerine göre aritmetik ortalamaları, öğretimsel liderlik davranışlarının "orta" derecedeki sıklıkta sergilendiğini göstermektedir.

Tablo 17 'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, mesleki kıdeme göre, öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 17

Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,72	2	,86
Gruplar İçi	58,09	119	,48
TOPLAM	59,82	121	
F=1,77		P =1,75	

Tablo 17'de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,119)=1,77$, $P > .05$.

Tablo 18'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 18

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Okullar	N	\bar{X}	SS
Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	3,00	,71
Eğitim Fakültesi	42	2,83	,65
Fen – Edebiyat Fakültesi	22	3,00	,74
Diğer (İşletme Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Açıköğretim Lisans Tamamlama, Eğitim Ön Lisans, Konservatuar, İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ...)	15	2,80	,77
TOPLAM	122	2,92	,70

Tablo 18’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mezun olunan okulların her birine göre aritmetik ortalamaları, öğretimsel liderlik davranışlarının “orta” derecedeki sıklıkta sergilendiğini göstermektedir.

Tablo 19’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, mezun oldukları okullara göre, öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 19

Mezun Olduğu Okula Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,01	3	,337
Gruplar İçi	58,81	118	,498
TOPLAM	59,82	121	

F=.676

P = ,568

Tablo 19’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = ,676$, $P > .05$.

Tablo 20’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 20

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Branşlar	N	\bar{X}	SS
Matematik - Fen	10	2,56	,78
Türkçe – Sosyal Bilgiler	27	2,96	,66
Sınıf Öğretmeni	68	2,91	,68
Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi	17	3,08	,76
TOPLAM	122	2,92	,70

Tablo 20’de, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, branşlara ait seçeneklerin her birine göre aritmetik ortalamaları, öğretimsel liderlik davranışlarının “orta” derecedeki sıklıkta sergilendiğini göstermektedir.

Tablo 21’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin branşlarına göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 21

Öğretmenlerin Branşlarına Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,76	3	,58
Gruplar İçi	58,06	118	,49
TOPLAM	59,82	121	

F=1.19 P = ,31 P>.05

Tablo 21’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlarına göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = 1.19, P > .05$.

Tablo 22’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin olarak öğretmenlerin görüşleri arasında, öğretmenlik formasyonu durumuna göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin t testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 22

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Karşılaştırılması İle İlişkili t Testi Sonuçları

Formasyon Durumu	N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
Öğretmenlik Formasyonu Olanlar	115	2,91	,70	-,61	120	,53
Öğretmenlik Formasyonu Olmayanlar	7	3,08	,69	-,62	6,76	,55

Tablo 22’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında, öğretmenlik formasyonu durumuna göre $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark görülmemiştir.

Tablo 22’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, öğretmenlik formasyonu durumuna göre aritmetik ortalamaları ($\bar{X}=2,91$, $\bar{X}=3,08$), öğretimsel liderlik davranışlarının “orta” derecedeki sıklıkta sergilendiğini göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi aşağıdaki gibidir;

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,

- a) Cinsiyetlerine,
- b) Mesleki kıdemlerine,
- c)Mezun oldukları okullara,
- d)Branşlarına,
- e)Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 23'te öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşlerine ait (her bir madde için) aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmektedir.

Tablo 23

Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşlerine Ait (Her Bir Madde İçin) Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	\bar{X}	SS
1. Okul amaçlarının anlaşılması ve doğru yorumlanmasına çalışmaktadır.	2,78	,86
2. Eğitim amaçlarının öğrencilerin gelişim ve gereksinimlerine uygunluğunu izlemektedir.	2,61	,85
3. Başarılı öğretmenleri yazılı veya sözlü olarak ödüllendirmektedir.	2,13	,95
4. Personelin görev ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olmaktadır.	2,58	,88
5. Okulun amaçlarını her fırsatta vurgulamaktadır.	2,70	,89
6. Denetimin amacını, öğretim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koymaktadır.	2,62	,91
7. Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla, sınıf içi gözlemler yapmaktadır.	2,03	,93
8. Öğretmenlere, öğretme davranışlarına ilişkin dönüt vermektedir.	2,08	,92
9. Değerlendirme yaparken, öğretmenlerin sadece yetersiz yanlarını değil, güçlü yanlarını da açığa çıkarmaktadır.	2,38	,96
10. Değerlendirme çalışmalarını güvenilir ölçütlere dayandırmaktadır.	2,35	,91
11. Yapılan denetimlerin ışığında, başarıların artırılması yolunda önlemler almaktadır.	2,47	,94
12. Öğretmen ve öğrenciler arasında güvene dayalı ilişkiler geliştirilmesine yardım etmektedir.	2,52	1,01
13. Ödül ve ceza sistemlerini sadece verimi ve morali yükseltmek amacıyla uygulamaktadır.	2,46	1,00
14. Okul personelinin yaptığı "iş"ten doyum sağlamasına önem vermektedir.	2,20	,98

Tablo 23'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
15. Eğitim sürecine ilişkin kararlara öğretmenlerin katılımlarını desteklemektedir.	2,62	1,03
16. Eğitim-öğretim programlarının gerçekleştirilebilmesi için en uygun ortamı hazırlamaktadır.	2,55	,93
17. Velileri, başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir.	2,23	1,01
18. Yetkilerini, personel için tehdit unsuru olarak kullanmaktan kaçınmaktadır.	2,79	1,08
19. Öğretmenler arasında ayırım yapmamaktadır.	2,92	1,05
20. Karar alma sürecinde öğretmenlerin özgür davranmalarına özen göstermektedir.	2,76	,98
21. Öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenler arasında işbirliği sağlamaktadır.	2,43	,98
22. Öğretmenler arasında kaynak kişi durumundadır.	2,16	,94
23. Öğretmen-öğrenci-veli arasındaki çatışmaları okulun verimliliğini arttıracak yönde çözmektedir.	2,48	,98
24. Stajer öğretmenlerin görevlerine alışmalarını kolaylaştırmaktadır.	2,57	1,01
25. Okul personelini, öğrencileri ve velileri okuldaki etkinliklere ilişkin görüş bildirmeye teşvik etmektedir.	2,62	,99
26. Eğitim – öğretim ile ilgili sorunların çözümünde öğretmenlerle birlikte hareket etmektedir.	2,68	1,06
27. Öğretmenlerin duygu, düşünce ve gereksinimlerine önem vermektedir.	2,62	,98
28. Öğretmenlerin özel sorunlarının çözümünde yardımcı olmaktadır.	2,82	3,87
29. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sosyal etkinliklerde görev almalarına yardımcı olmaktadır.	2,62	,86
30. Öğrenci isteklerinin dikkate alınmasını sağlamaktadır.	2,65	,86
31. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını ailelerine duyurmaktadır.	2,84	,84
32. Öğrenci performansındaki gelişmeleri izlemektedir.	2,54	,93
33. Okul içinde iletişim kanallarını açık tutmaktadır.	2,55	,99
34. Çevre– okul ilişkisini teşvik etmektedir ve canlı tutmaktadır.	2,55	,90

Tablo 23'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
35. Eğitim bilimlerindeki gelişme ve değişimlerden öğretmenleri haberdar etmektedir.	2,31	,97
36. Okul programına ilişkin her türlü bilgiyi öğretmenlere iletmektedir.	2,60	,94
37. Okulda yapılacak değişikliklerden personeli haberdar etmektedir.	2,64	1,05
38. Öğretmenleri velilerle sık sık toplantı yapma yolunda desteklemektedir.	2,75	,97
39. Okul – çevre ilişkisini güçlendirmek için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.	2,49	,93
40. Okul ile çevre arasında etkili bir iletişim sistemi oluşturmaktadır.	2,30	,90
41. Eğitim ile ilgili yüksek beklentilerini öğretmen ve öğrencilere iletmektedir.	2,55	,90
42. Okul içinde kendisine rahatça erişilebilmektedir.	3,11	,97
43. Eğitim öğretim planlarının hazırlanmasında öğretmenlere yardımcı olmaktadır.	2,52	,98
44. Öğretmenleri mesleklerinde ilerlemeleri ve gelişmeleri doğrultusunda teşvik etmektedir.	2,45	,96
45. Sınıfların öğrencileri güdüleyici biçimde düzenlenmesine yardımcı olmaktadır.	2,46	,93
46. Ders araç – gereçlerinin amaca uygun olarak seçimini ve kullanımını sağlamaktadır.	2,62	,89
47. Okulda eğitim – öğretim etkinliklerinin tartışılacağı toplantılar düzenlemektedir.	2,35	,95
48. Okul kütüphanesini her türlü eğitsel kaynak bakımından zenginleştirmektedir.	2,30	,93
49. Öğretim etkinliklerinin planlanmasında öğretmen – öğrenci işbirliğini sağlamaktadır.	2,40	,91
50. Okul laboratuvarını malzeme bakımından yeterli düzeyde hazır bulundurmaktadır.	2,42	,91
51. Hizmet- içi eğitim programlarına katılmaları için öğretmenleri güdülemektedir.	2,33	,99

Tablo 23'ün Devamı

Maddeler	\bar{X}	SS
52. Ders araç gereçlerini gerektiğinde kullanılabilir şekilde hazır bulunmasını sağlamaktadır.	2,52	,88
53. Çeşitli eğitim programları geliştirme çabalarına öncülük etmektedir.	2,20	,90
54. Eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde, tüm görevlilerin rol almasını sağlamaktadır.	2,57	,96
55. Öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemlerini öğrenmelerini ve uygulamalarını teşvik etmektedir.	2,48	,96
56. Okul kütüphanesini, öğrencilerin rahatça yararlanabilecekleri hale getirmektedir.	2,40	,95
57. Öğretimin verimli olması için, elde bulunan tüm kaynakları öğretmenlerin hizmetine sunmaktadır.	2,63	,95
58. Sınıflarda örnek dersler vermektedir.	2,52	,80
59. Haftalık ders dağılımını, öğrencilere en iyi öğrenme olanağı hazırlayacak şekilde düzenlemektedir.	2,35	,97
60. Öğretmenleri, birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir.	1,87	,95
TOPLAM	2,48	,69

Tablo 23 incelendiğinde, öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını genel olarak “az” derecede ($\bar{X}=2,48$) sergilediklerini belirlemişlerdir.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken, “sınıflarda örnek dersler vermektedir”i içeren 58. madde ile belirlenen öğretimsel liderlik davranışının, müdürlerce “hiç” derecede sergilendiğini belirtmektedirler ($\bar{X}=1,52$).

Öğretmenlerin 58. madde konusunda, müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “hiç” derecede gerçekleştiğini belirtmeleri, müdürlerin sınıflarda örnek ders verme zorunluluklarının olmaması, örnek ders verilebilecek sınıfların sayıca çok olması, müdürlerin örnek ders verme konusunda isteksiz veya yetersiz olmaları, öğretmenlerin

müdür tarafından verilecek örnek dersi izlemeye isteksiz olmaları gibi nedenlerin bir sonucu olabilir. Okul müdürlerinin öğretmenlerce öğretimsel lider olarak algılanamaması durumu, müdür tarafından verilebilecek örnek dersleri izleme konusunda öğretmenleri isteksiz yapabilir. Gordon (1997) bu konuda karşılaşılabilecek güçlüğü şöyle ifade etmektedir: “Liderin bir işgörenin işini doğru yapmadığını ve ona nasıl yapılacağını öğretilmesi gerektiğini fark ettiği bir durumu ele alalım. Çalışanlar böyle bir duruma genellikle utanma, kızgınlık, savunma ve benzeri tepkiler verirler. Öğrencinin, başlarda liderin emirlerini ve işin yeni biçimini anlaması zordur”.

Öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin; 3, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 21, 22, 23, 35, 39, 40, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 59 ve 60’uncu maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışını “az” derecede sergilediklerini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin, yukarıdaki paragrafta bulunan toplam 27 madde kapsamındaki davranışların müdürlerce sergilenme sıklığını “az” derecede algılamış olmalarına dayanarak, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, söz konusu maddeler kapsamında yer alan öğretimsel liderlik davranışlarını yeterli düzeyde sergileyemedikleri söylenebilir.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken, yukarıdaki paragrafta bulunan maddeler dışındaki öğretimsel liderlik davranışlarının, müdürlerce “orta” derecede sergilendiğini belirtmektedirler.

Tablo 24'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında, cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 24
Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	t	Sd	P
Erkek	60	2,53	,66	,77	139	,43
Kadın	81	2,44	,71	,78	131,51	,45

Tablo 24'te, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin cinsiyete göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 24'de, görüldüğü gibi, cinsiyete göre istatistiksel açıdan önemli bir fark olmamasına rağmen, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını, erkek öğretmenler "Orta" ($X = 2,53$), kadın öğretmenler "Az" ($X = 2,44$) derecede algılamışlardır.

Tablo 25'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 25

**Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin,
Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin,
Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
0 – 10 yıl	60	2,59	,64
11 – 20 yıl	42	2,50	,78
21 yıl ve üstü	39	2,28	,62
TOPLAM	141	2,48	,69

Tablo 25’de görüldüğü gibi, 0–20 yıl arasında mesleki kıdemi bulunan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “orta” derecede, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi bulunan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar.

Tablo 26’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, mesleki kıdeme göre, öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 26

Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,31	2	1,15
Gruplar İçi	64,77	138	,46
TOPLAM	67,08	140	

F=2.46

P = ,08

Tablo 26’da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,138) = 2.46$, $P > .05$.

Tablo 27’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 27

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Okullar	N	\bar{X}	SS
Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,39	,70
Eğitim Fakültesi	51	2,58	,73
Fen – Edebiyat Fakültesi	15	2,46	,61
Diğer (İşletme Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Açıköğretim Lisans Tamamlama, Eğitim Ön Lisans, Konservatuar, İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ...)	19	2,48	,62
TOPLAM	141	2,48	,69

Tablo 27’de görüldüğü gibi, Eğitim Fakültesi mezunları, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,58$) algılıyorlarken diğer üç seçenekte yer alan okullardan mezun olan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar.

Tablo 28'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, mezun oldukları okullara göre, öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 28

Mezun Olduğu Okula Göre Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,95	3	,31
Gruplar İçi	66,13	137	,48
TOPLAM	67,08	140	

F = .657 P = ,580

Tablo 28'de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .657$, $P > .05$.

Tablo 29'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 29

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Branşlar	N	\bar{X}	SS
Matematik - Fen	18	2,51	,63
Türkçe - Sosyal Bilgiler	30	2,51	,81
Sınıf Öğretmeni	78	2,51	,66
Güzel Sanatlar - Beden Eğitimi	15	2,24	,63
TOPLAM	141	2,48	,69

Tablo 29’da,görüldüğü gibi, Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}=2,24$) algılıyorlarken diğer seçeneklerdeki branşlarda görev yapan öğretmenler “orta” derecede ($X= 2,51$) algılamaktadırlar.

Tablo 30’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin branşlarına göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 30

Öğretmenlerin Branşlarına Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,94	3	,31
Gruplar İçi	66	137	,48
TOPLAM	67	140	

F= ,65

P = ,58

Tablo 30’da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlarına göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .65, P > .05$.

Tablo 31’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin olarak öğretmenlerin görüşleri arasında, öğretmenlik formasyonu durumuna göre anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin t testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 31

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Karşılaştırılması İle İlişkili t Testi Sonuçları

Formasyon Durumu	N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
Öğretmenlik Formasyonu Olanlar	129	2,50	,69	1,30	139	,194
Öğretmenlik Formasyonu Olmayanlar	12	2,23	,57	1,52	14,16	,149

Tablo 31’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında, öğretmenlik formasyonu durumuna göre $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark görülmemiştir.

Tablo 31’de görüldüğü gibi, öğretmenlik formasyonu olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını”orta” derecede ($\bar{X}=2,50$), öğretmenlik formasyonu olmayan öğretmenler “az” derecede ($\bar{X}=2,23$) algılamaktadırlar. Bu farklı derecelerdeki algılamaların nedenlerinden biri, öğretmenlik formasyonu olan öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonu kapsamında alınan derslerin içeriklerinden haberdar olmaları nedeniyle, öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce sergilenmesi konusunda daha yüksek beklentiye sahip olmaları olabilir

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi aşağıdaki gibidir;

Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- a) Amaçların gerçekleştirilmesi,
- b) Öğretimin denetimi,
- c) Öğretimsel iklim yaratma,
- d) Öğrenci gelişiminin izlenmesi,
- e) İletişim ve çevre,
- f) Öğretimin planlaması, yöntem ve teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

Bu görüşleri, öğretmenlerin,

- a) Cinsiyetlerine,
- b) Mesleki kıdemlerine,
- c) Mezun oldukları okullara
- d) Branşlarına,
- f) Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 32’de öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmektedir.

Tablo 32

Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	3,10	,64
Öğretimin Denetimi	2,81	,75
Öğretimsel İklim Yaratma	2,89	,75
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	3,04	,69
İletişim ve Çevre	2,96	,75
Öğretimin planlaması, yöntem ve teknikleri	2,74	,80
TOPLAM	2,92	,70

Tablo 32 incelendiğinde, öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının bütün boyutlarına ilişkin davranışları “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) sergilediklerini belirlemişlerdir.

Tablo 33’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir

Tablo 33

Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
Amaçların	E	43	3,14	,70	,42	119	,67
Gerçekleştirilmesi	K	79	3,09	,60	,40	73,58	,69
Öğretimin Denetimi	E	43	2,94	,64	1,38	120	,16
	K	79	2,74	,79	1,47	102,62	,14
Öğretimsel İklim	E	43	3,01	,71	1,30	119	,19
	K	79	2,82	,76	1,33	88,54	,18
Öğrenci Gelişiminin	E	43	3,11	,73	,87	120	,38
	K	79	3,00	,67	,85	80,96	,39
İzlenmesi	E	43	3,05	,73	,95	120	,34
	K	79	2,92	,76	,96	89,55	,33
İletişim ve Çevre	E	43	3,05	,73	,95	120	,34
	K	79	2,92	,76	,96	89,55	,33
Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri	E	43	2,86	,81	1,13	120	,26
	K	79	2,68	,79	1,12	84,11	,26

Tablo 33'te, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin cinsiyete göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 33'de, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, erkek ve kadın öğretmenler "orta" ($X = 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 34'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 34

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	0 – 10 yıl	61	3,04	,54
	11 – 20 yıl	35	3,13	,70
	21 yıl ve üstü	25	3,23	,77
TOPLAM		121	3,10	,64

Tablo 34’de, görüldüğü gibi, mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($\bar{X}= 2,50 - 3,24$ arası) derecede algulamışlardır

Tablo 35’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 35

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,63	2	,31
Gruplar İçi	48,96	118	,41
TOPLAM	49,60	120	
F= .77		P = ,46	

Tablo 35’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından

amaçların gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,118) = .77, P > .05$.

Tablo 36'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 36

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Denetimi	0 – 10 yıl	62	2,66	,75
	11 – 20 yıl	35	2,95	,67
	21 yıl ve üstü	25	3,00	,78
TOPLAM		122	2,81	,75

Tablo 36'da, görüldüğü gibi, mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, "orta" ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 37'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 37

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,94	2	1,47
Gruplar İçi	65,17	119	,54
TOPLAM	68,11	121	

F= 2.68

P = ,07 P>.05

Tablo 37'de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,119) = 2.65$, $P > .05$.

Tablo 38'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 38

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	0 – 10 yıl	62	2,75	,75
	11 – 20 yıl	35	3,04	,68
	21 yıl ve üstü	24	3,02	,80
TOPLAM		121	2,89	,75

Tablo 40

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	0 – 10 yıl	62	2,91	,67
	11 – 20 yıl	35	3,15	,65
	21 yıl ve üstü	25	3,18	,77
TOPLAM		122	3,04	,69

Tablo 40’da, görüldüğü gibi, mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($X= 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 41’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 41

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,87	2	,93
Gruplar İçi	57,04	119	,47
TOPLAM	58,92	121	
F= 1.95	P = ,14	P>.05	

Tablo 41’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2.119) = 1.95$, $P > .05$.

Tablo 42’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 42

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
İletişim - Çevre	0 - 10 yıl	62	2,86	,71
	11 - 20 yıl	35	3,05	,76
	21 yıl ve üstü	25	3,10	,81
TOPLAM		122	2,96	,75

Tablo 42’de, görüldüğü gibi, mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 43’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından İletişim ve Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 43

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından İletişim ve Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,30	2	,65
Gruplar İçi	66,84	119	,56
TOPLAM	68,14	121	

F= 1.15 P = ,31 P>.05

Tablo 43'de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından İletişim ve Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,119) = 1.15, P > .05$.

Tablo 44'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 44

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	0 – 10 yıl	62	2,65	,74
	11 – 20 yıl	35	2,81	,79
	21 yıl ve üstü	25	2,89	,94
TOPLAM		122	2,74	,80

Tablo 44'te, görüldüğü gibi, mesleki kıdemın bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” (\bar{X} = 2,50 – 3,24 arası) derecede algılamışlardır.

Tablo 45'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 45

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,29	2	,64
Gruplar İçi	76,94	119	,64
TOPLAM	78,23	121	

F= .99 P = ,37 P>.05

Tablo 45'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,119) = .99, P > .05$.

Tablo 46’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından amaçların gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 46

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Okullar	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	3,20	,67
	Eğitim Fakültesi	41	3,04	,57
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	3,12	,58
	Diğer	15	2,96	,79
TOPLAM		121	3,10	,64

Tablo 46’da görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 47’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığını gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 47

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,922	3	,30
Gruplar İçi	48,67	117	,41
TOPLAM	49,60	120	

F= .73 P = ,53 P>.05

Tablo 47'de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,117) = .73, P > .05$.

Tablo 48'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 48

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Okullar	N	\bar{X}	SS
	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	2,95	,73
	Öğretimin Denetimi	Eğitim Fakültesi	42	2,66
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	2,91	,75
	Diğer	15	2,72	,92
TOPLAM		122	2,81	,75

Tablo 48’de görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 49’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 49

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,15	3	,71
Gruplar İçi	65,95	118	,55
TOPLAM	68,11	121	
F= 1.28	P = ,28	P>.05	

Tablo 49’da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = 1.28$, $P > .05$.

Tablo 50’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 50

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	42	2,98	,71
	Eğitim Fakültesi	42	2,81	,73
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	2,93	,83
	Diğer	15	2,79	,82
TOPLAM		121	2,89	,75

Tablo 50’de görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede (\bar{X} =2,50 – 3,24 arası) algılamaktadırlar.

Tablo 51’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 51

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,84	3	,28
Gruplar İçi	67,16	117	,57
TOPLAM	68,01	120	
F= .49	P = ,68	P>.05	

Tablo 51’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,117) = .49, P > .05$.

Tablo 52’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 52

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	X	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	3,09	,68
	Eğitim Fakültesi	42	2,98	,60
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	3,14	,75
	Diğer	15	2,88	,89
TOPLAM		122	3,04	,69

Tablo 52’de görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 53’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 53

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,85	3	,28
Gruplar İçi	58,06	118	,49
TOPLAM	58,92	121	

F= .58

P = ,62 P > .05

Tablo 53’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = .58, P > .05$.

Tablo 54’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 54

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Okullar	N	\bar{X}	SS
İletişim – Çevre	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	3,03	,76
	Eğitim Fakültesi	42	2,88	,73
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	3,10	,78
	Diğer	15	2,82	,71
	TOPLAM		122	2,96

Tablo 54’te görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 55’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 55

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,21	3	,40
Gruplar İçi	66,93	118	,56
TOPLAM	68,14	121	
F= .71	P = ,54	P>.05	

Tablo 55'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = .71, P > .05$.

Tablo 56’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 56

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	43	2,78	,81
	Eğitim Fakültesi	42	2,66	,76
	Fen- Edebiyat Fakültesi	22	2,87	,83
	Diğer	15	2,68	,86
TOPLAM		122	2,74	,80

Tablo 56’da görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 57’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 57

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,73	3	,24
Gruplar İçi	77,50	118	,65
TOPLAM	78,23	121	

F= .37 P = ,77 P>.05

Tablo 57’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = .37, P > .05$.

Tablo 58’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından amaçların gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 58

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Matematik - Fen	10	2,92	,47
	Türkçe - Sosyal	27	3,15	,56
	Bilgiler			
	Sınıf Öğretmeni	67	3,08	,67
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	17	3,22	,71
TOPLAM		121	3,10	,64

Tablo 58’de görüldüğü gibi, öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 59’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığını gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 59

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,66	3	,22
Gruplar İçi	48,93	117	,41
TOPLAM	49,60	120	

F= .52 P = ,66 P>.05

Tablo 59’da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,117) = .52, P > .05$.

Tablo 60’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 60

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Denetimi	Matematik Fen	10	2,58	,75
	Türkçe Sosyal Bilgiler	27	2,80	,77
	Sınıf Öğretmeni	68	2,81	,72
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	17	3,00	,81
TOPLAM		122	2,81	,75

Tablo 60’da görüldüğü gibi, öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 61’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 61

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili

Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,11	3	,37
Gruplar İçi	66,99	118	,56
TOPLAM	68,11	121	

F= .65

P = ,58 P > .05

Tablo 61’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = .65$, $P > .05$.

Tablo 62’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 62

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	Matematik Fen	10	2,55	,84
	Türkçe Sosyal	26	2,93	,73
	Bilgiler			
	Sınıf Öğretmeni	68	2,88	,73
	Güzel Sanatlar- Beden Eğitimi	17	3,08	,80
TOPLAM		121	2,89	,75

Tablo 62’de görüldüğü gibi, öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 63'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 63

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,82	3	,60
Gruplar İçi	66,19	117	,56
TOPLAM	68,04	120	
F= 1.07	P = ,36	P>.05	

Tablo 63'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,117) = 1.07$, $P > .05$.

Tablo 64'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 64

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Matematik Fen	10	2,65	,77
	Türkçe Sosyal	27	3,06	,69
	Bilgiler			
	Sınıf Öğretmeni	68	3,02	,67
	Güzel Sanatlar- Beden Eğitimi	17	3,29	,68
TOPLAM		122	3,04	,69

Tablo 64'te görüldüğü gibi, öğretmenler branşlara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını "orta" derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 65'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 65

Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,64	3	,88
Gruplar İçi	56,27	118	,47
TOPLAM	58,92	121	

F= 1.85 P = ,14 P>.05

Tablo 65'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118)=1.85$, $P > .05$.

Tablo 66'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 66

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
İletişim - Çevre	Matematik Fen	10	2,56	,90
	Türkçe Sosyal Bilgiler	27	3,00	,70
	Sınıf Öğretmeni	68	2,97	,72
	Güzel Sanatlar-	17	3,11	,81
	Beden Eğitimi			
TOPLAM		122	2,96	,75

Tablo 66’te görüldüğü gibi, öğretmenler branşlara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 67’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 67

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili

Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,08	3	,69
Gruplar İçi	66,05	118	,56
TOPLAM	68,14	121	

F= 1.24 P = ,29 P>.05

Tablo 67’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = 1.24$, $P > .05$.

Tablo 68’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 68

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	Matematik Fen	10	2,33	,95
	Türkçe Sosyal Bilgiler	27	2,80	,72
	Sınıf Öğretmeni	68	2,75	,79
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	17	2,88	,88
TOPLAM		122	2,74	,80

Tablo 68’de görüldüğü gibi, öğretmenler Matematik – Fen branşlarına göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}=2,33$), diğer seçeneklerin tümünde yer alan branşlara göre ise “orta” derecede ($\bar{X}=2,50 - 3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 69’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 69

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,10	3	,70
Gruplar İçi	76,13	118	,64
TOPLAM	78,23	121	
F= 1.08	P = ,35	P>.05	

Tablo 69'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,118) = 1.08, P > .05$.

Tablo 70

Öğretmenlerin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğretmenlik		N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
	Formasyon	Durumu						
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Var	Yok	114	3,08	,64	-1,73	119	,08
Öğretimin Denetimi	Var	Yok	115	2,79	,75	-1,44	120	,15
Öğretimşel İklim Yaratma	Var	Yok	114	2,88	,75	-,53	119	,59
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Var	Yok	115	3,03	,70	-,25	120	,79
İletişim ve Çevre	Var	Yok	115	2,96	,74	-,31	120	,75
Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri	Var	Yok	115	2,74	,80	-,30	120	,76
			7	3,21	,64	-1,66	7,03	,14
			7	3,04	,70	-,57	6,87	,58
			7	3,10	,65	-,27	6,85	,79
			7	3,05	,82	-,29	6,62	,77
			7	2,83	,90	-,27	6,59	,79

Tablo 70’te, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin formasyon durumuna göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 70’de, görüldüğü gibi, öğretmenlik formasyonu olan ve olmayan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi aşağıdaki gibidir;

Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- a) Amaçların gerçekleştirilmesi,
- b) Öğretimin denetimi,
- c) Öğretimsel iklim yaratma,
- d) Öğrenci gelişiminin izlenmesi,
- e) İletişim ve çevre,
- f) Öğretimin planlaması, yöntem ve teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşleri, öğretmenlerin,
 - a) Cinsiyetlerine,
 - b) Mesleki kıdemlerine,
 - c) Mezun oldukları okullara
 - d) Branşlarına,
 - e) Öğretmenlik formasyonu alıp almadıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 71’ de öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmektedir.

Tablo 71

Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	2,56	,74
Öğretimin Denetimi	2,32	,75
Öğretimsel İklim Yaratma	2,89	,75
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	2,55	,81
İletişim ve Çevre	2,66	,73
Öğretimin planlaması, yöntem ve Teknikleri	2,51	,70
TOPLAM	2,48	,69

Tablo 71 incelendiğinde, öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları “az” derecede ($\bar{X}=2,32$) diğer bütün boyutlara ilişkin davranışları “orta” derecede ($\bar{X}=2,50 - 3,24$ arası) sergilediklerini belirlemişlerdir.

Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışların müdürlerce “az” derecede ($\bar{X}=2,32$) sergilenmesinin nedeni, bu boyut kapsamındaki maddelerin aritmetik ortalamalarına bakılarak açıklanır; ankette yer alan 7.maddenin aritmetik ortalaması (Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacı ile sınıf içi gözlemler yapmaktadır), $\bar{X}=2,03$ ve 8. maddenin aritmetik ortalaması, (Öğretmenlere öğretme davranışlarına ilişkin dönüt vermektedir.) $\bar{X}=2,08$ olduğu görülür. Bu maddelerin aritmetik ortalamalarının belirtilen düzeylerde olması, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, sınıflarda daha etkili bir öğretimin gerçekleşebilmesi için sergilemeleri beklenen öğretimsel liderlik davranışlarını yeterince sergileyemediklerinin bir göstergesi olarak algılanabilir.

Tablo 72’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir

Tablo 72

Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
Amaçların	E	60	2,55	,68	-,16	139	,87
Gerçekleştirilmesi	K	81	2,57	,78	-,16	134,73	,87
Öğretimin	E	60	2,30	,77	-,25	139	,80
Denetimi	K	81	2,33	,74	-,25	124,58	,80
Öğretimsel İklim	E	60	2,60	,77	,64	139	,52
Yaratma	K	81	2,51	,84	,65	133,10	,51
Öğrenci	E	60	2,75	,69	1,18	139	,23
Gelişiminin	K	81	2,60	,75	1,20	132,56	,23
İzlenmesi							
İletişim ve Çevre	E	60	2,58	,66	1,04	139	,29
	K	81	2,45	,73	1,06	133,53	,28
Öğretimin	E	60	2,33	,69	1,17	139	,24
planlaması, yöntem	K	81	2,19	,73	1,19	131,21	,23
ve teknikleri							

Tablo 72’de, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin cinsiyete göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 72’de, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi ve Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, erkek ve kadın öğretmenler “az”

($\bar{X}=1,75 - 2,49$ arası) derecede, algılamışlardır. Müdürlerin, İletişim-Çevre boyutuna ilişkin sergilediği öğretimsel liderlik davranışlarının sıklığını kadın öğretmenler “az” derecede, erkek öğretmenler ise “orta” derecede algılamışlardır. Öğretimsel liderlik davranışlarının diğer boyutlarına ilişkin, okul müdürlerinin sergilediği davranışların sergilenme sıklığını erkek ve kadın öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır.

Tablo 73’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 73

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	0 – 10 yıl	60	2,71	,69
	11 – 20 yıl	42	2,56	,85
	21 yıl ve üstü	39	2,32	,62
TOPLAM		141	2,56	,74

Tablo 73’de, görüldüğü gibi, mesleki kıdemi 21 yıl ve üstü olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergileme sıklığını, “az” derecede ($\bar{X}=2,32$), mesleki kıdemi 20 yıl ve altında olan öğretmenler “orta” ($\bar{X}= 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 74’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 74

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans ve Scheffe Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	Gruplararası Fark (Scheffe)		
				(3)	(2)	(1)
Gruplar Arası	3,44	2	1,72	21 yıl ve üstü (3)		*
Gruplar İçi	73,26	138	,53	11 – 20 yıl (2)		
TOPLAM	76,71	140		0 – 10 yıl (1)		

F= 3.24

P = ,04

P<.05

Tablo 74'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından amaçların gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur, $F(2,138) = 3.24$, $P < .05$.

Tablo 74'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, amaçların gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında farklılaşma vardır.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, amaçların gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin aritmetik ortalamalarına baktığımızda, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin aritmetik ortalama değerinin; $\bar{X} = 2,32$, 11 – 20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin aritmetik ortalama değeri; $\bar{X} = 2,56$, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin aritmetik ortalama değeri; $\bar{X} = 2,71$ olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan ,daha fazla mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin kendi müdürlerini değerlendirirken, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu ile ilgili davranışları sergileme sıklığını, daha az düzeyde algıladıkları sonucuna varılabilir. Bu durum, daha fazla mesleki kıdeme sahip olan

öğretmenlerin belirtilen konuya ilişkin beklenti düzeylerinin yüksek olmasının bir sonucu olabilir. Daha fazla mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin, mesleki kıdemi az olan öğretmenlere oranla, daha fazla sayıda ve farklı özelliklere sahip müdürlerle çalışma olasılıklarının bulunması durumu da, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi olan öğretmenlerin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu ile ilgili davranışların müdürlerce sergileme sıklığını daha az düzeyde algulamalarının bir nedeni olabilir.

Tablo 75'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 75

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Denetimi	0 – 10 yıl	60	2,38	,77
	11 – 20 yıl	42	2,34	,75
	21 yıl ve üstü	39	2,19	,74
TOPLAM		141	2,32	,75

Tablo 75'de, görüldüğü gibi, mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, "az" (\bar{X} = 1,75 – 2,49 arası) derecede algılamışlardır. Öğretmenlerin bu algıları, denetim sistemimizin öğretimi geliştirmekten ziyade kontrol amaçlı olmasının bir sonucu olabilir. Sağlam, (2002:135)'in araştırması da bu yorumu desteklemektedir. Türkiye genelinde Sağlam tarafından yapılan "İlköğretim Okullarında Öğretim Denetimine İlişkin Öğretmen Müdür Ve Denetmen Görüşleri" adlı araştırmasının sonuçlarına göre "öğretmenler, müdürler ve denetmenler, denetmenlerce öğretmenlere verilmesi gereken

rehberlik hizmetinin gerçekleşme sıklığını “ara sıra” düzeyinde algılamaktadırlar”. Bir başka araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin ihtiyacı olan yardımların denetmenlerce tam olarak yapılmadığı ve mesleki rehberliğin amacına ulaşmadığı belirtilmiştir (Kale, 1995: 117). Bu araştırma sonucu da yapılan yorumu desteklemektedir.

Tablo 76’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 76

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,93	2	,46
Gruplar İçi	79,71	138	,57
TOPLAM	80,64	140	
F= .80	P = ,44	P > .05	

Tablo 76’da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,138) = .80$, $P > .05$.

Tablo 77’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 77

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	0 – 10 yıl	60	2,71	,81
	11 – 20 yıl	42	2,58	,85
	21 yıl ve üstü	39	2,27	,71
TOPLAM		141	2,55	,81

Tablo 77’de, görüldüğü gibi, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” ($\bar{X}= 2,27$) derecede, mesleki kıdemin diğer seçenekleri kapsamındaki öğretmenler “orta” ($\bar{X}=2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 78’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 78

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi ve Scheffe Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	Gruplararası Fark (Scheffe)		
				(3)	(2)	(1)
Gruplar Arası	4,52	2	2,26	21 yıl ve üstü (3)		*
Gruplar İçi	88,45	138	,64	11 – 20 yıl (2)		
TOPLAM	92,97	140		0 – 10 yıl (1)		
F= 3.52		P = ,03		P<.05		

Tablo 78’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur, $F(2,138) = 3.52$, $P < .05$.

Tablo 78’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında farklılaşma vardır.

Tablo 79’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 79

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	0 – 10 yıl	60	2,77	,65
	11 – 20 yıl	42	2,76	,82
	21 yıl ve üstü	39	2,39	,68
TOPLAM		141	2,66	,73

Tablo 79’da, görüldüğü gibi, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” ($\bar{X} = 2,39$) derecede, mesleki kıdemin diğer seçeneklerinde yer alan öğretmenler “orta” ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır.

Tablo 80’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi ve Scheffe analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 80

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi ve Scheffe Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	Gruplararası Fark (Scheffe)		
				(3)	(2)	(1)
Gruplar Arası	4,04	2	2,02	21 yıl ve üstü (3)		*
Gruplar İçi	71,18	138	,51	11 – 20 yıl (2)		
TOPLAM	75,22	140		0 – 10 yıl (1)		
F= 3.92		P = ,02		P<.05		

Tablo 80’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur, $F(2,138) = 3.92$, $P < .05$.

Tablo 80’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında farklılaşma vardır.

Tablo 81’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin,

mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 81

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
İletişim - Çevre	0 – 10 yıl	60	2,61	,65
	11 – 20 yıl	42	2,51	,81
	21 yıl ve üstü	39	2,34	,64
TOPLAM		141	2,51	,70

Tablo 81’de, görüldüğü gibi, 21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi bulunan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” ($\bar{X}=2,34$) derecede, mesleki kıdemin diğer seçeneklerinde yer alan öğretmenler “orta” ($\bar{X}=2,50 - 3,24$ arası) derecede algılamışlardır

Tablo 82’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından İletişim ve Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 82

**Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi
Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından
İletişim ve Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri
İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları**

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,67	2	,83
Gruplar İçi	68,09	138	,49
TOPLAM	69,76	140	

F= 1.69 P = ,18 P>.05

Tablo 82’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından İletişim ve Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,138) = 1.69$, $P > .05$.

Tablo 83’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mesleki kıdeme göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 83

**Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin,
Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve
Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen
Görüşlerinin, Mesleki Kıdeme Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

Boyut	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	0 – 10 yıl	60	2,30	,64
	11 – 20 yıl	42	2,28	,83
	21 yıl ve üstü	39	2,14	,69
TOPLAM		141	2,25	,71

Tablo 83'te, görüldüğü gibi, mesleki kıdemın bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, "az" ($\bar{X}=1,75 - 2,49$ arası) derecede algılamışlardır.

Tablo 84'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mesleki kıdeme göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 84

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,68	2	,34
Gruplar İçi	71,51	138	,51
TOPLAM	72,20	140	

F= .65 P = ,51 P>.05

Tablo 84'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(2,138) = .65$, $P > .05$.

Tablo 85'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından amaçların gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 85

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,47	,76
	Eğitim Fakültesi	51	2,64	,75
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,45	,77
	Diğer	19	2,66	,59
TOPLAM		141	2,56	,74

Tablo 85'te görüldüğü gibi öğretmenlerden, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu ile Fen –Edebiyat Fakültesi'nden mezun olanlar, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” ($\bar{X}= 2,47$ $\bar{X}=2,45$) derecede, Eğitim Fakültesi ve Diğer seçenekleri kapsamındaki öğretmenler ise “orta” ($\bar{X}=2,64$, $\bar{X}=2,66$) derecede algılamışlardır.

Tablo 86'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığını gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 86

**Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi
Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının
Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları
Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları**

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,13	3	,37
Gruplar İçi	75,58	137	,55
TOPLAM	76,71	140	

F= .68 P = ,56 P>.05

Tablo 86'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .68, P > .05$.

Tablo 87'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 87

**Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin,
Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna
İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları
Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Denetimi	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,27	,76
	Eğitim Fakültesi	51	2,37	,79
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,13	,76
	Diğer	19	2,44	,64
TOPLAM		141	2,32	,75

Tablo 87’de görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki bütün seçeneklere göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}=1,75 - 2,49$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 88’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 88

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,08	3	,36
Gruplar İçi	79,56	137	,58
TOPLAM	80,64	140	
F= .62 P = ,60 P>.05			

Tablo 88’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .62, P > .05$.

Tablo 89’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 89

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,43	,80
	Eğitim Fakültesi	51	2,70	,90
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,56	,63
	Diğer	19	2,48	,68
TOPLAM		141	2,55	,81

Tablo 89’da görüldüğü gibi, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu mezunları ile Diğer seçeneğinde yer alan okullardan mezun olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışlarının sergilenme sıklığını “az” ($\bar{X}=2,43$, $\bar{X}=2,48$) derecede, Eğitim Fakültesi ile Fen – Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenler ise “orta” ($\bar{X}=2,70$, $\bar{X}=2,56$) derecede algılamaktadırlar.

Tablo 90’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 90

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	2,06	3	,69
Gruplar İçi	90,90	137	,66
TOPLAM	92,97	140	

F= 1.03

P = ,37 P>.05

Tablo 90'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = 1.03, P > .05$.

Tablo 91'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 91

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,53	,77
	Eğitim Fakültesi	51	2,83	,72
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,50	,69
	Diğer	19	2,72	,61
TOPLAM		141	2,66	,73

Tablo 91’de görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 92’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 92

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	3,00	3	1,00
Gruplar İçi	72,22	137	,52
TOPLAM	75,22	140	

F= 1.90 P = ,13 P>.05

Tablo 92’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = 1.90$, $P > .05$.

Tablo 93’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 93

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
İletişim – Çevre	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,43	,70
	Eğitim Fakültesi	51	2,58	,74
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,59	,63
	Diğer	19	2,48	,68
TOPLAM		141	2,51	,70

Tablo 93'te görüldüğü gibi, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okullarından mezun olan öğretmenlerle Diğer seçeneği kapsamındaki okullardan mezun olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını "az" ($\bar{X}=2,43$, $\bar{X}=2,48$) derecede, Eğitim Fakültesi ile Fen- Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenler ise "orta" ($\bar{X}=2,58$, $\bar{X}=2,59$) derecede algılamaktadırlar.

Tablo 94'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 94

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,77	3	,25
Gruplar İçi	68,99	137	,50
TOPLAM	69,76	140	

F= .51 P = ,67 P>.05

Tablo 94'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .51$, $P> .05$.

Tablo 95’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, mezun oldukları okullara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 95

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Mezun Oldukları Okullara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Okullar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu	56	2,20	,76
	Eğitim Fakültesi	51	2,31	,74
	Fen- Edebiyat Fakültesi	15	2,18	,59
	Diğer	19	2,26	,62
TOPLAM		141	2,25	,71

Tablo 95’te görüldüğü gibi, öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}=1,75 - 2,49$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 96’te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, mezun oldukları okullara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 96

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,41	3	,13
Gruplar İçi	71,79	137	,52
TOPLAM	72,20	140	

F= .26 P = ,85 P>.05

Tablo 96'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .26$, $P > .05$.

Tablo 97'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından amaçların gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 97

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Matematik - Fen	18	2,51	,63
	Türkçe – Sosyal Bilgiler	30	2,54	,79
	Sınıf Öğretmeni	78	2,61	,76
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	15	2,36	,61
TOPLAM		141	2,56	,74

Tablo 97’de görüldüğü gibi, Matematik – Fen, Türkçe – Sosyal Bilgiler, Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası), Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede ($\bar{X} = 2,36$) algılamaktadırlar.

Tablo 98’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığını gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 98

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,91	3	,30
Gruplar İçi	75,80	137	,55
TOPLAM	76,71	140	

F= .54 P = ,65 P>.05

Tablo 98’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .54$, $P > .05$.

Tablo 99’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 99

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Denetimi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Denetimi	Matematik Fen	18	2,48	,74
	Türkçe Sosyal	30	2,25	,84
	Bilgiler			
	Sınıf Öğretmeni	78	2,33	,75
	Güzel Sanatlar-	15	2,17	,60
	Beden Eğitimi			
TOPLAM		141	2,32	,75

Tablo 99’da görüldüğü gibi, öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}= 1,75 - 2,50$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 100’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 100

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Denetimi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,91	3	,30
Gruplar İçi	79,72	137	,58
TOPLAM	80,64	140	

F= .52 P = ,66 P>.05

Tablo 100’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .52, P > .05$.

Tablo 101’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 101

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimsel İklim Yaratma	Matematik Fen	18	2,64	,75
	Türkçe Sosyal Bilgiler	30	2,69	1,09
	Sınıf Öğretmeni	78	2,53	,71
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	15	2,26	,70
TOPLAM		141	2,55	,81

Tablo 101’de görüldüğü gibi, Matematik–Fen, Türkçe–Sosyal Bilgiler, Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası), Güzel Sanatlar–Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede ($\bar{X} = 2,26$) algılamaktadırlar.

Tablo 102’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 102

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,94	3	,64
Gruplar İçi	91,02	137	,66
TOPLAM	92,97	140	
F= .97	P = ,40	P>.05	

Tablo 102’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .97, P > .05$.

Tablo 103’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen

görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir.

Tablo 103

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Matematik Fen	18	2,63	,72
	Türkçe Sosyal Bilgiler	30	2,73	,86
	Sınıf Öğretmeni	78	2,66	,70
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	15	2,58	,66
	TOPLAM		141	2,66

Tablo 103'te görüldüğü gibi, öğretmenler tüm branşlara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “Orta” derecede ($\bar{X}=2,50-3,24$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 104'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 104

Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	,25	3	,08
Gruplar İçi	74,97	137	,54
TOPLAM	75,22	140	

F= .15

P = ,92 P > .05

Tablo 104'te görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .15$, $P > .05$.

Tablo 105'te, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 105

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, İletişim - Çevre Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
İletişim - Çevre	Matematik Fen	18	2,49	,64
	Türkçe Sosyal Bilgiler	30	2,52	,76
	Sınıf Öğretmeni	78	2,56	,69
	Güzel Sanatlar-Beden Eğitimi	15	2,23	,69
TOPLAM		141	2,51	,70

Tablo 105'te görüldüğü gibi, Türkçe – Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede ($\bar{X}=2,52$ $\bar{X} =2,56$), Matematik – Fen ve Güzel Sanatlar – Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede ($\bar{X} =2,49$ $\bar{X} = 2,23$) algılamaktadırlar.

Tablo 106'da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir

Tablo 106

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından İletişim - Çevre Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili

Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,37	3	,45
Gruplar İçi	68,39	137	,49
TOPLAM	69,76	140	

F= .91

P = ,43 P>.05

Tablo 106'da görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim – Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .91$, $P > .05$.

Tablo 107'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin, branşlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin sonuçları verilmektedir

Tablo 107

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutuna İlişkin Davranışları Sergilemeleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin, Branşlara Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Branşlar	N	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri	Matematik Fen	18	2,27	,60
	Türkçe Sosyal	30	2,17	,77
	Bilgiler			
	Sınıf Öğretmeni	78	2,31	,73
	Güzel Sanatlar- Beden Eğitimi	15	2,05	,61
TOPLAM		141	2,25	,71

Tablo 107’de görüldüğü gibi, branşlar kapsamında yer alan her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede ($\bar{X}=1,75 - 2,49$ arası) algılamaktadırlar.

Tablo 108’de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, branşlara göre anlamlı fark olup olmadığına gösteren varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 108

Öğretmenlerin Branşlara Göre, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri Boyutu Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO
Gruplar Arası	1,09	3	,36
Gruplar İçi	71,10	137	,51
TOPLAM	72,20	140	
F= .70 P = ,55 P>.05			

Tablo 108’de görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(3,137) = .70, P > .05$.

Tablo 109’da öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonu durumuna göre, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemelerine ilişkin t testi sonuçları verilmektedir.

Tablo 109

Öğretmenlerin, Öğretmenlik Formasyonu Durumuna Göre Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutlarına İlişkin Davranışları Sergilemelerine İlişkin t Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğretmenlik Formasyonu Durumu		N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
	Var	Yok						
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Var	Yok	129	2,58	,73	1,20	139	,23
Öğretimin Denetimi	Var	Yok	129	2,33	,76	,73	139	,46
Öğretimsel İklim Yaratma	Var	Yok	129	2,58	,82	1,27	139	,20
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Var	Yok	129	2,67	,74	,71	139	,47
İletişim ve Çevre	Var	Yok	129	2,54	,71	1,65	139	,10
Öğretimin Planlaması, Yöntem ve Teknikleri	Var	Yok	129	2,26	,72	,59	139	,55
			12	2,31	,73	1,20	13,15	,24
			12	2,16	,69	,79	13,59	,43
			12	2,26	,62	1,61	14,91	,12
			12	2,52	,62	,82	14,05	,42
			12	2,19	,59	1,92	14,1	,07
			12	2,13	,61	,68	14,05	,50

Tablo 109’da, görüldüğü gibi, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonu durumuna göre görüşleri arasında, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 109’da, görüldüğü gibi, öğretmenlik formasyonu olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi, Öğretimsel İklim Yaratma, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi ve İletişim – Çevre boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($\bar{X} = 2,50 - 3,24$ arası),

diğer boyutlara ilişkin davranışları sergileme sıklığını ise “az” ($\bar{X}= 1,75 - 2,49$ arası) derecede algılamışlardır.

Öğretmenlik formasyonu olmayan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” ($\bar{X}= 2,52$) derecede, diğer boyutlara ilişkin davranışları sergileme sıklığını ise “az” ($\bar{X}= 1,75 - 2,49$ arası) derecede algılamışlardır.

Öğretmenlik Formasyonu olmayan öğretmenlerin, okul müdürlerinden mesleki yardım alma gereksinimlerinin daha çok olması ve buna bağlı olarak okul müdürlerinden, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileyerek kendilerine yardımcı olunması konusundaki beklentilerinin daha çok olması, bu gruptaki öğretmenlerin, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarıyla ilgili davranışları sergileme sıklığını genelde “az” derecede algılamalarının nedenlerinden biri olabilir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi aşağıdaki gibidir;

Öğretmenlerin, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin görüşleri nelerdir? Öğretmenlerin bu görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderliğin,

- a) Amaçların gerçekleştirilmesi
- b) Öğretimin denetimi
- c) Öğretimsel iklim yaratma
- d) Öğrenci gelişiminin izlenmesi
- e) İletişim – çevre
- f) Öğretimin planlaması, yöntem ve teknikleri boyutları ile ilgili sergilemiş oldukları davranışlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Öğretmenlerin bu görüşler arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

Tablo 110’da, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilememeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir

Tablo 110
Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	SS	t	Sd	P
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan Okul Müdürlerinin Bulunduğu Okullardaki Öğretmenler	122	2,92	,70	5,06	261	,00
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Almayan Okul Müdürlerinin Bulunduğu Okullardaki Öğretmenler	141	2,48	,69	5,06	254,40	,00

Tablo 110'da görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce sergilenmesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri ile lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 110'da görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce sergilenmesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşlerine ait aritmetik ortalama, söz konusu davranışların müdürlerce "orta" derecede ($\bar{X}=2,92$) sergilendiğini, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşlerine ait aritmetik ortalama ise söz konusu davranışların müdürlerce "az" derecede ($\bar{X}=2,48$) sergilendiğini göstermektedir.

Öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce sergilenmesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşlerine ait aritmetik ortalamanın,

lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşlerine ait ortalamadan daha yüksek düzeyde olması, aşağıda belirtilen olası durumların bir sonucu olabilir;

Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürleri, aldıkları eğitimin etkisiyle, kaynak sağlayıcılık, kaynak kişi olma, İletişim sağlayıcı olma, görülebilir olma şeklinde isimlendirilen öğretimsel liderlik rollerinin gereklerini yerine getirebilme açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinden daha etkin hale gelmiş olabilirler.

Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi veren bölümlerde okutulan derslerin sağladığı bilgi, görgü ve uygulamalar, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerine oranla daha etkili olmalarına neden olmuş olabilir.

Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi veren bölümlerde okutulan derslerin sağladığı bilgi, görgü ve uygulamalar, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, kendilerini öğretimsel lider olmaya adanmasına, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme konusunda daha istekli ve kararlı davranmalarına etkide bulunmuş olabilir.

Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürleri, aldıkları eğitim sayesinde, öğretimsel lider olmanın gerektirdiği kişilik özellikleri, mesleki özellikler ve yönetsel özelliklere sahip olma açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinden daha avantajlı hale gelmiş olabilirler.

Okul müdürlerinin, göreve başladıktan sonra zamanlarının çoğunu bürokratik işlere ayırmak zorunda kalma durumlarını göz önünde bulundurduğumuzda, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel lider olmanın gerektirdiği mesleki ve yönetsel özellikleri, işe

başladıktan sonra kazanma olasılıklarının zayıf olduğu söylenebilir. Bu durum öğretimsel liderlik davranışlarını yeterli düzeyde sergileyebilme açısından, lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerini, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinden daha avantajlı duruma getirmiş olabilir.

Öğretimsel liderler olarak algılanan okullardaki müdürlerin, diğer yöneticiler ve öğretmenlerden farklı nitelikler kazanmış olmaları, farklı ve daha özgür bir ortamda çalışmaları, yeterli kaynaklara sahip olmaları, idari görevlerden daha fazla eğitim ve öğretim ile ilgili konulara zaman ayırabilmeleri beklenir. Okul müdürlerinin çoğunun bu olanakların tümüne sahip olduğunu söylemek güçtür. Bu nedenle öğretim liderliği için gerekli olan nitelik ve olanakların yetersizliği öğretim liderliğini sınırlandıran etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır (Gümüseli, 1996: 202).

Tablo 111'de, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili öğretmen görüşleri arasında, anlamlı fark olup olmadığına gösteren t testi sonuçları verilmektedir

Tablo 111

Öğretmenlerin, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Okulu Müdürlerinin, Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Boyutları Kapsamındaki Davranışları Sergilemelerine İlişkin Görüşleri İle İlgili t Testi Sonuçları

Boyutlar	E.Y.D eğitimi alma durumu	N	\bar{X}	SS	T	Sd	P
Amaçların Gerçekleştirilmesi	Alan	121	3,10	,64	6,33	260	,00
	Almayan	141	2,56	,74	6,40	259,95	,00
Öğretimin Denetimi	Alan	122	2,81	,75	5,32	261	,00
	Almayan	141	2,32	,75	5,32	256,40	,00
Öğretimsel İklim Yaratma	Alan	121	2,89	,75	3,46	260	,00
	Almayan	141	2,55	,81	3,48	258,56	,00
Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi	Alan	122	3,04	,69	4,24	261	,00
	Almayan	141	2,66	,73	4,25	258,60	,00
İletişim ve Çevre	Alan	122	2,96	,75	5,09	261	,00
	Almayan	141	2,51	,70	5,06	250,36	,00
Öğretimin Planlaması, Yöntem ve Teknikleri	Alan	122	2,74	,80	5,28	261	,00
	Almayan	141	2,25	,71	5,24	244,85	,00

Tablo 111'de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergileme açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri ile lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında, öğretimsel liderlik davranışlarının her bir boyutuna göre, $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 111'de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerle, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu

okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X}=3,10$ $\bar{X}=2,56$) algılamalarına rağmen, istatistiksel açıdan bu iki grupta yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X} =2,81$), lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “az” derecede ($\bar{X}=2,32$) algılamaktadırlar. Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi veren bölümlerde çağdaş denetim, klinik denetim gibi kavramların üzerinde sıkça durulmaktadır. Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, aldıkları eğitimin etkisiyle, denetimin temel amacının öğretimi geliştirmek ve öğretmenlere mesleki rehberlik hizmetinde bulunmak olduğuna ilişkin kanıları gelişmiş ve denetime yaklaşım biçimleri değişmiş olabilir. Bu durum, yukarıda belirtilen algılama düzeyleri arasındaki farklılığa neden olmuş olabilir.

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerle, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X}=2,89$ $\bar{X}=2,55$) algılamalarına rağmen, istatistiksel açıdan bu iki grupta yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerle, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X}=3,04$, $\bar{X}=2,66$) algılamalarına rağmen, istatistiksel

açından bu iki grupta yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim – Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerle, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X}=2,96$, $\bar{X}=2,51$) algılamalarına rağmen, istatistiksel açıdan bu iki grupta yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur

Tablo 111’de görüldüğü gibi, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede ($\bar{X}=2,74$), lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “az” derecede ($\bar{X}=2,25$) algılamaktadırlar. Bu farklı düzeylerdeki algılamalar, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, aldıkları eğitimin etkisiyle, eğitim programı ve öğretimi yönetme eğiliminde olmalarının bir sonucu olabilir. Öğretimsel liderlikle ilgili yapılan araştırmalar, müdürlerin program geliştirme etkinliğini en önemli sorumluluk olarak kabul ettiklerini, buna karşın gerek kendileri gerekse öğretmenlerin en çok zamanın bürokratik işlere harcadığını algıladıklarını, müdürlerin program lideri olmayı arzu ettiklerini, fakat buna ulaşamadıklarını; yapmaları gereken en önemli görevin program geliştirme olduğunu hissettiklerini, ama bunu gerçekleştiremediklerini belirterek, müdürlerin bu durumdan büyük suçluluk duyduklarını ifade etmiştir ortaya çıkarmıştır (Griffin ve Bredeson’dan aktaran Gümüşeli, 1996:202).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlar çerçevesinde araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacılar ve uygulayıcılar için önerilere yer verilmektedir.

4.1. Sonuçlar

1- Öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını genel olarak “orta” derecede ($\bar{X}=2,92$) sergilediklerini belirlemişlerdir.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken, ankette yer alan maddelerden “Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla, sınıf içi gözlemler yapmaktadır”ı içeren 7. madde, “Velileri, başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir”i içeren 17. madde, “Sınıflarda örnek dersler vermektedir”i içeren 58. madde ve “Öğretmenleri, birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir.”i içeren 60. maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışlarının, müdürlerce “az” derecede sergilendiğini belirtmektedirler.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken “Okul amaçlarının anlaşılması ve doğru yorumlanmasına çalışmaktadır”ı içeren 1. madde ve “Okul içinde kendisine rahatça erişilebilmektedir”i içeren 42. maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışlarının, müdürlerce “çok” derecede sergilendiğini belirtmektedirler.

2- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okullar, branş ve öğretmenlik formasyonu durumlarına göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenler, bu kişisel ve mesleki özelliklerin her birine göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını “orta” derecede sergiledikleri görüşündedirler

3- Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını genel olarak “az” derecede sergilediklerini belirlemişlerdir.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin görüş belirtirken, ankette yer alan maddelerden “sınıflarda örnek dersler vermektedir”i içeren 58. madde ile belirlenen öğretimsel liderlik davranışının, müdürlerce hiç sergilenmediğini belirtmektedirler.

Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin; 3, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 21, 22, 23, 35, 39, 40, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 59 ve 60’ıncı maddelerle belirlenen öğretimsel liderlik davranışını “az” derecede, bu maddeler dışındaki öğretimsel liderlik davranışlarının, “orta” derecede sergilediklerini belirtmektedirler.

4- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, cinsiyete göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark olmamasına rağmen, öğretimsel liderlik davranışlarının sergilenme sıklığını, erkek öğretmenler “orta” , kadın öğretmenler “az” derecede algılamışlardır

5- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin, mesleki kıdeme göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark olmamasına rağmen, mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını daha düşük derecede algılamışlardır

6- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Eğitim Fakültesinden mezun olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin,

öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “orta” derecede algılıyorlarken diğer üç seçenekte yer alan okullardan mezun olan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar

7- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin branşlara göre öğretmenlerin görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Güzel Sanatlar–Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığını “az” derecede algılıyorlarken diğer üç seçenekte yer alan branşlarda görev yapan öğretmenler “orta” derecede algılamaktadırlar

8- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemelerine ilişkin öğretmenlik formasyonu durumuna göre öğretmenlerin görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, öğretmenlik formasyonu olan öğretmenler, öğretimsel liderlik davranışlarının müdürlerce “orta” derecede, öğretmenlik formasyonu olmayan öğretmenler ise “az” derecede sergilendiğini belirtmişlerdir.

9- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutları olan, Amaçların Gerçekleştirilmesi, Öğretimin Denetimi, Öğretimsel İklim Yaratma, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi, İletişim – Çevre, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri kapsamındaki davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin cinsiyete, mesleki kıdeme, mezun oldukları okullara, branşlarına ve öğretmenlik formasyonu durumuna göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

10- Öğretmenler; lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının her bir boyutuna ilişkin sergiledikleri davranışların sergilenme sıklığını; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okullar ve öğretmenlik formasyonu durumu kapsamındaki her bir seçeneğe göre “orta” derecede algılamışlardır.

11- Öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi Öğretimin

Denetimi, Öğretimsel İklim Yaratma, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi, İletişim–Çevre boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede algılamaktadırlar.

12- Matematik–Fen branşlarında görev yapan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede, diğer öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışların sergilenme sıklığını ise “orta” derecede algılamaktadırlar

13- Öğretmenler, eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları “az” derecede, diğer bütün boyutlara ilişkin davranışları “orta” derecede sergilediklerini belirlemişlerdir.

14- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlerin cinsiyete göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi ve Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, erkek ve kadın öğretmenler “az” derecede, algılamışlardır. Müdürlerin, İletişim–Çevre boyutuna ilişkin sergilediği öğretimsel liderlik davranışlarının sıklığını kadın öğretmenler “az” derecede, erkek öğretmenler ise “orta” derecede algılamışlardır. Öğretimsel liderlik davranışlarının diğer boyutlarına ilişkin, okul müdürlerinin sergilediği davranışların sergilenme sıklığını erkek ve kadın öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır.

15- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmuştur.

Mesleki kıdemi, 21 yıl ve üstü olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede, mesleki kıdemi 20 yıl ve altında olan öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır. Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, amaçların gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

16- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Mesleki kıdemin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede algılamışlardır

17- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmuştur.

21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede, mesleki kıdemin diğer seçenekleri kapsamındaki öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır. Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0-10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

18- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede, mesleki kademelerin diğer seçeneklerinde yer alan öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır. Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin 21 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerle, 0 – 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

19- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından İletişim ve Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen 21 yıl ve üstünde mesleki kıdemi bulunan öğretmenler, İletişim - Çevre boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede, mesleki kademelerin diğer seçeneklerinde yer alan öğretmenler “orta” derecede algılamışlardır

20- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır

Mesleki kademelerin bütün seçeneklerinde yer alan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “az” derecede algılamışlardır.

21- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır

Öğretmenlerden, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu ile Fen –Edebiyat Fakültesi'nden mezun olanlar, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede, Eğitim Fakültesi ve Diğer seçenekleri kapsamındaki öğretmenler ise “orta” derecede algılamışlardır

22- lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki bütün seçeneklere göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede algılamaktadırlar.

23- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu mezunları ile Diğer seçeneğinde yer alan okullardan mezun olan öğretmenler, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimsel İklim Yaratma boyutuna ilişkin davranışlarının sergilenme sıklığını “az” derecede, Eğitim Fakültesi ile Fen – Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenler ise “orta” derecede algılamaktadırlar.

24- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin,

öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede algılamaktadırlar.

25- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim – Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okullarından mezun olan öğretmenlerle Diğer seçeneği kapsamındaki okullardan mezun olan öğretmenler, davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede, Eğitim Fakültesi ile Fen- Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenler ise “orta” derecede algılamaktadırlar

26- Yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenler mezun oldukları okullar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede algılamaktadırlar.

27- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Matematik–Fen, Türkçe–Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede, Güzel Sanatlar–Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar.

28- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğretmenler branşlar kapsamındaki her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından, Öğretimin Denetimi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede algılamaktadırlar.

29- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimsel İklim Yaratma boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Matematik–Fen, Türkçe–Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede, Güzel Sanatlar–Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar

30- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğretmenler tüm branşlara göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “orta” derecede algılamaktadırlar.

31- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından İletişim – Çevre boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Türkçe–Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni branşlarında görev yapan öğretmenler, davranışların sergilenme sıklığını

“orta” derecede Matematik–Fen ve Güzel Sanatlar–Beden Eğitimi branşlarında görev yapan öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar.

32- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergilemelerine ilişkin, öğretmenlerin branşlara göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Branşlar kapsamında yer alan her bir seçeneğe göre, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutuna ilişkin davranışların sergilenme sıklığını “az” derecede algılamaktadırlar.

33- Lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışları sergilemeleri ile ilgili, öğretmenlik formasyonu durumuna göre görüşleri arasında, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğretmenlik formasyonu olan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi, Öğretimsel İklim Yaratma, Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi ve İletişim – Çevre boyutlarına ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta”, diğer boyutlara ilişkin davranışları sergileme sıklığını ise “az” derecede algılamışlardır.

Öğretmenlik formasyonu olmayan öğretmenler, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğrenci Gelişiminin İzlenmesi boyutuna ilişkin davranışları sergileme sıklığını, “orta” derecede, diğer boyutlara ilişkin davranışları sergileme sıklığını ise “az” derecede algılamışlardır.

34- Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışların müdürlerce sergilemesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri

ile lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında, her bir öğretimsel liderlik boyutuna göre, anlamlı bir fark bulunmuştur.

35- Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Amaçların Gerçekleştirilmesi, Öğretimsel İklim Yaratma, Öğrenci Gelişimin İzlenmesi, İletişim-Çevre boyutları kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerle, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “Orta” derecede algılamalarına rağmen, istatistiksel açıdan bu iki grupta yer alan öğretmenlerin belirtilen boyutlara ilişkin, müdürlerce sergilenen davranışları sergileme ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

36- Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu ile Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışları sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar.

4.2. Uygulayıcılar İçin Öneriler

1- Araştırma sonuçlarına göre, öğretimsel liderlik davranışlarının sergilenme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar. Bu durumda lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme konularını kapsayan bir hizmet içi eğitimden geçmelerinde ve ilköğretim okullarına müdürlerin atanması yapılırken bu sonuçların dikkate alınarak gerekli önlemlerin alınmasında yarar vardır.

2- Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarına ilişkin davranışların müdürlerce sergilenmesi açısından, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri ile lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında, her bir öğretimsel liderlik boyutuna göre, anlamlı bir fark bulunmuştur

Öğretimsel liderlik davranışlarının boyutlarından Öğretimin Denetimi boyutu ile Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki davranışların müdürlerce sergileme sıklığını, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “orta” derecede, lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi almayan ilköğretim okulu müdürlerinin bulunduğu okullardaki öğretmenler “az” derecede algılamaktadırlar. Öğretimin Denetimi boyutu ile Öğretimin Planlanması Yöntem ve Teknikleri boyutu kapsamındaki konuları içeren bir hizmet içi eğitim programının hazırlanması ve uygulanması aşamalarında, üniversitelerde lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitim veren eğitim yönetimi ve denetimi bölümlerindeki uzmanların bilgi, deneyim ve görüşlerinden faydalanmanın yararı olabilir.

3- İlköğretim okullarında görev yapan müdürlerin üst kurumlarla yazışma ve okulda eğitim öğretim ile ilgili raporları düzenleme gibi işlerde iş yükünü üzerine alabilen yeterli sayıda ve müdür yardımcılarının çalıştırılması ile okul müdürlerinin eğitim öğretim üzerine daha fazla yoğunlaşmaları sağlanabilir.

4- İlköğretim okulu müdürlerinin performansının değerlendirildiği denetim sisteminde, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileyebilme düzeyini dikkate alan nesnel ölçütlere dayalı bir anlayışın egemen olması sağlanabilir. İlköğretim okulu müdürlerinden, öğretimsel liderlik davranışlarını yeterli bir düzeyde sergileyebilenlerin tespit edilerek ödüllendirilmeleri, ilköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel lider olma konusunda istekli ve gayretli olmalarını sağlayabilir

4.3. Araştırmacılar İçin Öneriler

1- İlköğretim okulu müdürlerinin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemesini önleyen etkenlerin neler olduğunu belirleyebilmek ve bu etkenlerin ortadan kaldırılması için neler yapılabileceğine ilişkin, görev yapmakta olan okul müdürlerinin görüşlerini ortaya koyan araştırma yapılabilir

2- İlköğretim okullarında, okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarını sergilemesini önleyen etkenleri ortadan kaldırmak açısından, eğitim sisteminin içinde yer alan öğretmen, yönetici, denetmen, nitelikli insan gücü yetiştirmekten sorumlu olan üniversiteler ve veliler arasındaki işbirliğinin düzeyini ortaya koyan araştırmalar yapılabilir.

3- İlköğretim okullarında görev yapan müdürlerin, öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığına ilişkin, öğretmenlerin, okul müdürlerinin ve denetmenlerin görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını ortaya koyan araştırmalar yapılabilir.

KAYNAK DİZİNİ

- AÇIKGÖZ, Kemal (1994). **Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları**, İzmir.
- ALIÇ, Mehmet (1985). "Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları İle Öğretmen Morali Arasındaki İlişkiler", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: H.Ü.
- ALIÇ, Mehmet (1990) "Eğitim Örgütlerinde Etkililik ve Öğretime Dönük Liderlik" **Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi Bildiriler III**, 24-28 Eylül, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, [183-190].
- ANDREWS, R.& SODER, R. (1987). "Principal Leadership And Student Achievement", **Educational Leadership**, Vol 44, No 6, [9-11].
- AYDIN, Mustafa (1986). **Çağdaş Eğitim Denetimi**, Ankara: Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- AYDIN, Mustafa (1991). **Eğitim Yönetimi**, 3. Baskı, Ankara: Hatiboğlu Yayınevi
- BAŞARAN, İ. Ethem (1988). **Eğitim Yönetimi**, Ankara Gül Yayınevi.
- BURSALIOĞLU, Ziya (1991). **Eğitim Yönetiminde Teori Ve Uygulama**, 5. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- ÇELİK, Vehbi (1998). "Eğitimde Dönüşümcü Liderlik", **Eğitim Yönetimi**, yıl:4, Sayı: 16 Ankara: Pegem Yayıncılık, [423-465].
- ÇELİK, Vehbi (1999). **Eğitimsel Liderlik**, Ankara: Pegem Yayınları.
- DARESH, John; LIU, Ching- Jen (1985). High School Principals' Perceptions of Their Instructional Leadership Behaviors", Paper Presented At The **Annual Meeting of the American Educational Research Association**, (Chicago, IL, March 31- April 4), 22. ED 291138.
- DUKE, Daniel L (1987). **School Leadership and Instructional Improvement**, Random House by Lane Akers, Inc.New York.
- ERDOĞAN, İrfan (2000). **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**, 1. Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- FAULKENBERRY, Thomas Michael (1996). "A Comparison of Teachers' Perceptions of Key Instructional Leadership Behaviors and Instructional Leadership Behaviors Identified in Effective Schools' Research" **Dissertations Abstract International**, Vol. 57, No.3, 936-A.
- GORDON, Thomas (1997). **Etkili Liderlik Eğitimi**, (Çeviren: Emel Akay), 2. Basım, İstanbul: Sistem Yayıncılık
- GÖKER, Süleyman Davut (1999) "İngilizce Öğretimini Geliştirmede Bir Öğretimsel Denetim Modeli", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir:D.E.Ü.
- GÜMÜŞELİ, Ali İlker (1996). "İlköğretim Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları", **III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi** (Uludağ Üniversitesi, 6-8 Eylül 1996)'nde sunulan bildiri.
- HALLİNGER, P; MURPHY, J. (1985). "Assessing The Instructional Management Behavior of Principals", **The Elementary School Journal**, Vol 86, No. 2, [217-247].
- KALE, Mustafa (1995). "İlköğretimde Müfettiş, Yönetici ve Öğretmen Etkileşiminin Eğitime Etkileri", Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara: A.Ü.S.B.E.

KARAGÖZOĞLU, Galip (1977). "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

M.E.B. (1993). **İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

ÖZDEN, Yüksel(2002). **Eğitimde Yeni Değerler**, Dördüncü Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

POLAT, Ercan (1997). "İlkokul Ve İlköğretim Birinci Kademe Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Müdürünün Öğretimsel Liderlik Rolüne İlişkin Algı Ve Beklentileri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: D.E.Ü.

SABUNCUOĞLU, Zeyyat; TÜZ Melek (1998). **Örgütsel Psikoloji**, 3. Baskı, Ankara: Alfa Basım Yayın Dağıtım

SAĞLAM, Bahtınur (2002). "İlköğretim Okullarında Öğretim Denetimine İlişkin Öğretmen, Müdür ve Denetmen Görüşleri", Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: D.E.Ü.

SEÇKİN, Nezahat (1991). "Eğitimin Niteliğinin Geliştirilmesinde Müfettişlerin Rolü ve Teftişte Yeni Arayışlar", **Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu, Eğitimde Nitelik Geliştirme**, 13-14 Nisan, İstanbul: Kültür Hizmetleri A.Ş. Kültür Koleji Yayınları, [201-204]

ŞİŞMAN, Mehmet (2002). **Öğretim Liderliği**, 1. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık

TANRIÖĞEN, Abdurrahman (1988). "Okul Müdürlüğünün Etkililiği İle Öğretmen Morali Arasındaki İlişkiler", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: H.Ü.

TANRIÖĞEN, Abdurrahman (1994). Ders Notları, İzmir: D.E.Ü.

TEMİZ, Necla (1989). "Ankara Merkez İlkokul Müdürlerinin Liderlik Özellikleri Ve Başarıları Arasındaki İlişkiler", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: H.Ü.

INTERNET KAYNAKÇASI

CHANG, Juvenna (2001). "Instructional Leadership in a Pacific Context" **Pacific Resources For Education**, <E-mail:askprel@prel.org Website: www.prel.org>

EK I: ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK ENVANTERİ**DEĞERLİ MESLEKTAŞIM**

Eğitim yönetimi ve denetimi eğitimi alan ve almayan ilköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel liderlik rolüne ilişkin öğretmen görüşlerini belirleme amacı taşıyan yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım. Ekteki anket (Öğretimsel Liderlik Envanteri), bu konudaki değerli görüşlerinizi almak amacı ile hazırlanmış olup vereceğiniz yanıtlar tez çalışmamın dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Soruları içtenlikle yanıtlayacağınıza inanıyorum. Lütfen anketin hiçbir yerine adınızı yazmayınız.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, "KİŞİSEL VE MESLEKİ BİLGİLER" başlığı altında yer alan maddelerden, durumunuza uygun olan maddenin sonundaki parantezin içine (x) işaretini koymanız gerekmektedir.

İkinci bölümde, okul müdürünüzün öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme sıklığına ilişkin görüşünüzü belirtmek için, "ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK ENVANTERİ"nde "Davranışlar" başlığı ile verilen maddeleri okuyup, maddelerin karşısında yer alan "Sergileme Derecesi" başlığı altında yer alan, Hiç – Az – Orta – Çok seçeneklerinden size uygun gelen seçeneğin altındaki parantezin içine (x) işareti koymanız gerekmektedir.

Örnek :

DAVRANIŞLAR	SERGİLEME DERECESİ			
	Hiç	Az	Orta	Çok
Okul müdürümüz,				
3. Başarılı öğretmenleri yazılı veya sözlü olarak ödüllendirmektedir.	(x)	()	()	()

3. soruyu örnekteki gibi yanıtlayan bir kimse, birlikte çalıştığı okul müdürünün, başarılı öğretmenleri yazılı veya sözlü olarak hiç ödüllendirmediğini düşünmektedir.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Yüksel SAĞLAM

D.E.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL VE MESLEKİ BİLGİLER FORMU**A. Cinsiyetiniz :**

- 1 . Erkek () 2 . Kadın ()

B . Meslekteki kıdeminiz :

1. 0-10 yıl () 2. 11-20 Yıl () 3. 21 yıl ve üstü ()

C . Mezun olduğunuz okul :

1. Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu () 2. Eğitim Fakültesi ()
3. Fen-Edebiyat Fakültesi () 4. Diğer ()

D. Branşınız:

1. Matematik ve Fen () 2. Türkçe Sosyal Bilgiler ()
3. Sınıf Öğretmeni () 4. Güzel Sanatlar ve Beden Eğitimi ()

E. Öğretmenlik Formasyonu Durumu:

1. Var ()
2. Yok ()

ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK ENVANTERİ

AÇIKLAMA

Aşağıda okul müdürlerine ilişkin, “öğretimsel liderlik” davranışları verilmektedir. Birlikte çalıştığınız okul müdürünüz, aşağıda belirtilen davranışları hangi sıklıkta göstermektedir?

DAVRANIŞLAR	SERGİLEME DERECESİ			
	Hiç	Orta AZ	Orta	Çok
Okul müdürümüz;				
1. Okul amaçlarının anlaşılması ve doğru yorumlanmasına çalışmaktadır.	()	()	()	()
2. Eğitim amaçlarının öğrencilerin gelişim ve gereksinimlerine uygunluğunu izlemektedir.	()	()	()	()
3. Başarılı öğretmenleri yazılı veya sözlü olarak ödüllendirmektedir.	()	()	()	()
4. Personelin görev ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olmaktadır.	()	()	()	()
5. Okulun amaçlarını her fırsatta vurgulamaktadır.	()	()	()	()
6. Denetimin amacını, öğretim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koymaktadır.	()	()	()	()
7. Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla, sınıf içi gözlemler yapmaktadır.	()	()	()	()
8. Öğretmenlere, öğretme davranışlarına ilişkin dönüt vermektedir.	()	()	()	()
9. Değerlendirme yaparken, öğretmenlerin sadece yetersiz yanlarını değil, güçlü yanlarını da açığa çıkarmaktadır.	()	()	()	()
10. Değerlendirme çalışmalarını güvenilir ölçütlere dayandırmaktadır.	()	()	()	()
11. Yapılan denetimlerin ışığında, başarıların artırılması yolunda önlemler almaktadır.	()	()	()	()
12. Öğretmen ve öğrenciler arasında güvene dayalı ilişkiler geliştirilmesine yardım etmektedir.	()	()	()	()
13. Ödül ve ceza sistemlerini sadece verimi ve morali yükseltmek amacıyla uygulamaktadır.	()	()	()	()
14. Okul personelinin yaptığı “iş”ten doyum sağlamasına önem vermektedir.	()	()	()	()
15. Eğitim sürecine ilişkin kararlara öğretmenlerin katılımlarını desteklemektedir.	()	()	()	()
16. Eğitim-öğretim programlarının gerçekleştirilebilmesi için en uygun ortamı hazırlamaktadır.	()	()	()	()
17. Velileri, başarılı öğretmenleri taktir etmeleri doğrultusunda yönlendirmektedir.	()	()	()	()
18. Yetkilerini, personel için tehdit unsuru olarak kullanmaktan kaçınmaktadır.	()	()	()	()
19. Öğretmenler arasında ayırım yapmamaktadır.	()	()	()	()
20. Karar alma sürecinde öğretmenlerin özgür davranmalarına özen göstermektedir.	()	()	()	()

DAVRANIŞLAR	SERGİLEME DERECEİ			
	Hiç	Orta Az	Orta	Çok
Okul müdürümüz;				
21. Öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenler arasında işbirliği sağlamaktadır.	()	()	()	()
22. Öğretmenler arasında kaynak kişi durumundadır.	()	()	()	()
23. Öğretmen-öğrenci-veli arasındaki çatışmaları okulun verimliliğini arttıracak yönde çözmektedir.	()	()	()	()
24. Stajer öğretmenlerin görevlerine alışmalarını kolaylaştırmaktadır.	()	()	()	()
25. Okul personelini, öğrencileri ve velileri okuldaki etkinliklere ilişkin görüş bildirmeye teşvik etmektedir.	()	()	()	()
26. Eğitim – öğretim ile ilgili sorunların çözümünde öğretmenlerle birlikte hareket etmektedir.	()	()	()	()
27. Öğretmenlerin duygu, düşünce ve gereksinimlerine önem vermektedir.	()	()	()	()
28. Öğretmenlerin özel sorunlarının çözümünde yardımcı olmaktadır.	()	()	()	()
29. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sosyal etkinliklerde görev almalarına yardımcı olmaktadır.	()	()	()	()
30. Öğrenci isteklerinin dikkate alınmasını sağlamaktadır.	()	()	()	()
31. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını ailelerine duyurmaktadır.	()	()	()	()
32. Öğrenci performansındaki gelişmeleri izlemektedir.	()	()	()	()
33. Okul içinde iletişim kanallarını açık tutmaktadır.	()	()	()	()
34. Çevre- okul ilişkisini teşvik etmektedir ve canlı tutmaktadır.	()	()	()	()
35. Eğitim bilimlerindeki gelişme ve değişimlerden öğretmenleri haberdar etmektedir.	()	()	()	()
36. Okul programına ilişkin her türlü bilgiyi öğretmenlere iletmektedir.	()	()	()	()
37. Okulda yapılacak değişikliklerden personeli haberdar etmektedir.	()	()	()	()
38. Öğretmenleri velilerle sık sık toplantı yapma yolunda desteklemektedir.	()	()	()	()
39. Okul – çevre ilişkisini güçlendirmek için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.	()	()	()	()
40. Okul ile çevre arasında etkili bir iletişim sistemi oluşturmaktadır.	()	()	()	()
41. Eğitim ile ilgili yüksek beklentilerini öğretmen ve öğrencilere iletmektedir.	()	()	()	()

DAVRANIŞLAR	SERGİLEME DERECEİ			
	Hiç	Az	Orta	Çok
Okul müdürümüz;				
42. Okul içinde kendisine rahatça erişilebilmektedir.	()	()	()	()
43. Eğitim öğretim planlarının hazırlanmasında öğretmenlere yardımcı olmaktadır.	()	()	()	()
44. Öğretmenleri mesleklerinde ilerlemeleri ve gelişmeleri doğrultusunda teşvik etmektedir.	()	()	()	()
45. Sınıfların öğrencileri güdüleyici biçimde düzenlenmesine yardımcı olmaktadır.	()	()	()	()
46. Ders araç - gereçlerinin amaca uygun olarak seçimini ve kullanımını sağlamaktadır.	()	()	()	()
47. Okulda eğitim - öğretim etkinliklerinin tartışılacağı toplantılar düzenlemektedir.	()	()	()	()
48. Okul kütüphanesini her türlü eğitsel kaynak bakımından zenginleştirmektedir.	()	()	()	()
49. Öğretim etkinliklerinin planlanmasında öğretmen - öğrenci işbirliğini sağlamaktadır.	()	()	()	()
50. Okul laboratuvarını malzeme bakımından yeterli düzeyde hazır bulundurmaktadır.	()	()	()	()
51. Hizmet- içi eğitim programlarına katılmaları için öğretmenleri güdülemektedir.	()	()	()	()
52. Ders araç gereçlerini gerektiğinde kullanılabilir şekilde hazır bulunmasını sağlamaktadır.	()	()	()	()
53. Çeşitli eğitim programları geliştirme çabalarına öncülük etmektedir.	()	()	()	()
54. Eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde, tüm görevlilerin rol almasını sağlamaktadır.	()	()	()	()
55. Öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemlerini öğrenmelerini ve uygulamalarını teşvik etmektedir.	()	()	()	()
56. Okul kütüphanesini, öğrencilerin rahatça yararlanabilecekleri hale getirmektedir.	()	()	()	()
57. Öğretimin verimli olması için, elde bulunan tüm kaynakları öğretmenlerin hizmetine sunmaktadır.	()	()	()	()
58. Sınıflarda örnek dersler vermektedir.	()	()	()	()
59. Haftalık ders dağılımını, öğrencilere en iyi öğrenme olanağı hazırlayacak şekilde düzenlemektedir.	()	()	()	()
60. Öğretmenleri, birbirlerinin sınıflarında gözlemler yapma doğrultusunda teşvik etmektedir.	()	()	()	()

EK II: ANKETİN UYGULANMASINA İLİŞKİN VALİLİK OLUR YAZISI

SAYI : B.08. 4.MEM.4.35.00.11-600.1-
KONU : Anket Çalışması

15842
no 5 HAZİRAN 2003

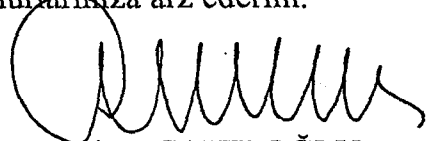
VALİLİK MAKAMINA
İZMİR

İLGİ : Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün
28.05.2003 tarih ve 1155 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri (Eğitim Yönetimi ve Denetçiliği) Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden Yüksel SAĞLAM'ın "Eğitim Yönetimi ve Denetimi Eğitimi Gören ve Görmeyen İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışlarını Sergilemelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri" konusundaki tez çalışmasıyla ilgili araştırmayı adı geçenin dilekçesinde isimleri belirtilen İlimiz ilköğretim okullarında yapmasının istenildiği Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün ilgi yazısında belirtilmektedir.

Bu çalışmanın, ekli listede isimleri belirtilen İlimiz ilköğretim okullarında, okul müdürlüğünün sorumluluğunda, eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Eraslan ÇAYIROĞLU
Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

OLUR
.../HAZİRAN/2003

E.Selçuk BOTSALI
Vali a.
Vali Yardımcısı